

گزارش اقتصادی شایرک

مهر ۱۳۹۷ • شماره ۴۰۵

فهرست مطالب

فهرست شکل‌ها.....	۵
فهرست جداول.....	۷
پیشگفتار.....	۱۰
شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه.....	۱۱
۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی.....	۱۵
۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی.....	۱۶
۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....	۱۸
۱.۱.۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....	۱۹
۱.۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان.....	۲۰
۱.۲.۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی.....	۲۱
۱.۲.۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP.....	۲۲
۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در مهر ماه ۱۳۹۷.....	۲۵
۲.۱. آمار عملکردی شاپرک.....	۲۵
۲.۱.۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک.....	۲۶
۲.۱.۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی.....	۲۷
۲.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش.....	۲۸
۲.۱.۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها.....	۳۰
۲.۱.۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت.....	۳۴
۲.۲. نفوذ منطقه‌ای.....	۳۸
۲.۲.۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی.....	۳۸
۲.۲.۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور.....	۳۹
۲.۲.۳. تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان.....	۴۰
۲.۲.۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی.....	۴۵
۲.۲.۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور.....	۴۷
۲.۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها.....	۴۸
۲.۳.۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه.....	۴۸
۲.۳.۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها.....	۵۲
۲.۳.۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش.....	۵۳
۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی.....	۵۹
۳.۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها.....	۶۰
۳.۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها.....	۶۰
۳.۳. دسترس‌پذیری حس شده خدمات.....	۶۳
۳.۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه.....	۶۴

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت..... ۶۷

۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP..... ۶۸

۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت..... ۶۸

۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش..... ۷۰

۴,۱,۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس..... ۷۴

۴,۱,۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها..... ۷۸

۴,۱,۵. اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش..... ۸۱

۴,۱,۶. اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس..... ۸۴

۴,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش..... ۸۶

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه..... ۹۰

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه در استان‌های کشور..... ۹۰

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در استان‌های کشور..... ۹۴

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در بعد کشوری..... ۹۷

۴,۳,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور..... ۱۰۲

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه کم‌تراکنش و فاقد تراکنش..... ۱۰۶

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده..... ۱۱۰

۵,۱. سهم بازار پذیرندگی..... ۱۱۰

۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت..... ۱۱۱

۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش..... ۱۱۳

۵,۱,۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده..... ۱۱۶

۵,۱,۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها..... ۱۱۸

۵,۲. سهم بازار صادرکنندگی..... ۱۲۲

۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک..... ۱۲۲

۵,۲,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار..... ۱۲۴

۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار..... ۱۲۵

۵,۲,۴. سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک..... ۱۲۷

۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار..... ۱۲۹

۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده..... ۱۳۳

۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش..... ۱۳۹

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید..... ۱۳۹

۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ..... ۱۴۶

۶. جمع‌بندی..... ۱۴۹

۷. واژه‌نامه..... ۱۵۹

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت مرداد ماه ۱۳۹۷
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک..... ۲۱
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۳
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۷..... ۳۰
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور و مهر ۱۳۹۷..... ۳۳
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۳۴
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - مهر ۱۳۹۷..... ۳۵
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۷..... ۳۵
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - شهریور و مهر ۱۳۹۷..... ۳۶
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مهر ۱۳۹۵ و مهر ۱۳۹۶..... ۳۷
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مهر نسبت به شهریور ۱۳۹۷..... ۴۱
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مهر ۱۳۹۷..... ۴۲
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مهر ۱۳۹۷..... ۴۵
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - مهر ۱۳۹۷..... ۴۶
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - مهر ۱۳۹۷..... ۴۷
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۷..... ۴۹
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۷..... ۵۰
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۷..... ۵۱
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۳
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - مهر ۱۳۹۷..... ۵۵
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - مهر ۱۳۹۷..... ۵۷
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - مهر ۱۳۹۷..... ۶۱
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۷..... ۶۲
- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۷..... ۶۸
- شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۷..... ۶۹
- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۷..... ۷۲
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۷..... ۷۴

- شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنشها به ازای هر سرویس - مهر ۱۳۹۷ ۷۶
- شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنشها به ازای هر سرویس - مهر ۱۳۹۷ ۷۸
- شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنشها - شهریور و مهر ۹۷ ۸۰
- شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنشهای کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استانها - مهر ۱۳۹۷ ۹۳
- شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استانها - مهر ۱۳۹۷ ۹۶
- شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوانهای فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - مهر ۱۳۹۷ ۱۰۵
- شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوانهای فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی شش ماه گذشته ۱۰۷
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنشهای شبکه پرداخت - مهر ۱۳۹۷ ۱۱۱
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنشهای شبکه پرداخت - مهر ۱۳۹۷ ۱۱۲
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - مهر ۱۳۹۷ ۱۲۴
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنشهای صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۷ ۱۳۵
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنشهای صادر شده و پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۷ ۱۳۶
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - مهر ۱۳۹۷ ۱۳۷
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنشهای صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۷ ۱۳۸

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۹۷.....	۱۶
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۳۹۷.....	۱۸
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP.....	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۶.....	۲۶
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهرپور و مهر ۱۳۹۷.....	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - شهرپور و مهر ۱۳۹۷.....	۲۹
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مهر ۱۳۹۷.....	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مهر ۱۳۹۷.....	۳۱
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۷.....	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - مهر ۱۳۹۷.....	۳۹
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - مهر ۱۳۹۷.....	۳۹
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی - شهرپور و مهر ۱۳۹۷.....	۴۰
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهرپور و مهر ۱۳۹۷.....	۴۲
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۲
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۴
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - مهر ۹۷.....	۶۰
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - شهرپور و مهر ۱۳۹۷.....	۶۱
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - مهر ۱۳۹۷.....	۶۲
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - شهرپور و مهر ۱۳۹۷.....	۶۳
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۴
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - شهرپور و مهر ۱۳۹۷.....	۶۵
جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهرپور و مهر ۹۷.....	۷۱
جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهرپور و مهر ۹۷.....	۷۳
جدول ۳-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - شهرپور و مهر ۹۷.....	۷۵

جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-شهریور و مهر ۹۷.....	۷۷
جدول ۵-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP-شهریور و مهر ۹۷.....	۷۹
جدول ۶-۴	وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن.....	۸۱
جدول ۷-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- مهر ۱۳۹۷.....	۸۳
جدول ۸-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در شهریور و مهر ۹۷.....	۸۴
جدول ۹-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- مهر ۹۷.....	۸۵
جدول ۱۰-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در شهریور و مهر ۹۷.....	۸۶
جدول ۱۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-شهریور و مهر ۹۷.....	۸۸
جدول ۱۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار-شهریور و مهر ۹۷.....	۸۹
جدول ۱۳-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به تفکیک استان- مهر ۱۳۹۷.....	۹۱
جدول ۱۴-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان- مهر ۱۳۹۷.....	۹۴
جدول ۱۵-۴	شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت- مهر ۱۳۹۷.....	۹۸
جدول ۱۶-۴	مقایسه شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت- شهریور و مهر ۹۷.....	۹۹
جدول ۱۷-۴	شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت- مهر ۱۳۹۷.....	۱۰۱
جدول ۱۸-۴	مقایسه شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت- شهریور و مهر ۹۷.....	۱۰۲
جدول ۱۹-۴	شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان- مهر ۱۳۹۷.....	۱۰۳
جدول ۲۰-۴	سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتهای فعال سیستمی آن- مهر ۱۳۹۷.....	۱۰۸
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- مهر ۱۳۹۷.....	۱۱۳
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده- مهر ۱۳۹۷.....	۱۱۶
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- مهر ۱۳۹۷.....	۱۱۹
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- شهریور و مهر ۹۷.....	۱۲۱
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار- مهر ۹۷.....	۱۲۳
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار- مهر ۱۳۹۷.....	۱۲۵
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده- مهر ۱۳۹۷.....	۱۲۸
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار- مهر ۱۳۹۷.....	۱۳۰
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده- شهریور و مهر ۹۷.....	۱۳۲
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده- مهر ۱۳۹۷.....	۱۳۳
جدول ۱۱-۵	مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید- مهر ۱۳۹۷.....	۱۴۰
جدول ۱۲-۵	مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتهای فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها- مهر ۱۳۹۷.....	۱۴۳
جدول ۱۳-۵	مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ- مهر ۱۳۹۷.....	۱۴۶

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۴۰ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در مهر ماه ۱۳۹۷
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▲	درصد ۱۵/۴۶	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی
▲	درصد ۲/۸۶	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی

▼	درصد ۱۱۹/۰۲	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP)
---	-------------	---

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در مهر ماه ۹۷

آمار عملکردی

▲	عدد ۱,۸۴۷,۸۷۰,۱۱۰	تعداد تراکنش های شاپرک
▲	میلیون ریال ۲,۶۱۷,۲۵۰,۸۰۸	ارزش تراکنش های شاپرک

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▲	درصد ۶/۹۱	رشد اسمی ماهانه مهر ۹۷ نسبت به شهریور ۹۷
▲	درصد ۲/۲۳	رشد حقیقی ماهانه مهر ۹۷ نسبت به شهریور ۹۷
▲	درصد ۸۲/۷۱	رشد اسمی مهر ۹۷ نسبت به مهر ۹۶
▲	درصد ۳۳/۴۶	رشد حقیقی مهر ۹۷ نسبت به مهر ۹۶

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	درصد ۵/۱۶	ابزار پذیرش اینترنتی
▼	درصد ۵/۹۰	ابزار پذیرش موبایلی
▲	درصد ۸۸/۹۳	کارتخوان فروشگاه

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	درصد ۹۵/۵۲	خرید کالا و خدمات
▲	درصد ۴/۴۸	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	درصد ۸۲/۱۲	خرید کالا و خدمات
▼	درصد ۱۲/۶۵	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه
▲	درصد ۵/۲۳	مانده گیری

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▼	۱,۵۰۵/۲۸	کل ابزارها
▼	۱,۱۵۹/۹۷	کارتخوان فروشگاه
▲	۱۸۷/۱۴	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۱۵۸/۱۸	ابزار پذیرش اینترنتی

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	۳۰/۹۸	کل ابزارها
▲	۲۷/۵۵	کارتخوان فروشگاه
▼	۱/۸۳	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۱/۶۰	ابزار پذیرش اینترنتی

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▼	عدد ۱,۴۷۶,۹۲۳ استان تهران	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه
▼	عدد ۲۰,۴۴۱- استان تهران	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه
▼	عدد ۰/۱۶۶ استان یزد	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه
▲	عدد ۳۹/۶۳ استان هرمزگان	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▲	۹۷۵/۲۵	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول
---	--------	-------------------------------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار
به پرداخت ملت درصد ۲۴/۷۱	به پرداخت ملت درصد ۲۱/۱۲
بانک ملت درصد ۲۴/۷۴	بانک ملت درصد ۲۴/۷۴

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی
پرداخت الکترونیک سامان درصد ۲۲/۵۴	آسان پرداخت پرشین درصد ۳۵/۶۵	به پرداخت ملت درصد ۲۴/۵۵
بانک ملت درصد ۲۷/۳۶	بانک ملت درصد ۳۲/۶۸	بانک ملت درصد ۲۴/۴۵

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی
آسان پرداخت پرشین درصد ۲۹/۶۲	پرداخت نوین آرین درصد ۳۳/۴۴	به پرداخت ملت درصد ۳۲/۱۸
بانک پارسیان درصد ۲۲/۲۹	بانک ملت درصد ۴۲/۱۸	بانک ملت درصد ۲۴/۱۸

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی
۱,۹۸۳	۲,۹۲۶	۱,۴۳۰
۱,۴۰۱	۲,۹۴۶	۱,۰۱۸

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	کارت اعتباری	کارت برداشت
بانک پارسیان درصد ۲۱/۶۷	بانک ملت درصد ۵۹/۸۹	بانک ملی ایران درصد ۲۲/۳۵

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها
۹۰/۵۹ درصد	۹۹/۹۷ درصد

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	خطای شاپرکی	خطای صادرکنندگی	خطای کاربردی	خطای کسب و کار
۱/۲۲ درصد	۰/۳۰ درصد	۱۱/۷۹ درصد	۸۶/۱۷ درصد	۰/۵۱ درصد

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	دسترس پذیری حس شده شاپرک
۹۸/۷۰ درصد	۹۹/۹۷ درصد

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	درصد تغییرات تراکنش های ناتمام
۰/۰۲۲ درصد	۳۷/۵۰- درصد

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در مهرماه ۹۷

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	کمترین میزان شاخص
به پرداخت ملت ۱/۷۸۱	مبنا کارت آریا ۰/۵۰۷

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	کمترین میزان شاخص
کارت اعتباری ایران کیش ۰/۴۵۷ درصد	تجارت الکترونیک پارسیان ۰/۰۳۲ درصد

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	کمترین سهم
پرداخت الکترونیک پاسارگاد ۵۶/۴۰ درصد	به پرداخت ملت ۱۷/۱۳ درصد

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است که به دلیل عدم انتشار آمار نقدینگی در ماه‌های شهریور و مهر ۹۷ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا، در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا مرداد ماه ۱۳۹۷) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۹۷

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
مرداد ۹۶	۱۳۶۶۲۶۰۰،۰۰۰	۱،۵۱۶،۶۱۳،۱۱۸	۱۱/۱۰٪
شهریور ۹۶	۱۳،۸۹۹،۵۰۰،۰۰۰	۱،۵۳۸،۴۳۷،۶۸۳	۱۱/۰۷٪
مهر ۹۶	۱۴،۰۳۰،۵۰۰،۰۰۰	۱،۴۳۲،۴۵۲،۵۴۰	۱۰/۲۱٪
آبان ۹۶	۱۴،۲۴۴،۷۰۰،۰۰۰	۱،۳۹۱،۱۶۱،۴۲۷	۹/۷۷٪
آذر ۹۶	۱۴،۴۵۰،۱۰۰،۰۰۰	۱،۵۰۵،۱۰۴،۷۲۶	۱۰/۴۲٪
دی ۹۶	۱۴،۶۳۱،۲۰۰،۰۰۰	۱،۵۳۶،۹۹۱،۴۸۳	۱۰/۵۰٪
بهمن ۹۶	۱۴،۸۹۶،۴۰۰،۰۰۰	۱،۶۱۰،۶۲۶،۱۹۸	۱۰/۸۱٪
اسفند ۹۶	۱۵،۲۹۹،۸۰۰،۰۰۰	۱،۹۱۲،۵۰۰،۰۳۳	۱۲/۵۰٪
فروردین ۹۷	۱۵،۳۷۲،۶۰۰،۰۰۰	۱،۱۷۸،۲۱۶،۰۸۱	۷/۶۶٪
مرداد ۹۷	۱۵،۵۱۳،۵۰۰،۰۰۰	۱،۷۸۶،۰۶۸،۴۲۵	۱۱/۵۱٪
خرداد ۹۷	۱۵،۸۲۷،۵۰۰،۰۰۰	۱،۸۸۰،۱۲۱،۰۲۶	۱۱/۸۸٪
تیر ۹۷	۱۶،۰۲۲،۵۰۰،۰۰۰	۲،۰۳۲،۶۶۰،۳۴۰	۱۲/۶۹٪
مرداد ۹۷	۱۵،۲۹۹،۸۰۰،۰۰۰	۲،۳۶۵،۰۲۲،۷۵۷	۱۵/۴۶٪

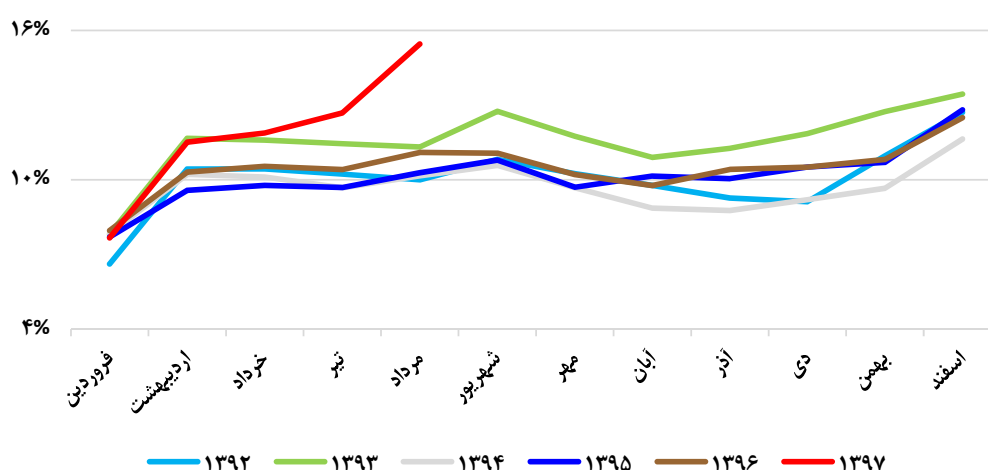
^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در مرداد ماه ۱۳۹۷ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۵/۴۶ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه خرداد، افزایش ۲/۷۷ درصدی داشته است. به نظر می‌رسد با توجه به سیاست‌های دولت در زمینه کاهش میزان نقدینگی شاهد رشد نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی می‌باشیم.

در ماه مرداد، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۱۶/۳۵ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۴/۵۱- درصدی نقدینگی نسبت به تیر ماه، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه تیر را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی در ماه‌های شهریور و مهر ۱۳۹۷ منتشر نشده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت مرداد ماه سال ۱۳۹۷ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت مرداد ماه ۱۳۹۷

۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۳۹۷

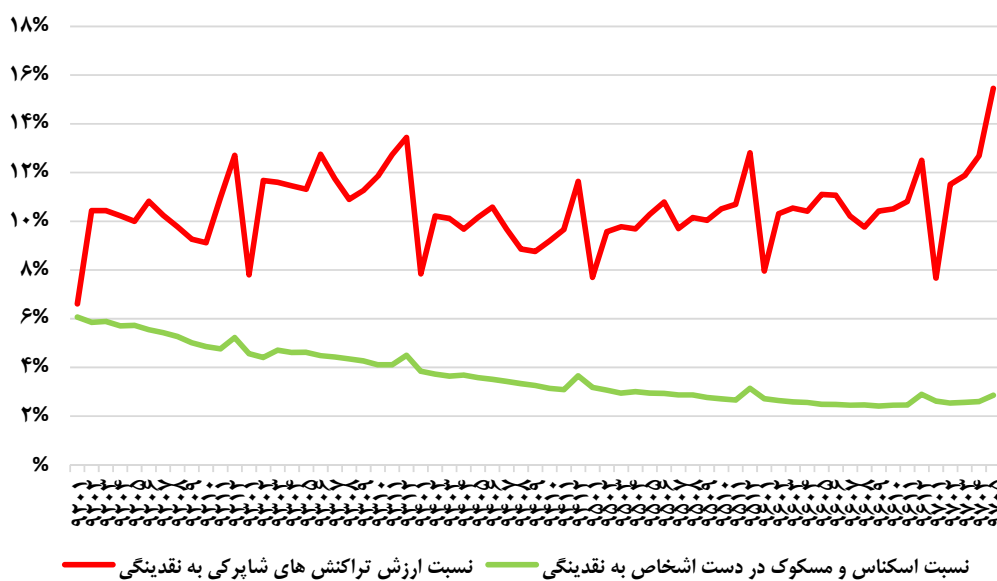
ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
مرداد ۹۶	۱۳۶۶۲۶۰۰۰۰۰	۳۳۹۰۰۰۰۰۰	۲/۴۹٪
شهریور ۹۶	۱۳۸۹۹۰۰۰۰۰	۳۴۴۰۰۰۰۰۰	۲/۴۸٪
مهر ۹۶	۱۴۰۳۰۰۰۰۰۰	۳۴۳۶۰۰۰۰۰	۲/۴۵٪
آبان ۹۶	۱۴۲۴۴۰۰۰۰۰	۳۵۰۶۰۰۰۰۰	۲/۴۶٪
آذر ۹۶	۱۴۴۵۰۰۰۰۰۰	۳۴۸۶۰۰۰۰۰	۲/۴۱٪
دی ۹۶	۱۴۶۳۱۰۰۰۰۰	۳۵۸۰۰۰۰۰۰	۲/۴۵٪
بهمن ۹۶	۱۴۸۹۶۰۰۰۰۰	۳۶۵۰۰۰۰۰۰	۲/۴۵٪
اسفند ۹۶	۱۵۰۲۹۹۰۰۰۰۰	۴۴۲۰۰۰۰۰۰	۲/۸۹٪
فروردین ۹۷	۱۵۰۳۷۲۰۰۰۰۰	۴۰۱۰۰۰۰۰۰	۲/۶۱٪
اردیبهشت ۹۷	۱۵۰۵۱۳۰۰۰۰۰	۳۹۳۰۰۰۰۰۰	۲/۵۳٪
خرداد ۹۷	۱۵۰۸۲۷۰۰۰۰۰	۴۰۶۰۰۰۰۰۰	۲/۵۷٪
تیر ۹۷	۱۶۰۲۲۰۰۰۰۰۰	۴۱۵۶۰۰۰۰۰	۲/۵۹٪
مرداد ۹۷	۱۵۰۲۹۹۰۰۰۰۰	۴۳۷۰۰۰۰۰۰	۲/۸۶٪

در مرداد ماه ۱۳۹۷، ۲/۸۶ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه تیر ماه افزایش ۰/۲۷ درصدی را تجربه نموده است. در مرداد ماه ۱۳۹۷ میزان نقدینگی با کاهش ۴/۵۱ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۵/۱۵ درصدی همراه بوده است.

• ۱, ۱, ۲

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۲ تا مرداد ماه سال ۱۳۹۷) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۶/۶۱ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۲ به ۱۵/۴۶ درصد در مرداد ماه ۱۳۹۷ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۶/۰۷ درصد به ۲/۸۶ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۳/۲۱ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع

روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در مرداد ماه ۱۳۹۷ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۲ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۱.۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

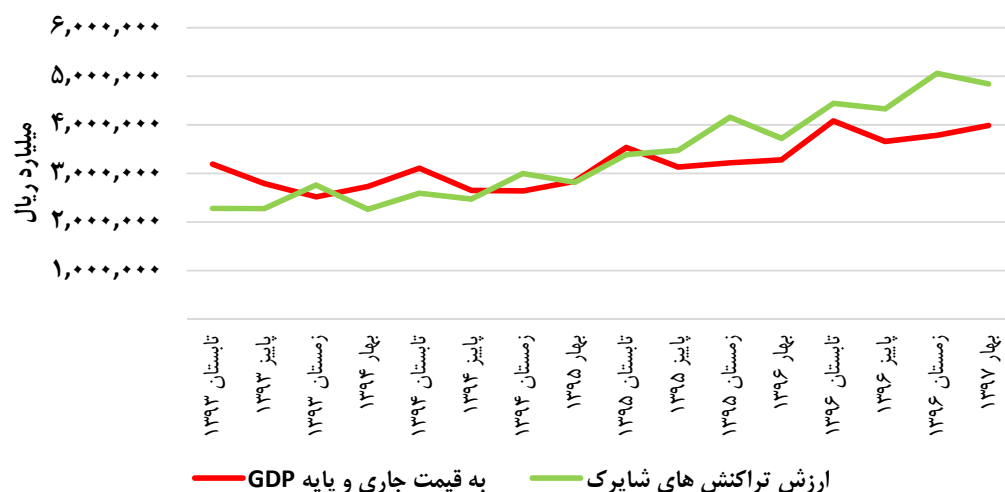
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱,۲,۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت بهار ۱۳۹۷ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه بهار سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱,۲,۲ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۵ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

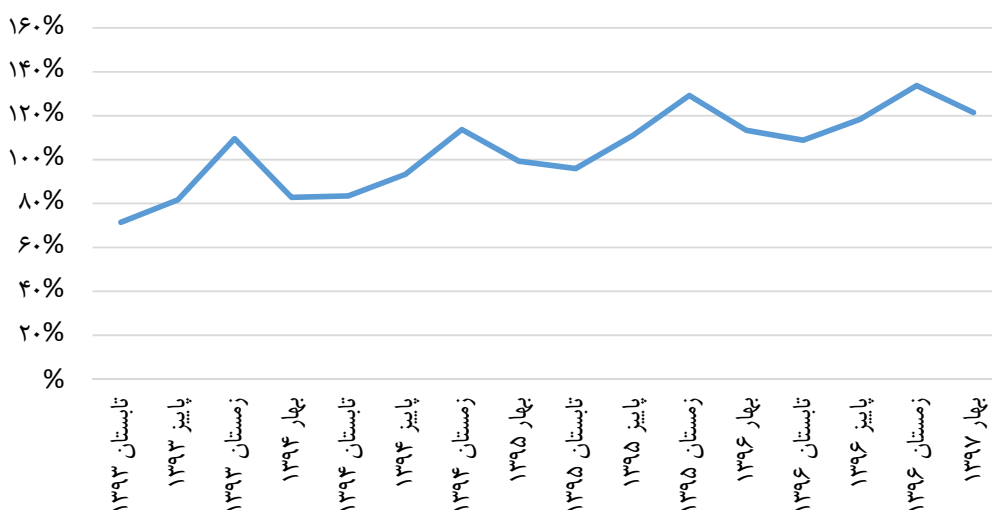
دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
تابستان ۱۳۹۳	۳,۱۹۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۹,۲۹۸,۰۱۷/۲۰	۷۱/۴۳٪
پاییز ۱۳۹۳	۲,۷۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۷,۴۹۴,۸۶۰/۴۲	۸۱/۶۳٪
زمستان ۱۳۹۳	۲,۵۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۷۵۸,۸۳۳,۱۱۳/۲۲	۱۰۹/۵۲٪
بهار ۱۳۹۴	۲,۷۳۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۶۱,۸۳۰,۲۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳,۱۰۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۹۳,۰۷۸,۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲,۶۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۷۳,۰۹۴,۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲,۶۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۹۹,۸۵۱,۸۱۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲,۸۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۱۶,۳۶۲,۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳,۴۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۹۰,۱۸۲,۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳,۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۳,۵۷۳,۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪
زمستان ۱۳۹۵	۳,۲۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۵۹,۰۵۱,۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪
بهار ۱۳۹۶	۳,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۳,۷۲۰,۸۱۱,۴۳۷/۸۲	۱۱۳/۶۱٪
تابستان ۱۳۹۶	۴,۰۶۱,۰۰۰,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۶,۵۰۳/۲۷	۱۰۹/۴۲٪
پاییز ۱۳۹۶	۳,۶۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۴,۳۲۸,۷۱۸,۶۹۳/۲۸	۱۱۹/۰۲٪

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۳۹۷ می‌باشد.

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
زمستان ۱۳۹۶	۳,۷۸۳,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۶۰,۱۱۷,۷۱۴/۰۷	۱۳۳/۷۶٪
بهار ۱۳۹۷	۳,۹۸۸,۰۰۰,۰۰۰	۴,۸۴۴,۴۰۵,۵۳۱/۸۶	۱۲۱/۴۷٪

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۴ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخصهای عملکردی شاپرک در مهر ماه ۱۳۹۷

۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در مهر ماه ۱۳۹۷

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲,۱. آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲،۱،۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در مهر ماه ۱۳۹۷ بالغ بر ۱،۸۴۸ میلیون تراکنش با ارزش ۲،۶۱۷ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به شهریور ماه افزایش ۰/۳۱ درصدی در تعداد و ۶/۹۱ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در شهریور و مهر ماه ۱۳۹۷ و درصد تغییرات آن درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	شهریور ۱۳۹۷	مهر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۸۴۲،۰۸۲،۳۱۱	۱،۸۴۷،۸۷۰،۱۱۰	۰/۳۱٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۲،۴۴۸،۰۱۶،۳۲۱	۲،۶۱۷،۲۵۰،۸۰۸	۶/۹۱٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک مهر ۱۳۹۶، مهر ۱۳۹۷ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۶

نوع	مهر ۱۳۹۶	مهر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۳۶۰،۰۶۵،۵۱۳	۱،۸۴۷،۸۷۰،۱۱۰	۳۵/۸۷٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱،۴۳۲،۴۵۲،۵۴۰	۲،۶۱۷،۲۵۰،۸۰۸	۸۲/۷۱٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های مهر ماه ۱۳۹۷ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۶ از نظر تعدادی ۳۶ درصد و از نظر ریالی ۸۳ درصد رشد داشته است. اما بخشی از رشد ارزش ریالی تراکنش‌ها ناشی از تورم در مدت مورد بررسی بوده است. از جمله سایر عوامل تاثیر گذار بر رشد تعداد و مبلغ تراکنش‌های شاپرک، می‌توان به افزایش تعداد ابزارهای پذیرش، دارندگان کارت، کارت و افزایش میل به استفاده از شیوه‌های مختلف پرداخت الکترونیکی به جای استفاده از پول فیزیکی، اشاره نمود.

۲،۱،۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورم‌زدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورم‌زدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	شهریور ۱۳۹۷	مهر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۲،۴۴۸،۰۱۶،۳۲۱/۳۳	۲،۶۱۷،۲۵۰،۸۰۸/۱۵	۶/۹۱٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۷،۲۵۱،۷۰۰/۶۴	۱۷،۶۳۶،۴۶۰/۹۷	۲/۲۳٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۴۱/۹۰	۱۴۸/۴۰	۴/۵۸٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های مهر ماه ۱۳۹۷ نسبت به شهریور ماه افزایش ۶/۹۱ درصدی داشته و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در مهر ماه ۱۳۹۷ افزایش ۲/۲۳ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد.

در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از بخش آمارهای اقتصادی اخذ شده است.

جدول ۴-۲ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	مهر ۱۳۹۶	مهر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱,۴۳۲,۴۵۲,۵۴۰/۳۶	۲,۶۱۷,۲۵۰,۸۰۸/۱۵	۸۲/۷۱٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۳,۲۱۴,۵۰۶/۸۳	۱۷,۶۳۶,۴۶۰/۹۷	۳۳/۴۶٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۰۸/۴۰	۱۴۸/۴۰	۳۶/۹۰٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۴-۲ بیانگر رشد ۸۲/۷۱ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۳۳/۴۶ درصد می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتهخوان فروشگاه‌ها" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مهر ۱۳۹۷ در قیاس با شهریور ماه در جدول ۵-۲ ارائه شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - شهریور و مهر ۱۳۹۷

تعداد ابزار فعال سیستمی			ابزار پذیرش
رشد	مهر ۱۳۹۷	شهریور ۱۳۹۷	
۰/۲۹٪	۹۴۳،۶۰۱	۹۴۰،۸۳۳	ابزار پذیرش اینترنتی
۱/۱۴٪	۱،۱۱۶،۳۵۲	۱،۱۰۳،۷۵۶	ابزار پذیرش موبایلی
-۰/۳۴٪	۶،۹۱۹،۷۵۹	۶،۹۴۳،۰۳۰	کارتخوان فروشگاهی
-۰/۰۹٪	۸،۹۷۹،۷۱۲	۸،۹۸۷،۶۱۹	مجموع ابزارها

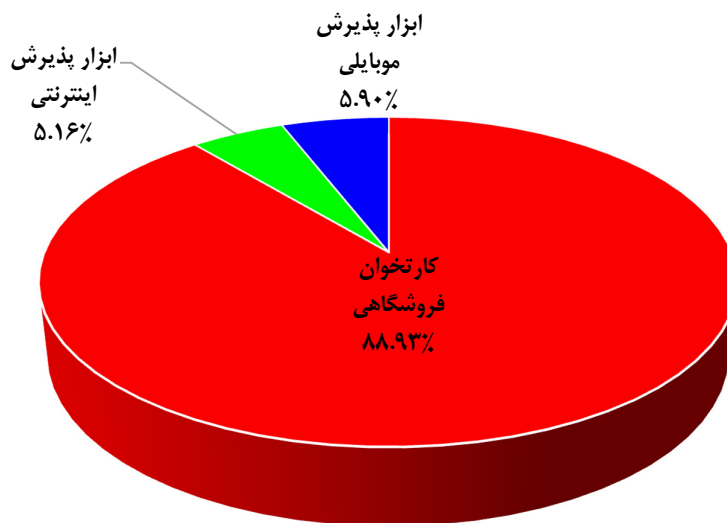
بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به شهریور ماه رشد ۰/۰۹ - درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این مقدار کاهش، کاهش ۰/۳۴ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در مهر ماه ۱۳۹۷ نسبت به شهریور ماه رشد ۰/۲۹ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با افزایش ۱/۱۴ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - شهریور و مهر ۱۳۹۷

مهر ماه ۱۳۹۷		شهریور ماه ۱۳۹۷		ابزار پذیرش
سهم از بازار	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	
۱۰/۵۱٪	۹۴۳،۶۰۱	۱۰/۴۷٪	۹۴۰،۸۳۳	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۲/۴۳٪	۱،۱۱۶،۳۵۲	۱۲/۲۸٪	۱،۱۰۳،۷۵۶	ابزار پذیرش موبایلی
۷۷/۰۶٪	۶،۹۱۹،۷۵۹	۷۷/۲۵٪	۶،۹۴۳،۰۳۰	کارتخوان فروشگاهی
۱۰۰/۰۰٪	۸،۹۷۹،۷۱۲	۱۰۰/۰۰٪	۸،۹۸۷،۶۱۹	مجموع ابزارها

۲.۱.۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۱-۲ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌ها با سهم ۸۸/۹۳ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۱-۲ سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مهر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۴۳،۶۰۱	۹۵،۴۴۱،۴۵۰	۱۰۱
ابزار پذیرش موبایلی	۱،۱۱۶،۳۵۲	۱۰۹،۰۸۸،۹۵۶	۹۸
کارتخوان فروشگاهی	۶،۹۱۹،۷۵۹	۱،۶۴۳،۳۳۹،۷۰۴	۲۳۷
مجموع ابزارها	۸،۹۷۹،۷۱۲	۱،۸۴۷،۸۷۰،۱۱۰	۲۰۶

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در مهر ماه ۱۳۹۷، ۲۰۶ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۱ واحدی (۰/۳۸ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین افزایش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش اینترنتی می‌باشد. با توجه به گسترش فعالیت ابزارهای NFC تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز در ماه‌های اخیر که این دست از پرداخت‌ها در شبکه به کار گرفته شده است دارای نوسانات فراوان می‌باشد. در مهر ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۱/۱۵ درصدی از ۱۰۰ تراکنش در شهریور ماه ۱۳۹۷ به ۱۰۱ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۹۸ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۴ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۲ واحد افزایش نسبت به شهریور ماه ۱۳۹۷ به ۲۳۷ عدد در مهر ماه رسده است. در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مهر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۴۳،۶۰۱	۲۴۵،۱۲۳،۱۷۱	۲۵۹/۷۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱،۱۱۶،۳۵۲	۷،۲۶۲،۵۶۲	۶/۵۱
کارتخوان فروشگاهی	۶،۹۱۹،۷۵۹	۲،۳۶۴،۸۶۵،۰۷۵	۳۴۱/۷۶
مجموع ابزارها	۸،۹۷۹،۷۱۲	۲،۶۱۷،۲۵۰،۸۰۸	۲۹۱/۴۶

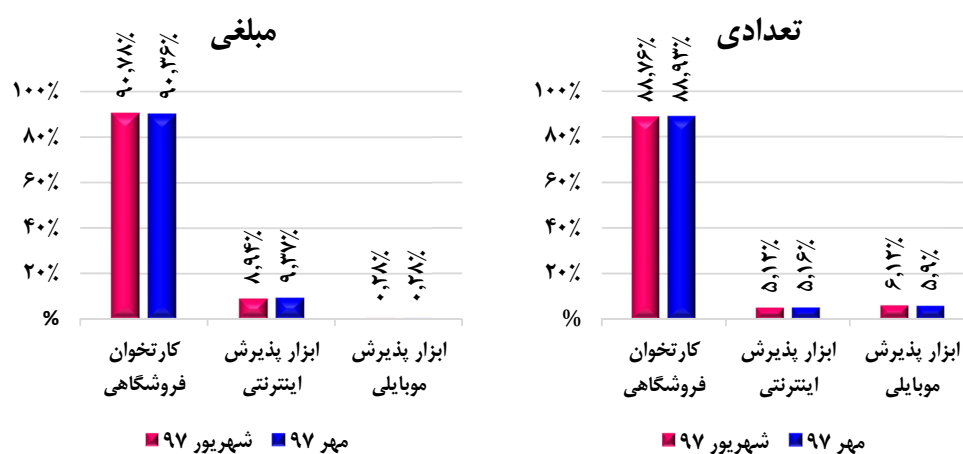
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در مهر ۱۳۹۷ ماه با افزایش ۲۷/۱۶ میلیون ریالی به ۲۵۹/۷۷ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۰/۲۰ میلیون ریالی نسبت به شهریور ماه به ۶/۵۱ میلیون ریال به ازای هر ابزار در مهر ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با توجه به جدول ۸-۲ نزدیک به ۳۴۱/۷۶ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت شهریور ماه ۲۱/۷ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۹-۲ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاه‌های از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۹-۲ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۵,۴۴۱,۴۵۰	۲۴۵,۱۳۳,۱۷۱	۲/۵۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۹,۰۸۸,۹۵۶	۷,۲۶۲,۵۶۲	۰/۰۷
کارتخوان فروشگاه‌های	۱,۶۴۳,۳۳۹,۷۰۴	۲,۳۶۴,۸۶۵,۰۷۵	۱/۴۴
مجموع ابزارها	۱,۸۴۷,۸۷۰,۱۱۰	۲,۶۱۷,۲۵۰,۸۰۸	۱/۴۲

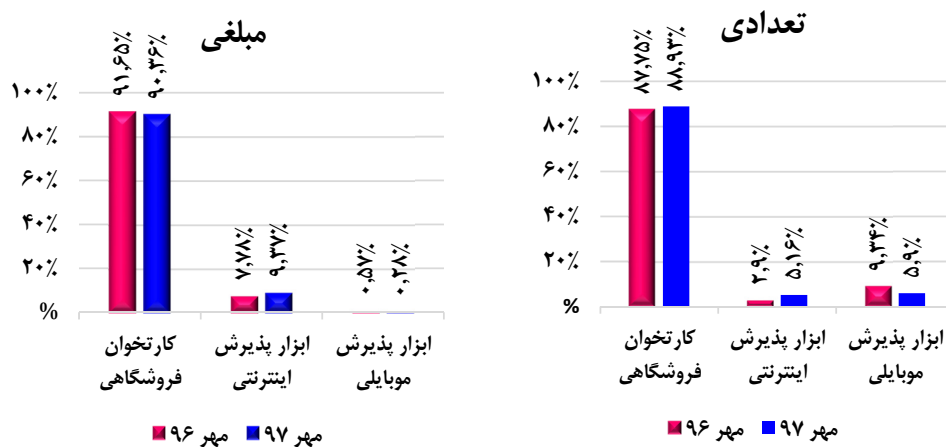
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه‌های شهریور و مهر ۱۳۹۷ در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور و مهر ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشنگاهی در مهر ماه ۱۳۹۷ نسبت به شهریور ماه به ترتیب افزایش ۰/۱۷ و کاهش ۰/۴۲ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در مهر ۱۳۹۷ ماه نسبت به شهریور به ترتیب افزایش ۰/۰۴ و ۰/۴۳ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز کاهش ۰/۲۱ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و کاهش ۰/۰۱ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای مهر ۱۳۹۷ و مقایسه آن با مهر ۱۳۹۶ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش -مهر ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در مهر ماه ۱۳۹۷ نسبت به شهریور ماه به ترتیب با افزایش ۱/۱۸ و کاهش ۱/۲۹ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب با افزایش ۲/۲۶ درصدی و ۱/۵۹ درصدی همراه بوده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۳/۴۴ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با کاهش ۰/۳۰ درصدی همراه بوده است.

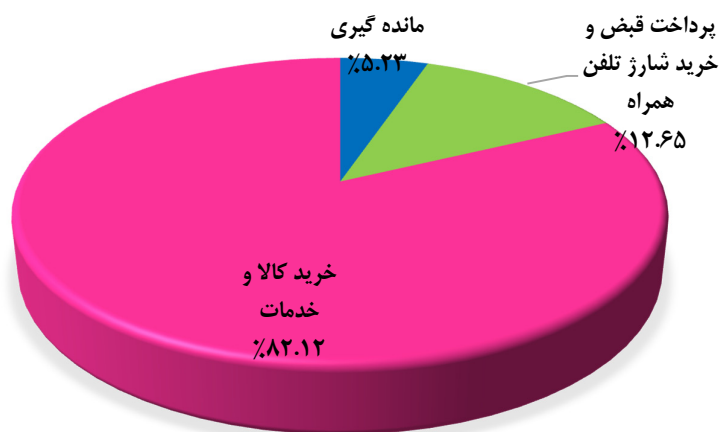
۲.۱.۵ عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

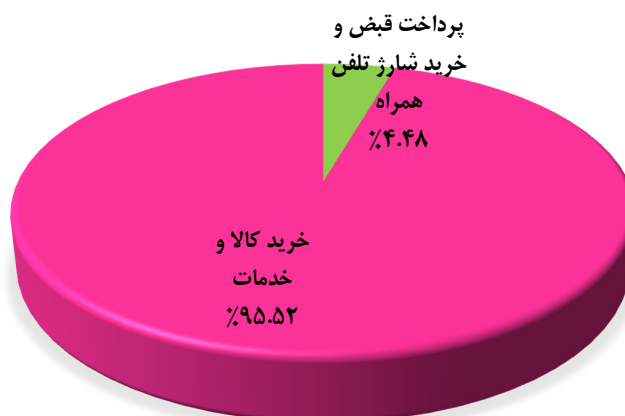
شکل ۴-۲ مبین آن است که در مهر ماه ۱۳۹۷، ۸۲/۱۲ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۶-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۰۳

درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۵/۲۳ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

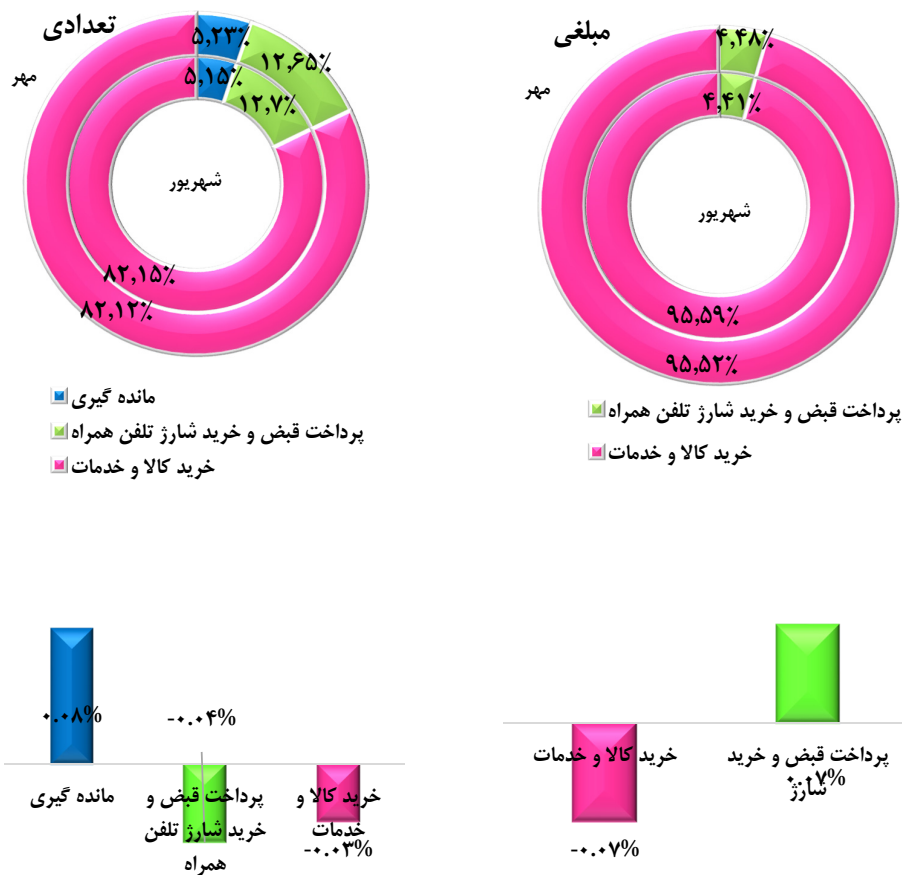
شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - مهر ۱۳۹۷

همانگونه که مشاهده می‌گردد، شکل ۵-۲ نشان می‌دهد که ۹۵/۵۲ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه مهر ۱۳۹۷ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۷

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

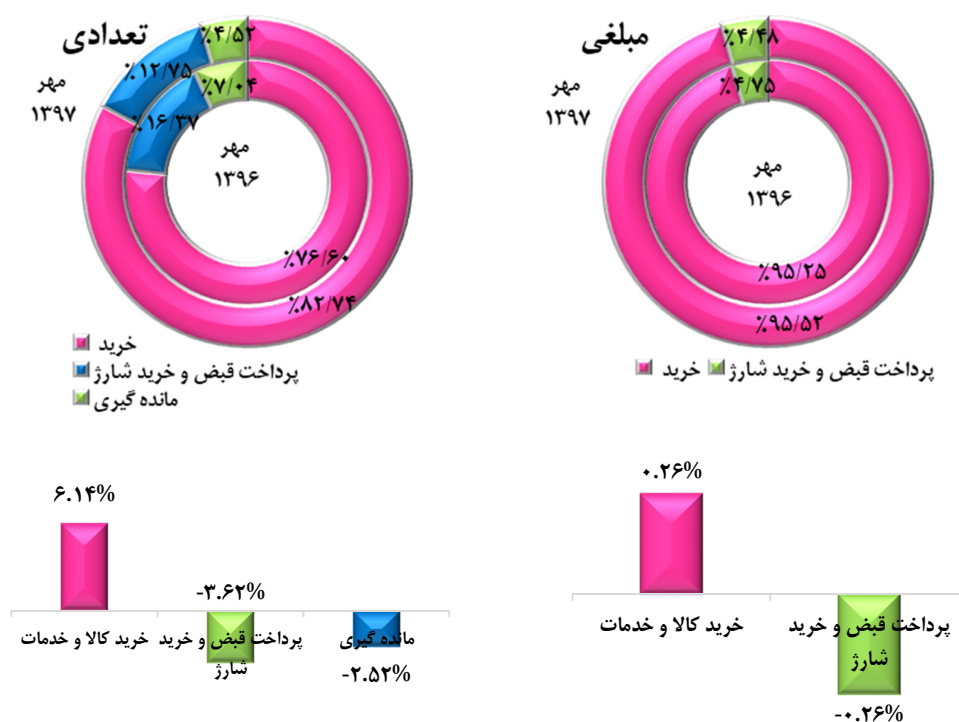

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - شهر یور و مهر ۱۳۹۷

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به شهریور ماه، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها کاهش داشته و خدمت "مانده‌گیری" با افزایش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ترتیب ۰/۰۳ و ۰/۰۴ درصد کاهش داشته و در مقابل سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری با افزایش ۰/۰۸ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در مهر ماه با کاهش ۰/۰۷ درصدی

همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزوده شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی مهر ماه ۱۳۹۶ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مهر ۱۳۹۵ و مهر ۱۳۹۶

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۶/۱۴ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در مهر ماه ۱۳۹۷ نسبت به مهر ماه ۱۳۹۶، سهم مبلغی آن نیز به میزان ۰/۲۶ درصد افزایش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۳/۶۲ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۲/۵۲ درصدی را تجربه نموده است.

۲,۲. نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲,۲,۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مهر ماه ۱۵۰۵/۲۸ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۱۵۹/۹۷ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۵۸/۱۸ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۸۷/۱۴ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - مهر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۴۳,۶۰۱	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۱۵۸/۱۸
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۱۱۶,۳۵۲		۱۸۷/۱۴
کارتخوان فروشگاهی	۶,۹۱۹,۷۵۹		۱,۱۵۹/۹۷
کل ابزارها	۸,۹۷۹,۷۱۲		۱,۵۰۵/۲۸

در مهر ماه ۱۳۹۷ بیش از ۱,۵۰۵ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۱۶۰ ابزار، ابزار کارتخوان فروشگاهی می باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۵۸ و ۱۸۷ ابزار می باشد.

۲,۲,۲. سرانه تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در مهر ماه سال جاری در جدول ۱۱-۲ ارائه گردیده است.

جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - مهر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۵,۴۴۱,۴۵۰	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۱/۶۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۹,۰۸۸,۹۵۶		۱/۸۳
کارتخوان فروشگاهی	۱,۶۴۳,۳۳۹,۷۰۴		۲۷/۵۵
کل ابزارها	۱,۸۴۷,۸۷۰,۱۱۰		۳۰/۹۸

همانطور که در جدول ۱۱-۲ مشاهده می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در مهر ماه سال جاری ۳۰/۹۸ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با ۲۷/۵۵ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲,۲,۳. تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

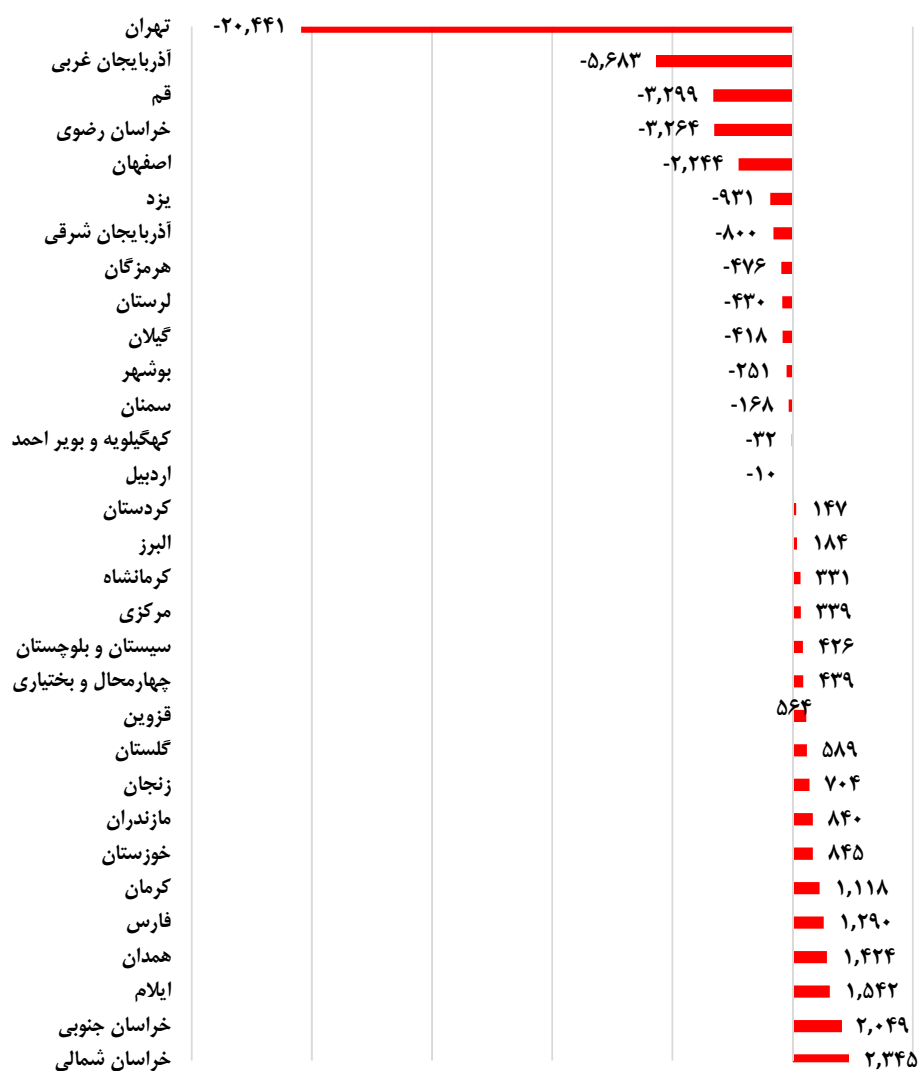
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در مهر ماه ۱۳۹۷ نسبت به شهریور ماه در جدول ۱۲-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - شهریور و مهر ۱۳۹۷

نام استان	شهریور ۱۳۹۷	مهر ۱۳۹۷	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۴۹۷,۳۶۴	۱,۴۷۶,۹۲۳	-۲۰,۴۴۱	-۱/۳۷%
خراسان رضوی	۵۳۶,۳۳۵	۵۳۳,۰۷۱	-۳,۲۶۴	-۰/۶۱%
اصفهان	۴۹۴,۷۵۱	۴۹۲,۵۰۷	-۲,۲۴۴	-۰/۴۵%
فارس	۴۰۱,۰۵۶	۴۰۲,۳۴۶	۱,۲۹۰	۰/۳۲%
خوزستان	۳۴۱,۲۸۳	۳۴۲,۱۲۸	۸۴۵	۰/۲۵%

همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در مهر ۱۳۹۷ بوده‌اند.

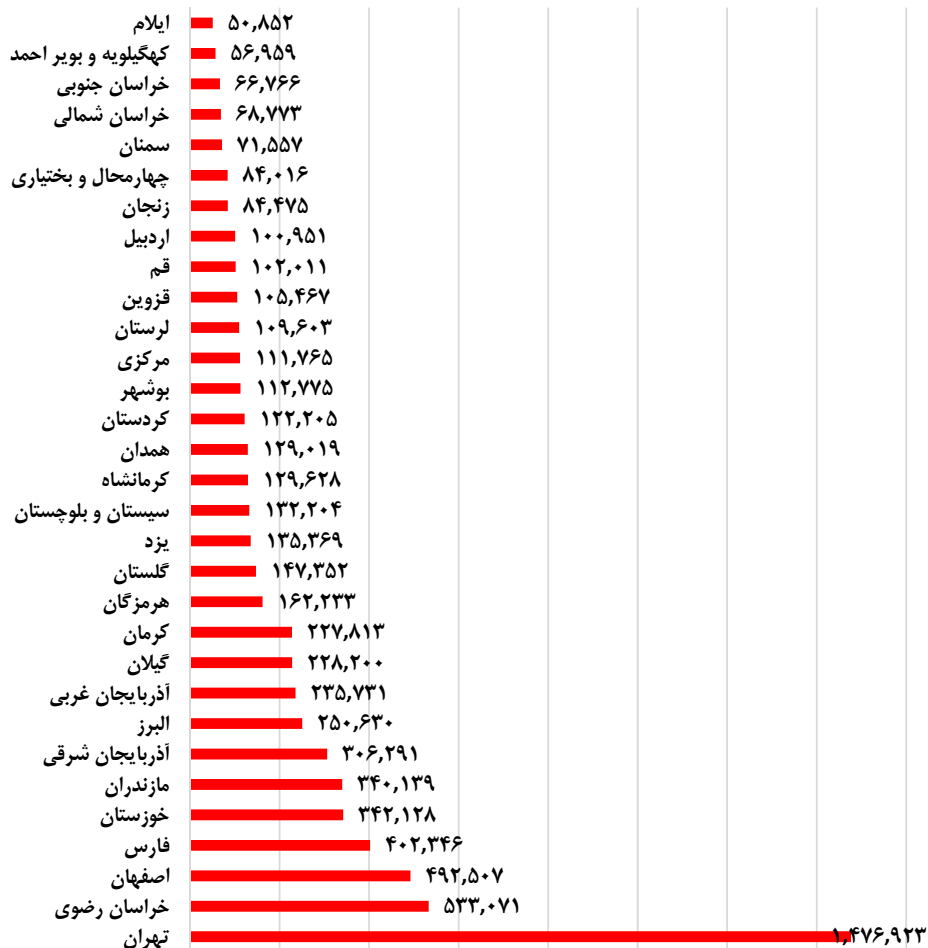
بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۲-۸ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در مهر ماه ۱۳۹۷ نسبت به شهریور ماه نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مهر نسبت به شهریور ۱۳۹۷

در مهر ماه ۱۳۹۷ نرخ رشد تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی نسبت به شهریور ماه در برخی از استان‌ها منفی بوده و در این بین بیشترین تعداد کاهش متعلق به تهران با کاهش ۲۰,۴۴۱ عددی می‌باشد. استان‌های خراسان شمالی نیز افزایش ۲,۴۴۵ عددی را در مهر ماه نسبت به شهریور ماه تجربه نموده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مهر ۱۳۹۷

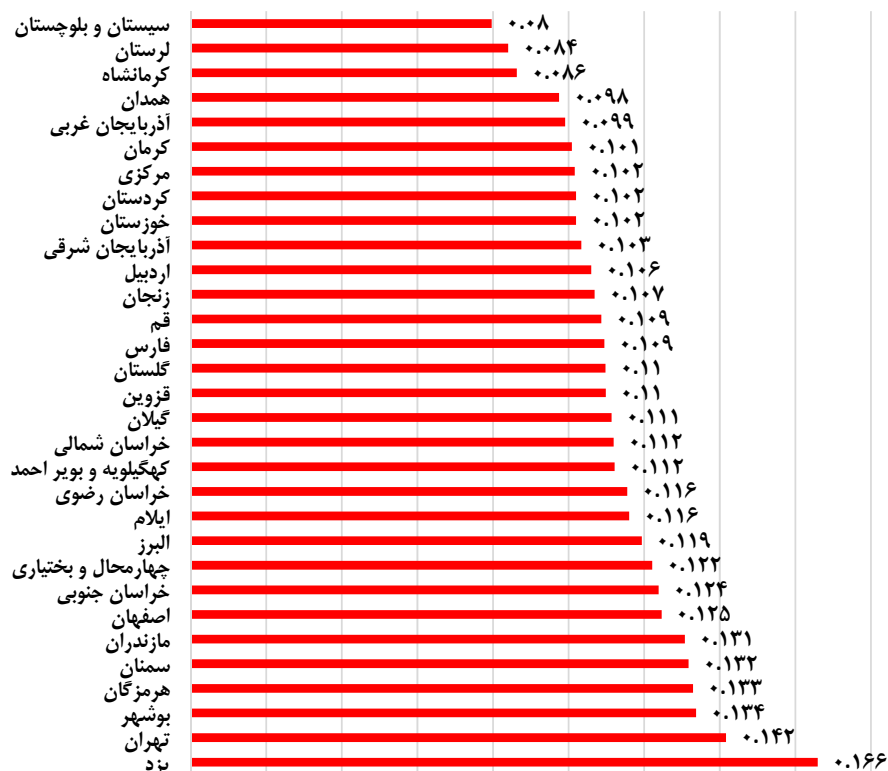
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - شهریور و مهر ۱۳۹۷

نام استان	تعداد سرانه ابزار کارتنخوان فروشگاهی فعال سیستمی		درصد تغییرات
	شهریور ۱۳۹۷	مهر ۱۳۹۷	
یزد	۰/۱۶۷	۰/۱۶۶	-۰/۶۸٪
تهران	۰/۱۴۴	۰/۱۴۲	-۱/۳۷٪
بوشهر	۰/۱۳۴	۰/۱۳۴	-۰/۲۲٪
هرمزگان	۰/۱۳۳	۰/۱۳۳	-۰/۲۹٪
سمنان	۰/۱۳۲	۰/۱۳۲	-۰/۲۳٪
مازندران	۰/۱۳۰	۰/۱۳۱	۰/۲۵٪
اصفهان	۰/۱۲۵	۰/۱۲۵	-۰/۴۵٪
خراسان جنوبی	۰/۱۲۰	۰/۱۲۴	۳/۱۷٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۲۱	۰/۱۲۲	۰/۵۳٪
البرز	۰/۱۱۹	۰/۱۱۹	۰/۰۷٪
ایلام	۰/۱۱۳	۰/۱۱۶	۳/۱۳٪
خراسان رضوی	۰/۱۱۶	۰/۱۱۶	-۰/۶۱٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۱۲	۰/۱۱۲	-۰/۰۶٪
خراسان شمالی	۰/۱۰۸	۰/۱۱۲	۳/۵۳٪
گیلان	۰/۱۱۲	۰/۱۱۱	-۰/۱۸٪
قزوین	۰/۱۰۹	۰/۱۱۰	۰/۵۴٪
گلستان	۰/۱۰۹	۰/۱۱۰	۰/۴۰٪
فارس	۰/۱۰۹	۰/۱۰۹	۰/۳۲٪
قم	۰/۱۱۲	۰/۱۰۹	-۳/۱۳٪
زنجان	۰/۱۰۶	۰/۱۰۷	۰/۸۴٪
اردبیل	۰/۱۰۶	۰/۱۰۶	-۰/۰۱٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۰۴	۰/۱۰۳	-۰/۲۶٪
خوزستان	۰/۱۰۲	۰/۱۰۲	۰/۲۵٪
کردستان	۰/۱۰۲	۰/۱۰۲	۰/۱۲٪

درصد تغییرات	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		نام استان
	مهر ۱۳۹۷	شهریور ۱۳۹۷	
۰/۳۰٪	۰/۱۰۲	۰/۱۰۱	مرکزی
۰/۴۹٪	۰/۱۰۱	۰/۱۰۰	کرمان
-۲/۳۵٪	۰/۰۹۹	۰/۱۰۱	آذربایجان غربی
۱/۱۲٪	۰/۰۹۸	۰/۰۹۶	همدان
۰/۲۶٪	۰/۰۸۶	۰/۰۸۶	کرمانشاه
-۰/۳۹٪	۰/۰۸۴	۰/۰۸۴	لرستان
۰/۳۲٪	۰/۰۸۰	۰/۰۷۹	سیستان و بلوچستان

در شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مهر ۱۳۹۷

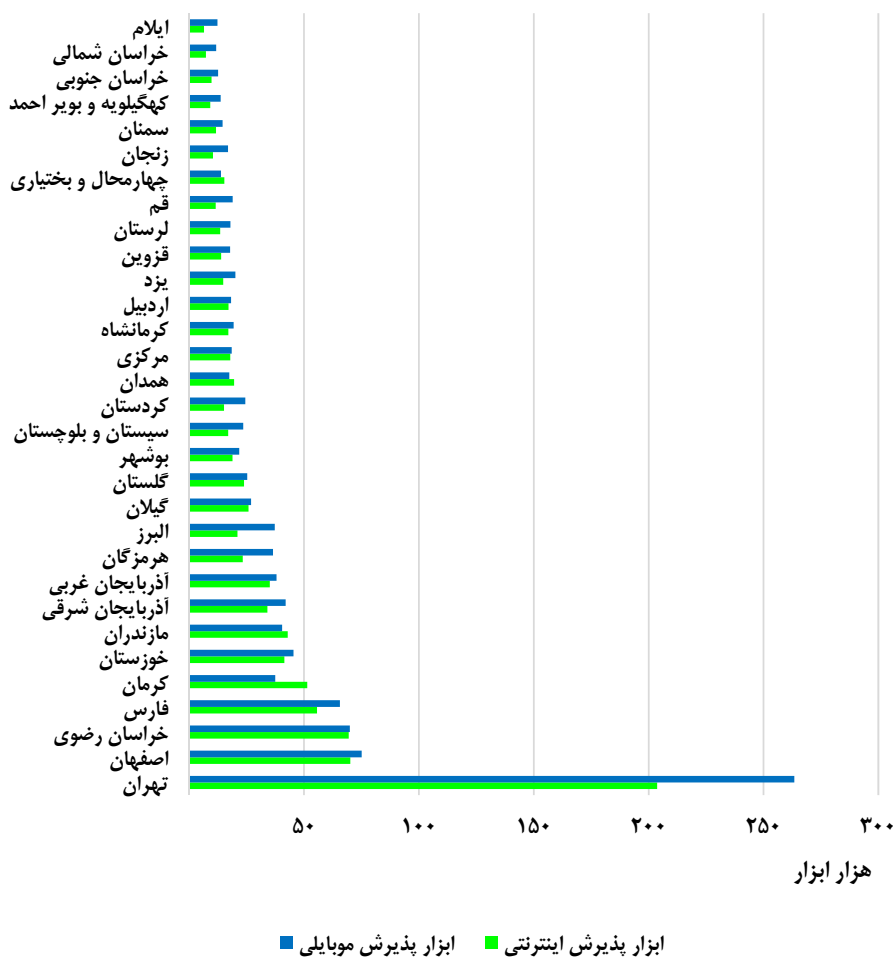
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به استان‌های یزد، تهران و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در مهر ماه ۱۳۹۷، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۱۵۹ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۱۵۹ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲،۲،۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به

منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

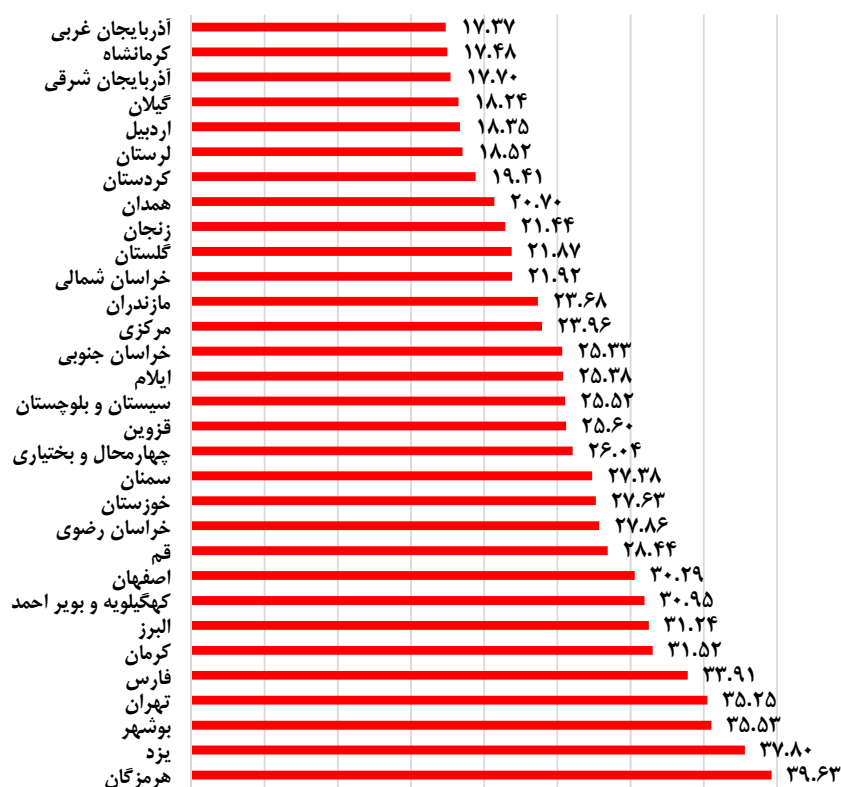

شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - مهر ۱۳۹۷

شکل ۱۱-۲ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی بوده می‌باشد.

۲,۲,۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای مهر ماه ۱۳۹۷ ترسیم شده است.

شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - مهر ۱۳۹۷

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، یزد و بوشهر در سه جایگاه نخست تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند آذربایجان غربی، کرمانشاه و آذربایجان شرقی کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در مهر ماه ۹۷ داشته‌اند.

۲,۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه می‌شود. سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲,۳,۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

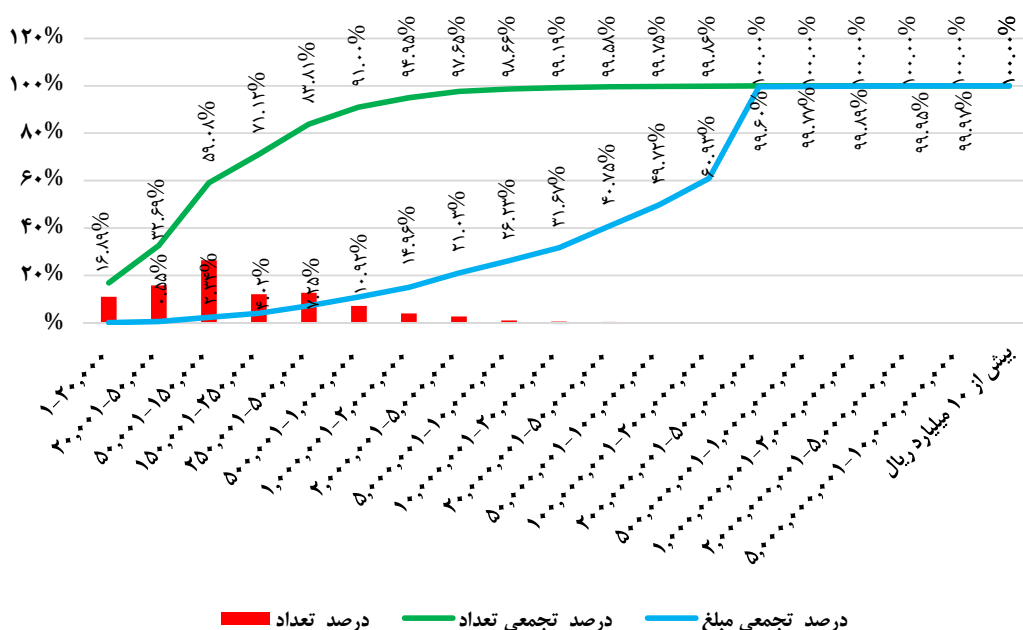
در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه‌ها"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در مهر ماه ۱۳۹۷ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ :

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۵/۸۸ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۱-۱۳ مشخص است در مهر ماه ۱۳۹۷ :

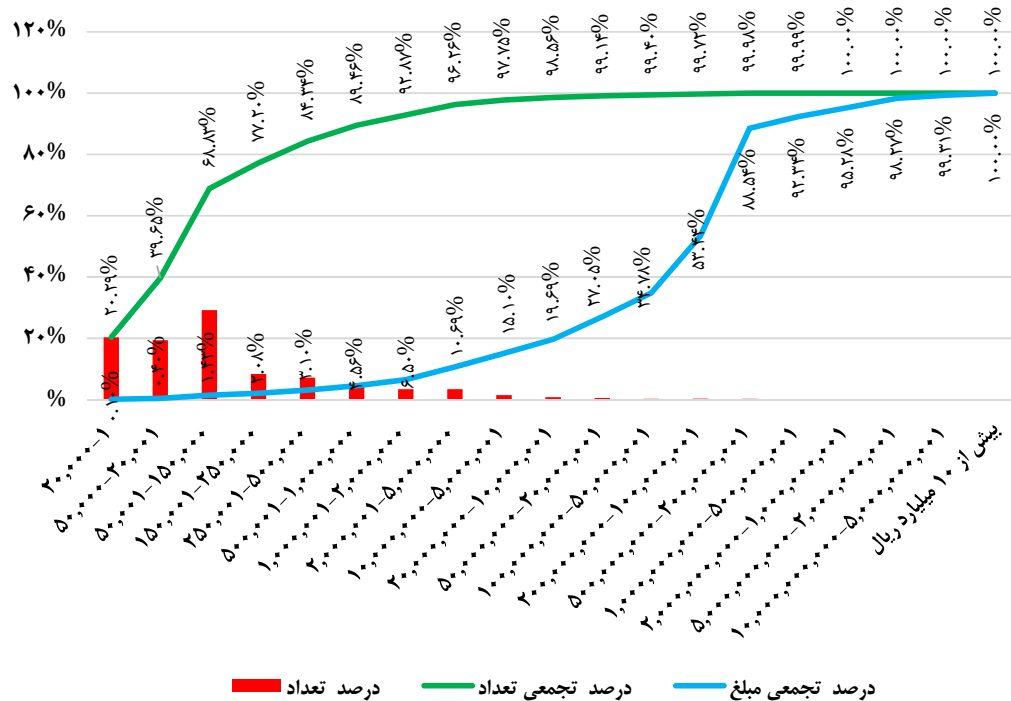
- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۲۶/۸۱ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- ۳۸/۴۲ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۲۸/۸۸ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۷

در مهر ماه ۱۳۹۷، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۴۴۰,۵۷۲,۵۵۳ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۶۳۱,۴۱۸,۲۲۶ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۴۷۴,۶۷۴,۴۰۷ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌توان بیان نمود که بیش از ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

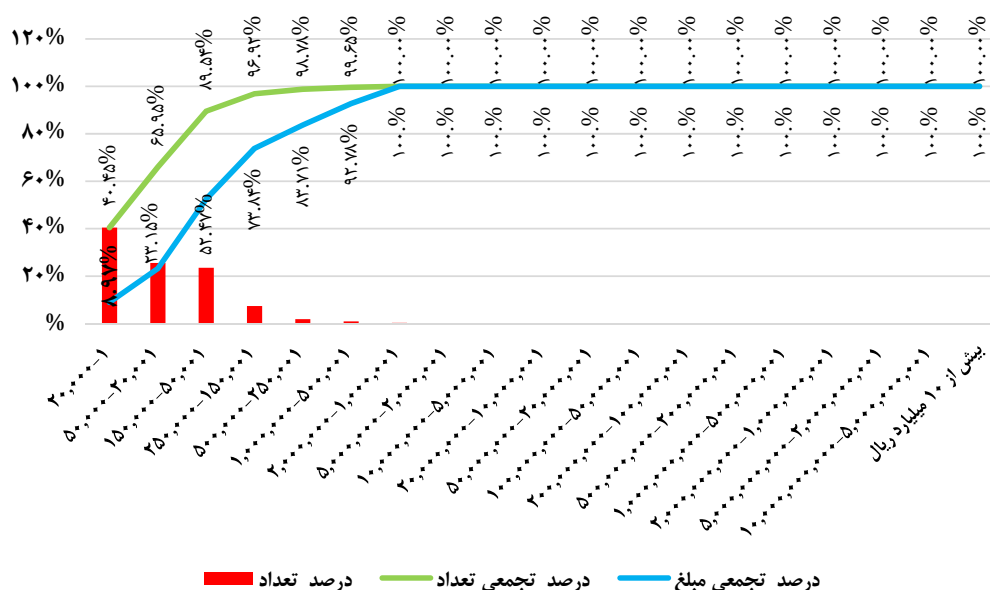
شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۷

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۲۹/۱۸ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۷۷/۲۰ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - مهر ۱۳۹۷

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهخوان فروشنده‌ای بوده است، به نحوی که ۴۰/۴۵ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۶۵/۹۵ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲,۳,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

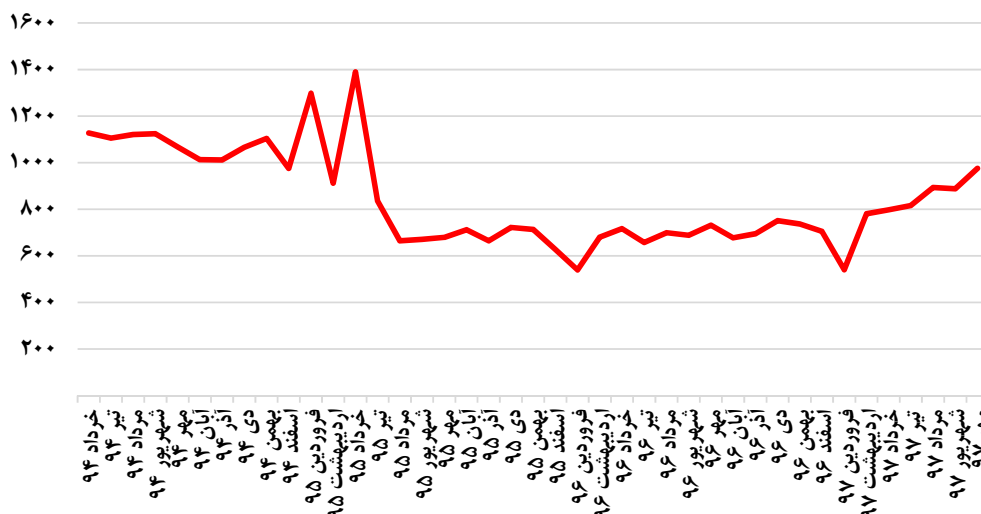
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در مهر ۱۳۹۶ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۶ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه			محاسبه نسبت دهکی
شهریور ۱۳۹۷	مهر ۱۳۹۷	درصد تغییرات	مهر ۱۳۹۶	مهر ۱۳۹۷	درصد تغییرات	
۱۲,۴۳۸,۸۱۱/۷۸	۱۳,۴۰۱,۲۳۸/۰۶	۷/۷۴٪	۹,۷۵۲,۰۴۸/۹۸	۱۳,۴۰۱,۲۳۸/۰۶	۳۷/۴۲٪	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک دهم (ریال)
۱۴,۰۰۶/۰۴	۱۳,۷۴۱/۲۸	-۱/۸۹٪	۱۳,۳۲۲/۴۳	۱۳,۷۴۱/۲۸	۳/۱۴٪	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک اول (ریال)
۸۸۸/۱۰	۹۷۵/۲۵	۹/۸۱٪	۷۳۲/۰۰	۹۷۵/۲۵	۳۳/۲۳٪	نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۳۳/۲۳ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۹/۸۱ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم افزایش ۷/۷۴ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز افزایش ۱/۸۹- درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به افزایش ۹/۸۱ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول شده است در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در مهر ماه ۱۳۹۷ نسبت به شهریور ماه روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در مهر ۱۳۹۷ نسبت به شهریور افزایش نزدیک به ۸۷/۱۵ واحدی را تجربه نموده است.

۲،۳،۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاه	
۹,۴۶۶/۳۸	۱۴,۵۷۶/۶۲	دهک اول
۲۱,۰۹۷/۵۲	۳۳,۷۴۷/۳۸	دهک دوم
۴۶,۰۵۵/۰۸	۵۲,۷۶۹/۶۹	دهک سوم
۵۴,۵۸۴/۱۱	۷۹,۵۰۴/۷۵	دهک چهارم
۷۴,۳۸۴/۴۱	۱۰۹,۹۸۸/۴۰	دهک پنجم
۹۸,۵۳۵/۶۱	۱۵۹,۸۱۶/۱۳	دهک ششم
۱۳۶,۲۲۶/۹۵	۲۲۹,۷۳۷/۶۵	دهک هفتم
۲۵۱,۸۸۹/۳۹	۳۵۹,۱۴۷/۷۲	دهک هشتم
۷۶۸,۳۶۲/۱۱	۶۸۳,۱۷۱/۷۰	دهک نهم
۲۴,۴۳۵,۴۷۳/۶۳	۱۴,۳۱۹,۴۶۸/۷۲	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک‌های آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی برای خرید کالا و خدمات باارزش‌تری به کار گرفته می‌شود. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه (۹ دهک) مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است. اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - مهر ۱۳۹۷

در شکل ۱۷-۲ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۲۴,۴۳۵,۴۷۴ ریال بوده است.

جدول ۱۶-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

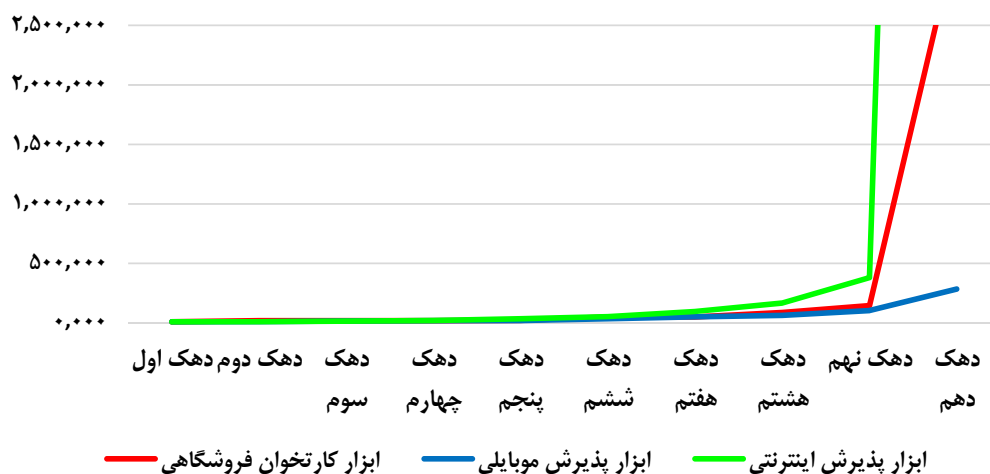
جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاه	
۹,۷۸۶/۶۰	۹,۸۴۱/۹۴	۹,۷۰۱/۷۱	دهک اول
۱۰,۳۹۵/۸۰	۱۰,۷۳۵/۲۰	۱۹,۵۳۸/۸۸	دهک دوم
۱۷,۹۹۲/۶۱	۱۸,۲۴۵/۲۷	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۲۱,۴۰۲/۶۶	۲۰,۰۰۰/۰۰	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۴۴,۸۲۵/۵۴	۲۱,۷۱۷/۱۹	۲۸,۹۵۸/۰۸	دهک پنجم
۵۹,۱۲۳/۵۴	۴۳,۸۵۱/۴۹	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک ششم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	
۱۰۴,۹۸۵/۱۵	۵۱,۸۰۵/۶۶	۵۱,۴۶۱/۹۴	دهک هفتم
۱۸۴,۹۷۸/۸۲	۷۰,۴۹۰/۳۸	۹۸,۰۴۳/۹۷	دهک هشتم
۴۱۲,۰۸۳/۹۱	۱۰۹,۵۶۳/۶۳	۱۶۵,۸۳۸/۳۸	دهک نهم
۲۴,۳۲۴,۸۳۱/۵۲	۳۰۹,۴۳۲/۱۴	۳,۴۶۰,۵۱۰/۷۳	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت شارژهای تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - مهر ۱۳۹۷

در شکل ۱۸-۲ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۲۴,۳۲۴,۸۳۱/۵۲ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۳,۴۶۰,۵۱۰/۷۳ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۳۰۹,۴۳۲/۱۴ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترسی‌پذیری حس شده خدمات و دسترسی‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک محسوب می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳,۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۰/۵۹ درصدی تراکنش‌های موفق و ۹/۴۱ درصدی خطاهای رخ داده در مهر ۹۷ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - مهر ۹۷

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۱,۸۴۷,۸۷۰,۱۱۰	۹۰/۵۹٪
تراکنش‌های ناموفق	۱۹۲,۰۵۲,۹۹۶	۹/۴۱٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۰۳۹,۹۲۳,۱۰۶	۱۰۰/۰۰٪

۳,۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دو ماه شهریور و مهر ۱۳۹۷ در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

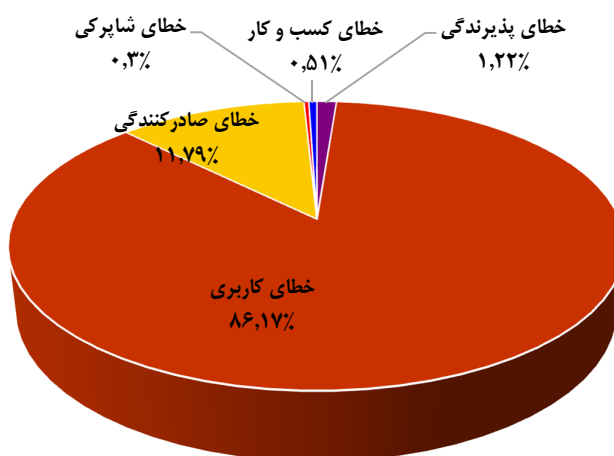
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - شهریور و مهر ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	شهریور ۱۳۹۷	مهر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۲,۲۷۷,۰۳۰	۲,۳۴۹,۲۶۲	۳/۱۷%
خطای کاربری	۱۵۲,۱۵۴,۱۴۷	۱۶۵,۴۹۰,۲۲۰	۸/۷۶%
خطای صادرکنندگی	۳۳,۲۷۱,۸۴۶	۲۲,۶۵۲,۳۴۹	-۳۱/۹۲%
خطای شاپرکی	۵۸۰,۹۰۱	۵۸۴,۰۱۹	۰/۵۴%
خطای کسب و کار	۹۲۷,۶۷۸	۹۷۷,۱۴۶	۵/۳۳%
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۱۸۹,۲۱۱,۶۰۲	۱۹۲,۰۵۲,۹۹۶	۱/۵۰%
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۱,۸۴۲,۰۸۲,۳۱۱	۱,۸۴۷,۸۷۰,۱۱۰	۰/۳۱%
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۰۳۱,۲۹۳,۹۱۳	۲,۰۳۹,۹۲۳,۱۰۶	۰/۴۲%

بر اساس اطلاعات جدول ۳-۲ ملاحظه می‌شود که در مهر ماه ۱۳۹۷ تعداد خطاها در گروه خطاهای صادرکنندگی با کاهش همراه بوده است.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - مهر ۱۳۹۷

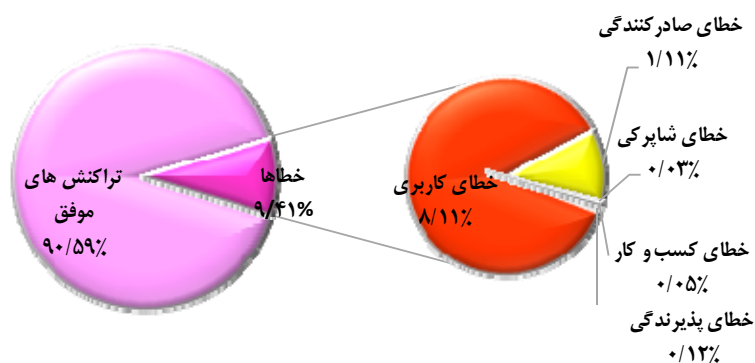
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۶/۱۷ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - مهر ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	۱,۸۴۷,۸۷۰,۱۱۰	۹۰/۵۹٪
تراکنش‌های موفق		
خطای پذیرندگی	۲,۳۴۹,۲۶۲	۰/۱۲٪
خطای کاربری	۱۶۵,۴۹۰,۲۲۰	۸/۱۱٪
خطای صادرکنندگی	۲۲,۶۵۲,۳۴۹	۱/۱۱٪
خطای شاپرکی	۵۸۴,۰۱۹	۰/۰۳٪
خطای کسب و کار	۹۷۷,۱۴۶	۰/۰۵٪
ناموفق		
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۰۳۹,۹۲۳,۱۰۶	۱۰۰/۰۰٪

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۳-۲ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۳-۲ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۳ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۳۰ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دو ماه شهریور و مهر ۱۳۹۷ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - شهریور و مهر ۱۳۹۷

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها مهر ۱۳۹۷	سهم از کل تراکنش‌ها شهریور ۱۳۹۷	نوع تراکنش و انواع خطا	
۰/۰۰۳٪	۰/۱۲٪	۰/۱۱٪	خطای پذیرندگی	ناموفق
۰/۶۲۲٪	۸/۱۱٪	۷/۴۹٪	خطای کاربری	
-۰/۵۲۸٪	۱/۱۱٪	۱/۶۴٪	خطای صادرکنندگی	
۰/۰۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	خطای شاپرکی	
۰/۰۰۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	کسب و کار	
۰/۱۰۰٪	۹/۴۱٪	۹/۳۱٪	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	موفق
-۰/۱۰۰٪	۹۰/۵۹٪	۹۰/۶۹٪	تعداد کل تراکنش‌های موفق	
-	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم تراکنش‌های موفق و گروه خطایی صادر کنندگی در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌های مهر ۱۳۹۷ نسبت به شهریور ماه می‌باشد.

۳,۳. دسترسی‌پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی‌پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی‌پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۳ دسترس پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت

مهر ۱۳۹۷		شهریور ۱۳۹۷		مهر ۱۳۹۶		تراکنش های موفق
دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش ها	
۹۸/۷۰٪	۲,۰۱۳,۳۶۰,۳۳۰	۹۸/۱۸٪	۱,۹۹۴,۲۳۶,۴۵۸	۹۸/۶۰٪	۱,۴۷۶,۷۳۵,۷۵۵	تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۷٪	۲,۰۳۹,۳۳۹,۰۸۷	۹۹/۹۷٪	۲,۰۳۰,۷۱۳,۰۱۲	۹۸/۶۰٪	۱,۴۹۷,۳۵۱,۳۹۴	تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۲,۰۳۹,۹۲۳,۱۰۶	-	۲,۰۳۱,۲۹۳,۹۱۳	-	۱,۴۹۷,۷۴۳,۸۳۷	تعداد کل تراکنش

جدول ۵-۳ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۷ درصدی خدمات شرکت شاپرک در مهر ۱۳۹۷ می باشد که نسبت به مهر ۱۳۹۶ بهبود ۰/۱۰ درصدی و نسبت به شهریور ۱۳۹۷ رشد ۰/۵۲ درصدی داشته است.

۳,۴. آنالیز تراکنش های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارت و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می بایست نسبت تعداد تراکنش های ناتمام به کل تراکنش ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۶-۳ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه ی الکترونیک پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می شوند؛ چرا که نمایش دهنده ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه ی سیستم رخ داده اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش های خطای شاپرکی را شامل می شود.

^{۲۰} تراکنش دارنده ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوئیچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخداده در شبکه پرداخت شاپرک - شهریور و مهر ۱۳۹۷

تراکنش‌های ناتمام	شهریور ۱۳۹۷	مهر ۱۳۹۷	تغییرات
تعداد تراکنش‌های ناتمام	۶۴۳,۷۷۲	۴۰۲,۳۶۷	-۳۷/۵۰٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۸۴۲,۰۸۲,۳۱۱	۱,۸۴۷,۸۷۰,۱۱۰	۰/۳۱٪
نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها	۰/۰۳۵٪	۰/۰۲۲٪	-۰/۰۱۳۲٪

※ در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام مهر ماه نسبت به شهریور ماه با رشد ۳۷/۵۰- درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۰/۳۱ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در مهر ۱۳۹۷ نسبت به شهریور ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با کاهش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۱۳۲- درصدی را تجربه نموده است.

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده شبکه پرداخت

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

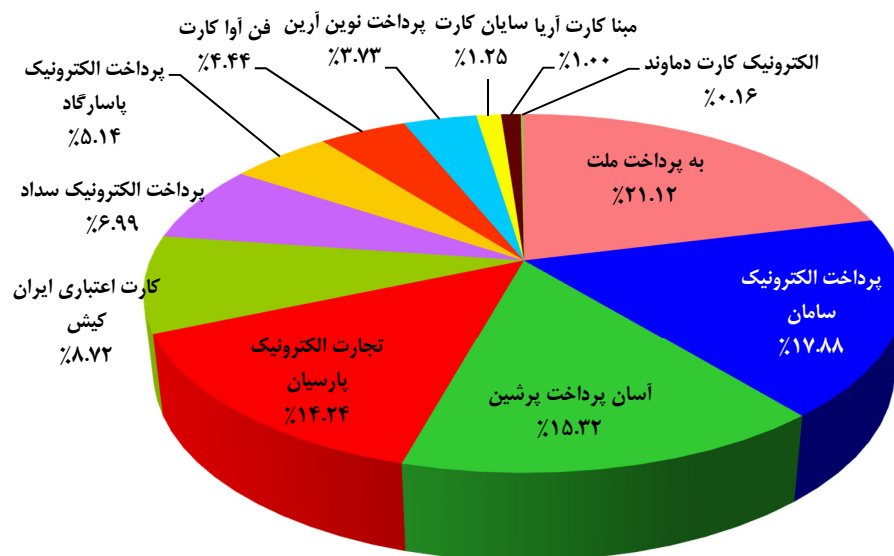
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتهخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

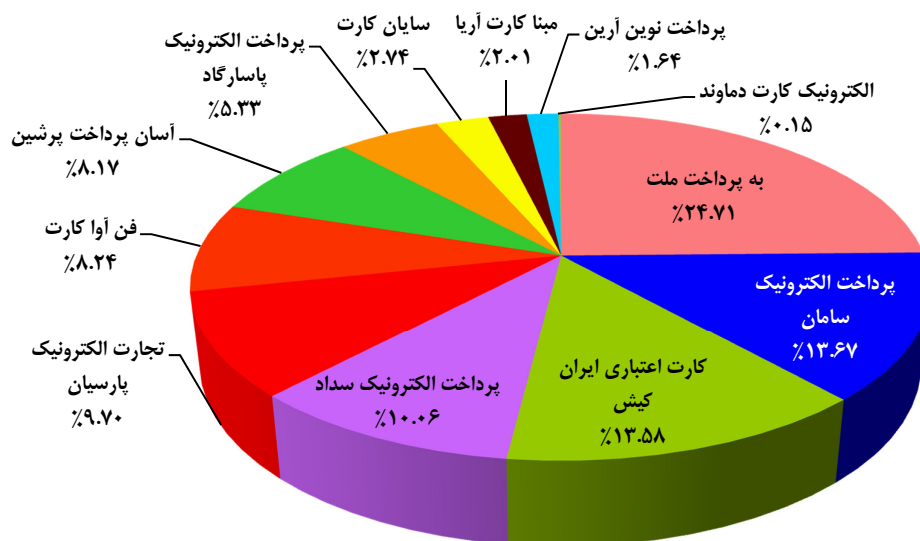
به‌منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۱-۴ و شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۷

شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - مهر ۱۳۹۷

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به پرداخت ملت" با سهم ۲۱/۱۲ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۴/۷۱ درصدی از مبلغ آن‌ها همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش شهریور ماه، حکایت از آن دارد که هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست ولیکن در مولفه سهم مبلغی، بین شرکت‌های "فن آوا کارت" و "آسان پرداخت پرشین" جابجایی صورت پذیرفته است.

اختلاف سهم مبلغی بین دو شرکت نخست بازار در حالی بالغ بر ۱۱ درصد گزارش می‌شود که شاخص فوق در مولفه تعدادی رقمی در حدود سه درصد می‌باشد. از این رو باید گفت همچنان نقش شرکت "به پرداخت ملت" در میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی قابل ملاحظه است. شایان ذکر است که در چندین ماه اخیر شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در هر دو شاخص سهم تعدادی و مبلغی به عنوان دومین دارنده سهم بازار در شبکه‌ی پرداخت کارت محسوب می‌گردد؛ هرچند که در بازار مبلغی تراکنش‌ها، این شرکت اختلاف سهم بسیار ناچیزی با شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" نشان می‌دهد.

۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۷ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

عملکرد شرکت‌ها در حوزه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تغییرات چندانی را نسبت به ماه گذشته نشان نمی‌دهند. به غیر از دو شرکت، در سایر شرکت‌ها رشد مثبت طبیعی مشاهده می‌شود. بیشترین افزایش تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" اتفاق افتاده است. در مهر ماه همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۱۸ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد.

با وجودی که بازار تراکنش‌های اینترنتی روندی صعودی نشان می‌دهد ولیکن در تعداد معدودی از شرکت‌ها میزان این تراکنش‌ها با کاهش همراه بوده است. در این میان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۹/۶۲ درصد از سهم بازار، همچنان در مهر ماه نیز به‌عنوان ارائه‌دهنده خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های اینترنتی محسوب می‌گردد. کاهش قابل ملاحظه‌ای تراکنش‌های مذکور در شرکت "پرداخت نوین آرین"، به‌عنوان یکی از شرکت‌های پرتراکنش در حوزه تراکنش‌های اینترنتی، سهم بازار این تراکنش‌ها را در ماه جاری متاثر نموده است.

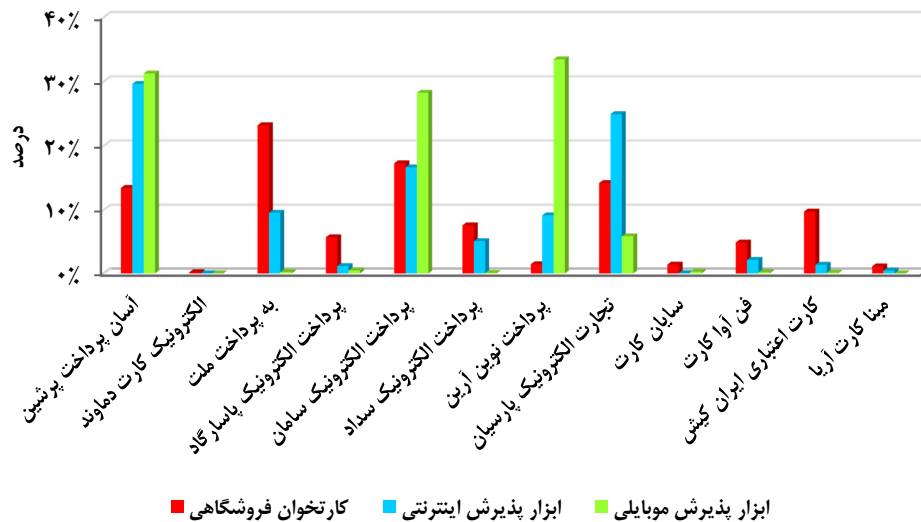
همسو با کاسته شدن از حجم تراکنش‌های موبایلی برخی از شرکت‌ها، بازار تراکنش‌های آن برخلاف دو ابزار دیگر، با رشد منفی سه درصدی روبه‌رو گردیده است. شرکت "پرداخت نوین آرین" در تراکنش‌های موبایلی نیز بالاترین ریزش را نشان می‌دهد. با این وجود همچنان در مهر ماه شرکت "پرداخت نوین آرین" با پوشش ۳۳/۴۴ درصد از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی، به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار فوق محسوب می‌شود.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش-شهریور و مهر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۴۹٪	۱۳/۴۳٪	-۰/۰۶٪	۲۷/۷۱٪	۲۹/۶۲٪	۱/۹۱٪	۳۰/۸۵٪	۳۱/۲۵٪	۰/۳۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۶٪	۰/۱۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۲۴٪	۲۳/۱۸٪	-۰/۰۶٪	۸/۵۳٪	۹/۵۳٪	۰/۹۹٪	۰/۲۱٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۶۷٪	۵/۶۹٪	۰/۰۲٪	۱/۰۵٪	۱/۱۵٪	۰/۱۰٪	۰/۷۹٪	۰/۴۴٪	-۰/۳۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۳۳٪	۱۷/۲۶٪	-۰/۰۷٪	۱۵/۸۲٪	۱۶/۶۴٪	۰/۸۲٪	۲۶/۹۵٪	۲۸/۲۴٪	۱/۲۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۱٪	۷/۵۶٪	۰/۰۵٪	۴/۵۹٪	۵/۰۷٪	۰/۴۸٪	۰/۳۳٪	۰/۰۶٪	-۰/۲۷٪
پرداخت نوین آراین	۱/۴۵٪	۱/۴۴٪	۰/۰۰٪	۱۵/۴۷٪	۹/۱۳٪	-۶/۳۴٪	۲۴/۲۷٪	۲۳/۴۴٪	-۰/۸۴٪
تجارت الکترونیک پارس‌یان	۱۴/۰۹٪	۱۴/۱۸٪	۰/۰۹٪	۲۳/۴۱٪	۲۴/۹۲٪	۱/۵۱٪	۵/۶۳٪	۵/۸۳٪	۰/۱۹٪
سایان کارت	۱/۴۲٪	۱/۳۹٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۱٪	۰/۲۵٪	۰/۲۶٪	۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۴/۸۸٪	۴/۸۶٪	-۰/۰۲٪	۱/۷۶٪	۲/۱۳٪	۰/۳۷٪	۰/۵۸٪	۰/۱۶٪	-۰/۴۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۶۴٪	۹/۷۲٪	۰/۰۷٪	۱/۱۸٪	۱/۳۶٪	۰/۱۸٪	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	-۰/۰۱٪
مینا کارت آریا	۱/۱۱٪	۱/۱۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۴۶٪	۰/۴۳٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۱-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در مهر ماه ۹۷ نسبت به ماه گذشته با رقم ۰/۰۹ درصد در شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌یان" گزارش شده است. در ماه جاری بالاترین اختلاف سهم تعدادی تراکنش‌های اینترنتی در شرکت "پرداخت نوین آراین" با رقمی معادل ۶/۳۴ درصد کاهش مشاهده می‌شود. در روندی معکوس، سهم تراکنش‌های موبایلی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش ۱/۲۹ درصدی نسبت به شهریور ماه همراه بوده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۷ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در مهر ماه تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در هر سه ابزار کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نسبت به ماه گذشته رخ نداده است. از این رو همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" با پوشش ۲۴/۵۵ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. تمامی شرکت‌ها با رشد مبلغی در تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی خود روبه‌رو شده‌اند.

مبلغ تراکنش‌های اینترنتی شرکت‌ها نیز عمدتاً با افزایش همراه بوده تا جایی که منجر به ثبت نرخ رشد مثبت بیش از ۱۲ درصد در ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی کل شبکه شده است. بیشترین ریزش آن‌ها در تراکنش‌های "پرداخت نوین آرین" بوده و بالاترین افزایش در شرکت "به‌پرداخت ملت" مشاهده می‌شود. در هر صورت شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" همچنان با رقمی معادل ۳۲/۵۴ درصد، بیشترین سهم بازار مبلغی این تراکنش‌ها را کسب نموده است.

در مهر ماه با وجودی که از ارزش ریالی تراکنش‌های موبایلی عمده‌ی شرکت‌ها کاسته شده است ولیکن در کل تراکنش‌های مذکور رشد ۴ درصدی مشاهده می‌شود. در این ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" همچنان

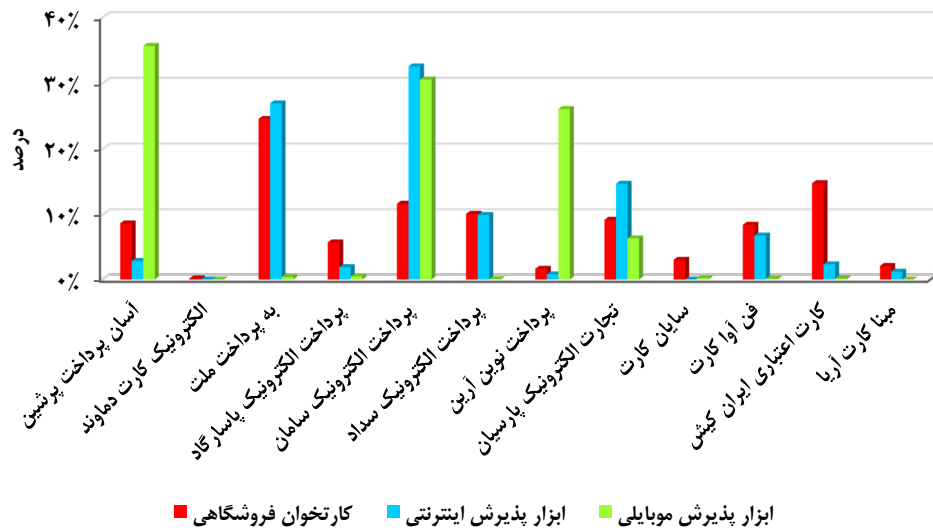
با سهمی معادل با ۳۵/۶۵ درصد از بخش عظیمی از بازار مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - شهریور و مهر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۶۰٪	۸/۶۳٪	۰/۰۳٪	۲/۷۸٪	۲/۸۶٪	۰/۰۸٪	۳۴/۸۷٪	۳۵/۶۵٪	۰/۷۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۴٪	۰/۱۶٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۴/۷۲٪	۲۴/۵۵٪	-۰/۱۷٪	۲۵/۵۷٪	۲۶/۹۲٪	۱/۳۴٪	۰/۴۸٪	۰/۴۰٪	-۰/۰۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۸۳٪	۵/۷۰٪	-۰/۱۳٪	۱/۹۸٪	۱/۹۱٪	-۰/۰۷٪	۰/۸۲٪	۰/۴۸٪	-۰/۳۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۹۶٪	۱۱/۶۶٪	-۰/۳۰٪	۳۳/۳۲٪	۳۲/۵۴٪	-۰/۷۸٪	۲۸/۹۳٪	۳۰/۵۵٪	۱/۶۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۸۶٪	۱۰/۱۱٪	۰/۲۴٪	۱۰/۸۲٪	۹/۹۲٪	-۰/۹۰٪	۰/۲۷٪	۰/۰۵٪	-۰/۲۲٪
پرداخت نوین آرین	۱/۶۴٪	۱/۶۶٪	۰/۰۱٪	۱/۶۴٪	۰/۸۰٪	-۰/۸۴٪	۳۷/۳۶٪	۲۶/۰۷٪	-۱/۲۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۹/۳۳٪	۹/۱۹٪	-۰/۱۴٪	۱۳/۵۶٪	۱۴/۷۲٪	۱/۱۵٪	۶/۳۹٪	۶/۳۳٪	-۰/۰۷٪
سایان کارت	۲/۹۳٪	۳/۰۳٪	۰/۱۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۱٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۸/۱۵٪	۸/۴۲٪	۰/۲۷٪	۶/۸۳٪	۶/۷۷٪	-۰/۰۶٪	۰/۴۹٪	۰/۱۲٪	-۰/۳۷٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۷۶٪	۱۴/۷۹٪	۰/۰۳٪	۲/۶۲٪	۲/۳۴٪	-۰/۲۸٪	۰/۱۸٪	۰/۱۴٪	-۰/۰۴٪
مینا کارت آریا	۲/۰۹٪	۲/۱۰٪	۰/۰۱٪	۰/۸۷٪	۱/۲۱٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۲-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در ماه مهر نسبت به شهریور در شرکت "فن آوا کارت" با رقمی معادل با ۰/۲۷ درصد افزایش گزارش شده است. سهم ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی شرکت "به پرداخت ملت" نیز با اختلاف مثبتی برابر با ۱/۳۴ درصد مواجه شده است. این شاخص در بازار مبلغی تراکنش‌های موبایلی رقم ۱/۶۲ درصد را در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نشان می‌دهد.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوما همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در مهر ماه ۱۳۹۷ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴,۱,۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۷ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

در حوزه تراکنش‌های خرید، عمدتاً عملکرد شرکت‌ها تحت تاثیر رشد بازار بوده و رفتار غیرعادی در آن‌ها مشاهده نمی‌شود. تنها در شرکت "پرداخت نوین آراین" کاهش قابل ملاحظه‌ای رخ داده است. در مهر ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" همچنان با پوشش $22/89$ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت همانند گذشته با کسب $19/58$ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها نیز خدمت ارائه می‌دهد.

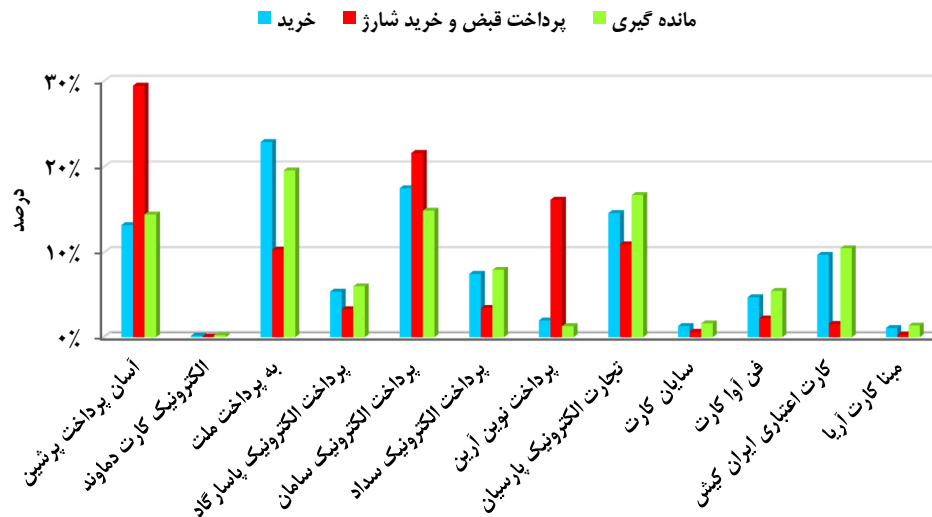
در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ به غیر از چند شرکت محدود عملکرد سایر شرکت‌ها افزایشی گزارش شده است. شرکت "پرداخت نوین آراین" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز بالاترین کاهش را نشان می‌دهد. در ماه جاری شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۹/۴۷ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-شهریور و مهر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده گیری		
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۱۳٪	۱۳/۲۰٪	۰/۰۶٪	۲۹/۴۳٪	۲۹/۴۷٪	۰/۰۴٪	۱۴/۶۶٪	۱۴/۴۳٪	-۰/۲۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۵٪	۰/۱۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۱٪	۰/۱۹٪	۰/۲۳٪	۰/۰۴٪
به پرداخت ملت	۲۲/۹۰٪	۲۲/۸۹٪	-۰/۰۱٪	۹/۹۹٪	۱۰/۳۱٪	۰/۳۳٪	۱۹/۵۰٪	۱۹/۵۸٪	۰/۰۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۳۶٪	۵/۳۷٪	۰/۰۲٪	۳/۳۳٪	۳/۳۰٪	-۰/۰۳٪	۵/۹۸٪	۶/۰۰٪	۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۵۱٪	۱۷/۴۹٪	-۰/۰۲٪	۲۱/۱۸٪	۲۱/۶۱٪	۰/۴۳٪	۱۴/۹۱٪	۱۴/۸۸٪	-۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۴۰٪	۷/۴۷٪	۰/۰۷٪	۳/۳۶٪	۳/۴۴٪	۰/۰۸٪	۷/۹۶٪	۷/۹۵٪	-۰/۰۲٪
پرداخت نوین آراین	۲/۳۶٪	۱/۹۷٪	-۰/۳۹٪	۱۷/۰۴٪	۱۶/۱۵٪	-۰/۸۹٪	۱/۳۱٪	۱/۳۱٪	-۰/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسبان	۱۴/۳۴٪	۱۴/۶۰٪	۰/۲۵٪	۱۱/۰۹٪	۱۰/۹۴٪	-۰/۱۵٪	۱۶/۷۳٪	۱۶/۶۹٪	-۰/۰۴٪
سایان کارت	۱/۳۵٪	۱/۳۲٪	-۰/۰۳٪	۰/۶۲٪	۰/۶۴٪	۰/۰۲٪	۱/۶۳٪	۱/۶۴٪	۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۴/۷۴٪	۴/۷۲٪	-۰/۰۲٪	۲/۲۴٪	۲/۲۱٪	-۰/۰۳٪	۵/۴۱٪	۵/۴۶٪	۰/۰۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۶۴٪	۹/۷۱٪	۰/۰۷٪	۱/۳۸٪	۱/۵۷٪	۰/۱۸٪	۱۰/۳۳٪	۱۰/۴۸٪	۰/۱۵٪
مبنا کارت آریا	۱/۱۰٪	۱/۰۹٪	-۰/۰۲٪	۰/۲۷٪	۰/۲۹٪	۰/۰۲٪	۱/۳۷٪	۱/۳۷٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۳-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید و پرداخت قبض و خرید شارژ در ماه مهر ۹۷ نسبت به شهریور ماه در شرکت "پرداخت نوین آراین" گزارش گردیده به‌طوری‌که از سهم تراکنش‌های فوق در این شرکت به ترتیب ۰/۳۹ درصد و ۰/۸۹ درصد کاسته شده است. در سهم تراکنش‌های مانده‌گیری نیز بالاترین اختلاف با عددی برابر با منفی ۰/۲۳ درصد در شرکت "آسان پرداخت پرشین" مشاهده می‌شود. به‌طور کلی در سهم بازار هر سه نوع تراکنش‌های شبکه‌ی پرداخت تغییر قابل توجهی اتفاق نیفتاده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس — مهر ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۷ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در مهر ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۵/۶۱ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد.

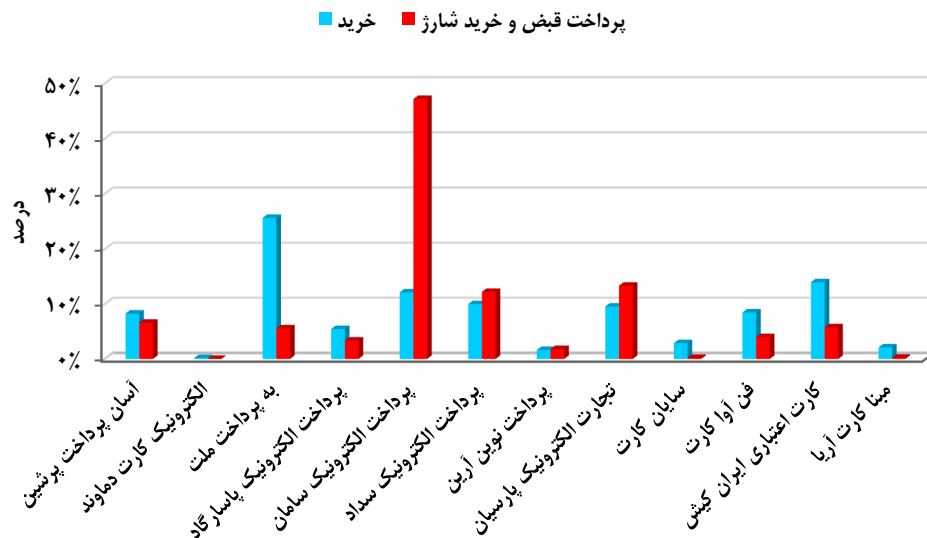
در ماه جاری همسو با افزایش ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شبکه، مبلغ این تراکنش‌ها نیز تقریباً در تمامی شرکت‌ها رشد نشان می‌دهد. بالاترین افزایش در ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" گزارش شده است. در مهر ماه همچنان شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم مبلغی ۴۷/۱۶ درصد، از بالاترین میزان مبالغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-شهریور و مهر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
۸/۲۳٪	۸/۲۴٪	۰/۰۱٪	۶/۵۸٪	۶/۵۷٪	-۰/۰۱٪	۶/۵۷٪	۶/۵۷٪	-۰/۰۱٪
۰/۱۳٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰٪
۲۵/۶۴٪	۲۵/۶۱٪	-۰/۰۳٪	۴/۹۹٪	۵/۵۴٪	۰/۵۵٪	۵/۵۴٪	۵/۵۴٪	۰/۵۵٪
۵/۵۵٪	۵/۴۳٪	-۰/۱۲٪	۳/۶۲٪	۳/۳۳٪	-۰/۲۹٪	۳/۳۳٪	۳/۳۳٪	-۰/۲۹٪
۱۲/۳۴٪	۱۲/۰۹٪	-۰/۲۴٪	۴۸/۱۹٪	۴۷/۱۶٪	-۱/۰۳٪	۴۷/۱۶٪	۴۷/۱۶٪	-۱/۰۳٪
۱۰/۰۱٪	۹/۹۶٪	-۰/۰۵٪	۷/۸۷٪	۱۲/۱۹٪	۴/۳۲٪	۱۲/۱۹٪	۱۲/۱۹٪	۴/۳۲٪
۱/۷۰٪	۱/۶۴٪	-۰/۰۷٪	۱/۹۵٪	۱/۷۹٪	-۰/۱۵٪	۱/۷۹٪	۱/۷۹٪	-۰/۱۵٪
۹/۴۹٪	۹/۵۳٪	۰/۰۴٪	۱۴/۳۱٪	۱۳/۳۲٪	-۰/۹۹٪	۱۳/۳۲٪	۱۳/۳۲٪	-۰/۹۹٪
۲/۷۷٪	۲/۸۶٪	۰/۰۹٪	۰/۱۷٪	۰/۱۸٪	۰/۰۱٪	۰/۱۸٪	۰/۱۸٪	۰/۰۱٪
۸/۲۵٪	۸/۴۴٪	۰/۱۹٪	۲/۸۱٪	۳/۹۶٪	۱/۱۶٪	۳/۹۶٪	۳/۹۶٪	۱/۱۶٪
۱۳/۸۳٪	۱۳/۹۵٪	۰/۱۲٪	۹/۳۱٪	۵/۷۴٪	-۳/۵۷٪	۵/۷۴٪	۵/۷۴٪	-۳/۵۷٪
۲/۰۶٪	۲/۱۰٪	۰/۰۴٪	۰/۲۰٪	۰/۲۱٪	۰/۰۱٪	۰/۲۱٪	۰/۲۱٪	۰/۰۱٪

اطلاعات جدول بالا نشان می‌دهد که بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در مهر ماه ۹۷ و ماه گذشته با رقمی برابر با ۰/۲۴ درصد کاهش در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" اتفاق افتاده است. در سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ این شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" است که با رقم ۴/۳۲ درصد افزایش، بالاترین اختلاف را نمایش می‌دهد. در سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" نیز ریزش ۳/۵۷ درصدی مشاهده می‌شود.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در مهر ماه ۱۳۹۷ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مهر ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت بسیار ناچیز است.

۴.۱.۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه می‌شود تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۷ را منعکس نموده است.

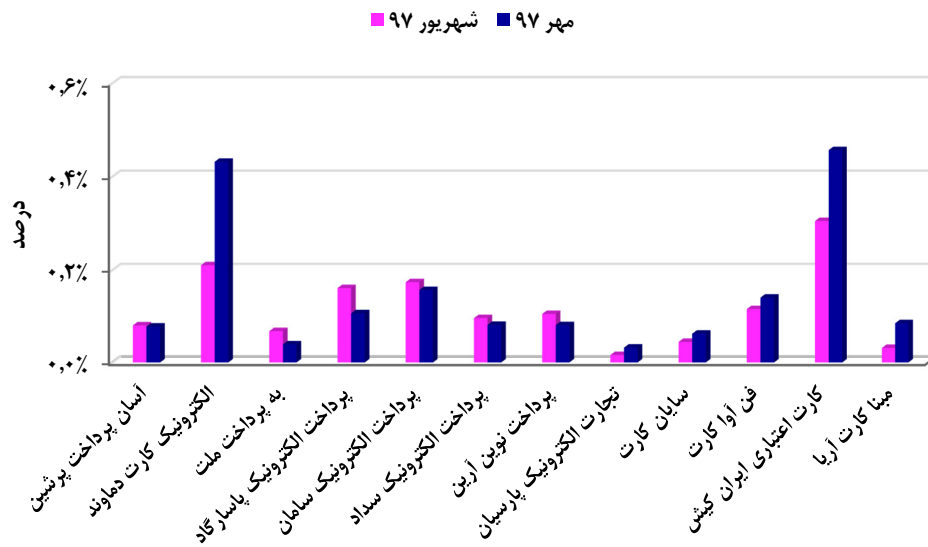
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - شهریور و مهر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	شهریور	مهر	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۸۰٪	۰/۰۷۸٪	-۰/۰۰۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۱۱٪	۰/۴۳۲٪	۰/۲۲۱٪
به پرداخت ملت	۰/۰۶۸٪	۰/۰۳۹٪	-۰/۰۲۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۱۶۱٪	۰/۱۰۶٪	-۰/۰۵۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۷۴٪	۰/۱۵۷٪	-۰/۰۱۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۹۶٪	۰/۰۸۱٪	-۰/۰۱۵٪
پرداخت نوین آریا	۰/۱۰۵٪	۰/۰۸۱٪	-۰/۰۲۴٪
تجارت الکترونیک پارس‌پول	۰/۰۱۶٪	۰/۰۳۲٪	۰/۰۱۶٪
سایان کارت	۰/۰۴۴٪	۰/۰۶۲٪	۰/۰۱۸٪
فن آوا کارت	۰/۱۱۶٪	۰/۱۴۰٪	۰/۰۲۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۳۰۵٪	۰/۴۵۷٪	۰/۱۵۲٪
مینا کارت آریا	۰/۰۳۱٪	۰/۰۸۵٪	۰/۰۵۳٪

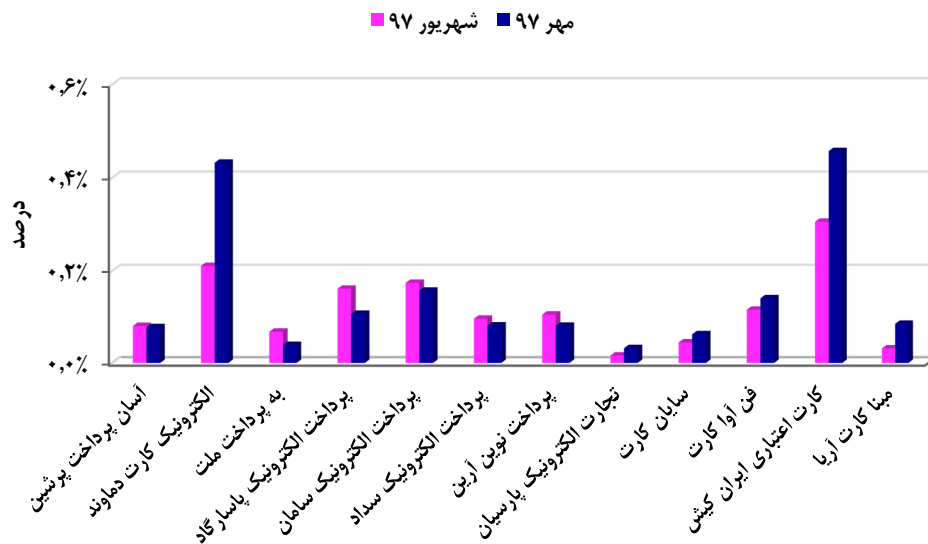
* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه مهر همچنان شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌پول" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. پس از این شرکت با سهم ۰/۰۳۲ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، شرکت "به‌پرداخت ملت" نیز با کسب رقمی کمتر از ۰/۰۵ درصد در جایگاه بعدی از منظر کمترین میزان شاخص قرار گرفته است. در این ماه نیز همانند ماه گذشته بالاترین رقم نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" مشاهده می‌شود. متأسفانه در ماه جاری علی‌رغم ریزش این خطاها در برخی از شرکت‌ها ولیکن حجم کل خطای پذیرندگی

ارسال شده از سوی سویچ شرکت‌ها در شبکه‌ی پرداخت با رشد مواجه شده است. اطلاعات این جدول در

شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - شهریور و مهر ۹۷

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "به پرداخت ملت" رخ داده و بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "الکترونیک کارت دماوند" تعلق داشته است.

۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود^{۲۲}. شاخص هرفیندال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای مهر سال ۹۷ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال - هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱۳/۴۳۱۷	۱۸۰/۴۰۹۶	۲۹/۶۲۴۰	۸۷۷/۵۷۸۸	۳۱/۲۴۷۵	۹۷۶/۴۰۶۶		
۰/۱۷۹۷	۰/۰۳۲۳	۰/۰۰۰۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۲۳/۱۸۳۵	۵۳۷/۴۷۶۴	۹/۵۲۷۳	۹۰/۷۶۹۶	۰/۲۱۷۴	۰/۰۴۷۲		
۵/۶۸۸۶	۳۲/۳۶۰۰	۱/۱۴۷۲	۱/۳۱۶۱	۰/۴۳۸۴	۰/۱۹۳۲		
۱۷/۲۶۱۹	۲۹۷/۹۷۴۰	۱۶/۶۳۷۰	۲۷۶/۷۸۹۶	۲۸/۲۳۸۵	۷۹۷/۴۱۲۸		
۷/۵۵۹۷	۵۷/۱۴۸۸	۵/۰۷۱۵	۲۵/۷۲۰۵	۰/۰۵۷۷	۰/۰۰۳۳		
۱/۴۴۴۶	۲/۰۸۷۰	۹/۱۲۷۳	۸۳/۳۰۶۸	۳۳/۴۳۵۴	۱۰۱۱۷/۹۳۹۱		
۱۴/۱۸۳۰	۲۰۱/۱۵۸۰	۲۴/۹۱۵۵	۶۲۰/۷۸۴۵	۵/۸۲۷۲	۳۳/۹۵۵۸		
۱/۳۸۹۴	۱/۹۳۰۵	۰/۰۳۷۷	۰/۰۰۱۴	۰/۲۶۳۳	۰/۰۶۹۳		
۴/۸۶۰۰	۲۳/۶۲۰۱	۲/۱۲۶۹	۴/۵۲۳۹	۰/۱۵۸۲	۰/۰۲۵۰		
۹/۷۱۷۹	۹۴/۴۳۸۰	۱/۳۵۶۶	۱/۸۴۰۵	۰/۱۱۶۴	۰/۰۱۳۵		
۱/۰۹۹۹	۱/۲۰۹۷	۰/۴۲۸۷	۰/۱۸۳۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
-	۱,۴۲۹/۸۴۴۳	-	۱,۹۸۲/۸۱۵۶	-	۲,۹۲۶/۰۵۵۰		

در مهر ماه ۱۳۹۷ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۴۳۰ به‌دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که، نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۱,۹۸۳ و ۲,۹۲۶ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست می‌باشد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسبان" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آراین"، "آسان پرداخت پرشین" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه مهر ۹۷ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در شهریور و مهر ۹۷

کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی			HHI
شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	
۱،۴۳۲/۰۹	۱،۴۳۹/۸۴	-۲/۲۵	۱،۹۰۴/۹۵	۱،۹۸۲/۸۲	۷۷/۸۷	۲،۸۸۵/۶۶	۲،۹۲۶/۰۶	۴۰/۴۰	شاخص H-H

در ماه مهر شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی کاهش و در دو ابزار دیگر افزایش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نمی‌باشد چراکه وضعیت تمرکز بازار هیچ کدام از آن‌ها تغییری پیدا نکرده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر رو به افزایش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کم شدن قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. رفتار کاهشی شرکت "پرداخت نوین آرین" در رشد تمرکز بازار ابزار پذیرش اینترنتی تاثیرگذار بوده است.

۴،۱،۶ اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای مهر ۹۷ محاسبه شده‌است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - مهر ۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده گیری
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۳/۱۹۵۸	۱۷۴/۱۲۸۴	۲۹/۴۷۳۴	۸۶۸/۶۸۳۵	۱۴/۴۲۷۹	۲۰۸/۱۶۳۷	
۰/۱۷۰۱	۰/۰۲۸۹	۰/۰۶۴۵	۰/۰۰۴۲	۰/۲۲۸۱	۰/۰۵۲۰	
۲۲/۸۸۶۲	۵۲۳/۷۷۸۲	۱۰/۳۱۴۳	۱۰۶/۳۸۵۸	۱۹/۵۷۶۲	۳۸۳/۲۲۸۱	
۵/۳۷۳۶	۲۸/۸۷۵۵	۳/۲۹۹۴	۱۰/۸۸۶۳	۶/۰۰۲۹	۳۶/۰۳۴۸	
۱۷/۴۹۳۸	۳۰۶/۰۳۴۳	۲۱/۶۰۹۴	۴۶۶/۹۶۶۷	۱۴/۸۷۷۰	۲۲۱/۳۲۵۸	
۷/۴۷۳۷	۵۵/۸۵۶۶	۳/۴۴۱۹	۱۱/۸۴۶۷	۷/۹۴۵۵	۶۳/۱۳۱۵	
۱/۹۷۰۸	۳/۸۸۳۹	۱۶/۱۵۰۲	۲۶۰/۸۳۰۲	۱/۳۰۶۱	۱/۷۰۵۸	
۱۴/۵۹۷۸	۲۱۳/۰۹۴۸	۱۰/۹۳۷۹	۱۱۹/۶۳۸۲	۱۶/۶۸۷۹	۲۷۸/۴۸۵۱	
۱/۳۲۲۸	۱/۷۴۹۷	۰/۶۴۳۰	۰/۴۱۳۴	۱/۶۳۵۶	۲/۶۷۵۳	
۴/۷۲۱۱	۲۲/۲۸۸۴	۲/۲۰۵۹	۴/۸۶۵۸	۵/۴۵۶۷	۲۹/۷۷۵۱	
۹/۷۰۹۲	۹۴/۲۶۷۷	۱/۵۶۵۷	۲/۴۵۱۳	۱۰/۴۸۱۹	۱۰۹/۸۷۰۹	
۱/۰۸۵۲	۱/۱۷۷۷	۰/۲۹۴۳	۰/۰۸۶۶	۱/۳۷۴۱	۱/۸۸۸۳	
-	۱,۴۲۵/۱۶۴۲	-	۱,۸۵۳/۰۵۸۶	-	۱,۳۳۶/۳۳۶۳	

در مهر ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب حدود ۱,۴۲۵ و ۱,۳۳۶ به‌دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

برای این شاخص در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ رقمی حدود ۱,۸۵۳ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این نوع سرویس می‌باشد. به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت نوین آراین" و سپس تا حدودی دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه مهر ۹۷ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در شهریور و مهر ۹۷

HHI	خرید			پرداخت قبض و خرید شارژ			مانده‌گیری	
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر
شاخص H-H	۱,۴۱۶/۷۳	۱,۴۲۵/۱۶	۸/۴۳	۱,۸۵۷/۸۷	۱,۸۵۳/۰۶	-۴/۸۱	۱,۳۳۹/۰۰	۱,۳۳۶/۳۴
								-۲/۶۶

در ماه مهر شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در سرویس خرید افزایش و در دو سرویس دیگر کاهش نشان می‌دهد. این تغییرات به‌گونه‌ای نبوده‌اند که شکل نوع تمرکز بازار را در آن‌ها عوض کنند.

۴,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، از چندین شماره‌ی گذشته‌ی گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتخوان‌های فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش-دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتخوان فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه شهریور و مهر ۹۷ در جدول ۴-۱۱ ارائه شده است.

در مهر ماه کمتر از نیم درصد از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه‌ی پرداخت کارت کشور کاسته شده است. همانند ماه گذشته عملکرد شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در این ریزش تاثیرگذار بوده است. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با کسب سهم بازار ۱۶/۰۹ درصدی به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین

تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می‌گردد. در این ماه نیز شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی را تعریف نموده است.

در مهر ماه بر تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی بیشتر شرکتها افزوده شده است. بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" تعریف شده است. از سویی دیگر علی‌رغم ثبت بالاترین ریزش در شرکت "آسان پرداخت پرشین" ولیکن همچنان این شرکت با سهم بازار ۶۵/۶۸ درصدی از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکتها با بازتعریف برخی از کارتهای فروشگاهی خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت نموده‌اند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌نمایند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CCV۲ انجام دهند.

در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به‌پرداخت ملت" با تداوم روند رو به رشد گذشته‌ی خود در این گونه از ابزارها، همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل ۹۰/۲۸ درصد در اختیار دارد. شرکت "آسان پرداخت پرشین" برخلاف ماه گذشته که با رشد قابل ملاحظه‌ای بازار ابزارهای موبایلی را دستخوش تغییر نموده و تعداد این گونه از ابزارهای خود را به بیش از ۱۵۰ برابر افزایش داده بود، در این ماه ریزشی نزدیک به سه درصد را نشان می‌دهد. به نظر می‌رسد دو شرکت فوق به دنبال بازتعریف تعدادی از کارتهای فروشگاهی خود به‌عنوان ابزار پذیرش موبایلی، به این سهم از بازار دست یافته‌اند. این امر با توجه به توسعه پرداخت الکترونیکی مبتنی بر فناوری NFC و تغییر رویکرد برخی شرکتها به سوی آن، قابل انتظار است. هدف این موضوع بهره‌مندی از فناوریهای جدید صنعت و افزایش سرعت انجام تراکنش توصیف می‌شود.

جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-شهریور و مهر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشنده			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۴۷٪	۹/۳۸٪	-۰/۰۹٪	۶۶/۳۲٪	۶۵/۶۸٪	-۰/۶۳٪	۹/۱۷٪	۸/۸۰٪	-۰/۳۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۸٪	۰/۳۳٪	۰/۰۵٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۱۲٪	۱۳/۰۲٪	-۰/۱۰٪	۲/۲۶٪	۲/۲۸٪	۰/۰۲٪	۸۹/۹۰٪	۹۰/۲۸٪	۰/۳۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۷۷٪	۸/۵۸٪	-۱/۱۹٪	۰/۶۸٪	۰/۶۷٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۴۴٪	۱۲/۵۷٪	۰/۱۳٪	۳/۱۱٪	۳/۱۹٪	۰/۰۸٪	۰/۳۵٪	۰/۳۵٪	۰/۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۱۴٪	۱۱/۲۴٪	۰/۱۰٪	۴/۵۶٪	۵/۰۴٪	۰/۴۸٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۲۹٪	۲/۳۵٪	۰/۰۶٪	۰/۲۴٪	۰/۲۴٪	۰/۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰٪
تجارت الکترونیک پارسپان	۱۴/۲۱٪	۱۴/۷۲٪	۰/۵۱٪	۱/۲۰٪	۱/۳۰٪	۰/۱۱٪	۰/۴۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰٪
سایان کارت	۱/۹۸٪	۲/۲۳٪	۰/۲۵٪	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
فن آوا کارت	۷/۱۶٪	۷/۳۳٪	۰/۱۸٪	۰/۰۹٪	۰/۱۰٪	۰/۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۵/۹۳٪	۱۶/۰۹٪	۰/۱۶٪	۲۱/۰۹٪	۲۱/۰۳٪	-۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰٪
مینا کارت آریا	۲/۲۲٪	۲/۱۷٪	-۰/۰۵٪	۰/۳۷٪	۰/۳۹٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰٪

همانگونه که جدول بالا نشان می‌دهد، دامنه‌ی تغییرات شاخص سهم بازار در ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی چندان قابل ملاحظه نیست. با توجه به عملکرد شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در کارتخوان‌های فروشنده‌ی فعال سیستمی، بیشترین اختلاف با رقم منفی ۱/۱۹ درصد در این شرکت مشاهده می‌شود.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشنده‌ی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش-دار در دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۷ در جدول ۱۲-۴ ارائه شده است. در ماه جاری برخلاف کاهش کارتخوان-های فروشنده‌ی فعال سیستمی، بر کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار به میزان ۰/۶۰ درصد افزوده شده است. تنها در یک شرکت این گونه ابزارها رشد منفی نشان داده‌اند. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه همچنان شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشنده‌ی تراکنش‌دار با کسب ۱۵/۳۹ درصد، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت هم در تعداد کارتخوان‌های فروشنده‌ی فعال سیستمی و هم در کارتخوان‌های تراکنش‌دار، با اختلاف اندکی نسبت به چند شرکت دیگر، بیشترین سهم را از آن خود نموده

است. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در تعریف کارتهای تراکنشدار پس از شرکت "فن آوا کارت" بالاترین افزایش را نشان می دهد.

در حوزه ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنشدار در مهر ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۹ درصد از سهم بازار ابزارهای فوق، در این زمینه از سایر شرکتهای پیشی گرفته است. این شرکت برخلاف کاهش ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی خود، بر تعداد ابزارهای اینترنتی تراکنشدارش افزوده است. همچنین شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی خود، رقمی معادل با ۸۳/۳۸ درصد از سهم بازار آنها را پوشش می دهد. نکتهی قابل توجه در ابزارهای اینترنتی و علی الخصوص موبایلی اختلاف قابل ملاحظه بین ابزارهای فعال سیستمی و تراکنشدار آنها است.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنشدار-شهریور و مهر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف	شهریور	مهر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۳۰٪	۱۰/۲۷٪	-۰/۰۳٪	۲۶/۴۳٪	۲۹/۰۰٪	۲/۵۸٪	۴/۸۵٪	۵/۵۵٪	۰/۶۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۴٪	۰/۲۹٪	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۴/۱۶٪	۱۴/۱۲٪	-۰/۰۳٪	۲۱/۹۳٪	۲۰/۸۸٪	-۱/۰۶٪	۸۴/۱۶٪	۸۳/۳۸٪	-۰/۷۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۲۸٪	۹/۲۳٪	-۰/۰۵٪	۴/۵۶٪	۴/۳۲٪	-۰/۲۴٪	۰/۱۷٪	۰/۱۴٪	-۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۹۳٪	۱۲/۹۶٪	۰/۰۳٪	۲۰/۳۷٪	۲۰/۱۱٪	-۰/۲۶٪	۵/۱۷٪	۵/۴۴٪	۰/۲۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۷۲٪	۱۰/۷۶٪	۰/۰۴٪	۱۲/۵۹٪	۱۱/۶۱٪	-۰/۹۹٪	۰/۱۵٪	۰/۱۴٪	-۰/۰۱٪
پرداخت نوین آراین	۲/۲۰٪	۲/۱۰٪	-۰/۱۰٪	۱/۹۴٪	۱/۶۰٪	-۰/۳۴٪	۱/۳۱٪	۱/۲۶٪	-۰/۰۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۶۶٪	۱۳/۶۱٪	-۰/۰۵٪	۴/۸۲٪	۵/۲۸٪	۰/۴۶٪	۱/۷۷٪	۱/۶۵٪	-۰/۱۲٪
سایان کارت	۲/۲۱٪	۲/۲۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۳٪	۰/۱۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۳۸٪	۰/۴۲٪	۰/۰۴٪
فن آوا کارت	۶/۷۳٪	۶/۸۲٪	۰/۰۹٪	۰/۴۵٪	۰/۴۴٪	-۰/۰۱٪	۰/۳۵٪	۰/۴۸٪	۰/۱۳٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۵/۳۶٪	۱۵/۳۹٪	۰/۰۳٪	۴/۲۶٪	۴/۰۹٪	-۰/۱۷٪	۱/۶۶٪	۱/۵۴٪	-۰/۱۲٪
مینا کارت آریا	۲/۲۱٪	۲/۲۵٪	۰/۰۴٪	۲/۵۰٪	۲/۵۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۳٪

با توجه به جدول فوق، تغییر قابل توجهی در سهم کارتهای فروشگاهی تراکنشدار صورت نگرفته است. در این بازار شرکت "فن آواکارت" تنها با افزایش ۰/۰۹ درصدی در سهم خود مواجه شده است. شرکت "آسان

پرداخت پرشین" در سهم بازار ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار خود رشد ۲/۵۸ درصدی را نشان می‌دهد. شرکت "به‌پرداخت ملت" نیز با کاهش سهم ۰/۷۷ درصدی در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار همراه بوده است.

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کارتخوان فروشگاه‌های به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۲۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌های در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های به تفکیک استان‌های کشور در مهر ماه ۱۳۹۷ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در مجموع شرکت‌های

^{۲۳} تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در مهر ۹۷، رقمی در حدود ۸۹ درصد بوده که بیش از ۹۰ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

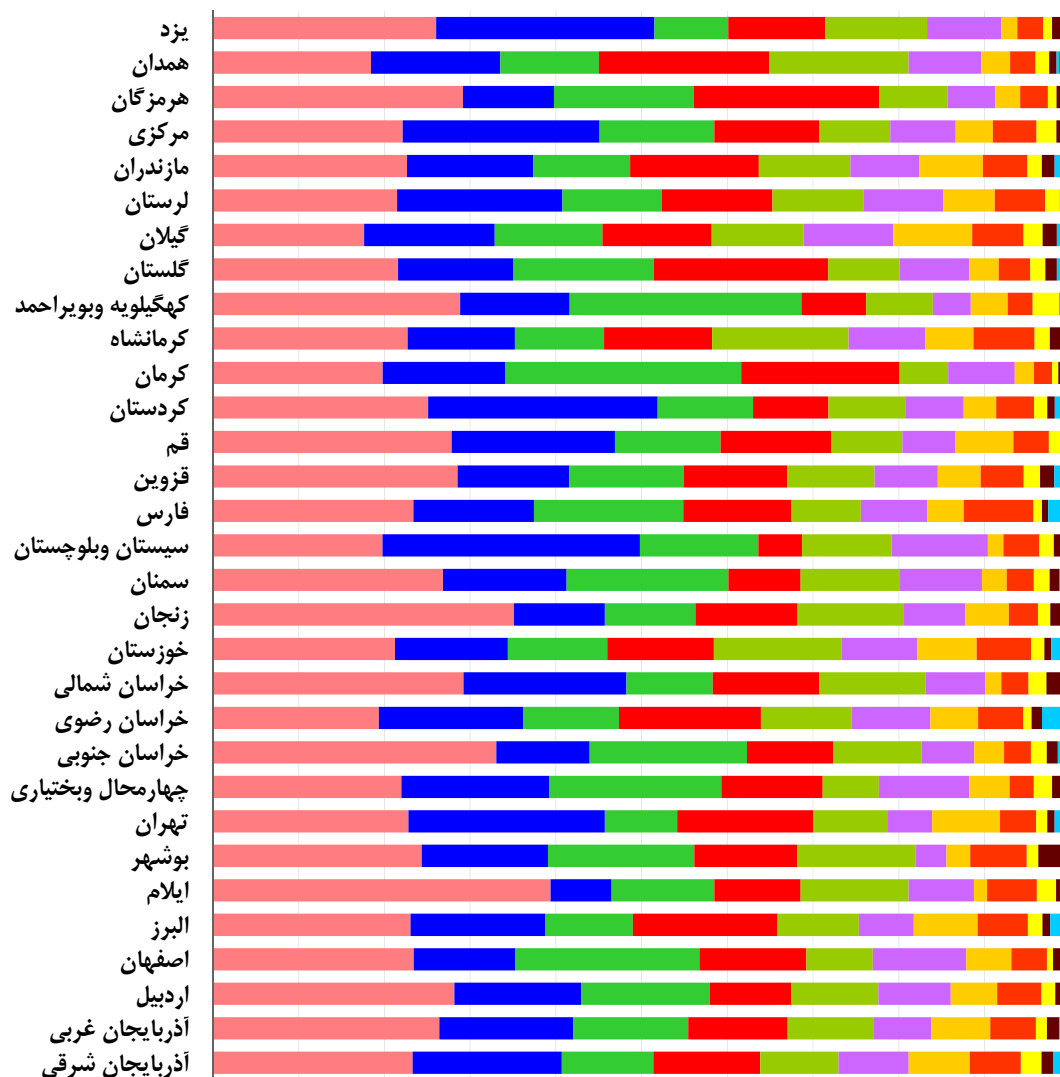
"به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان - مهر ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران گیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱۰/۶۸٪	۰/۰۵٪	۲۳/۲۸٪	۷/۱۴٪	۱۷/۴۲٪	۸/۱۶٪	۱/۹۵٪	۱۲/۴۶٪	۲/۴۱٪	۵/۹۴٪	۹/۱۴٪	۱/۳۶٪
آذربایجان غربی	۱۳/۴۳٪	۰/۱۱٪	۲۶/۴۱٪	۶/۸۴٪	۱۵/۶۰٪	۶/۷۴٪	۱/۱۶٪	۱۱/۶۲٪	۱/۲۸٪	۵/۳۳٪	۱۰/۰۳٪	۱/۴۶٪
اردبیل	۱۵/۰۲٪	۰/۰۰٪	۲۸/۱۶٪	۵/۴۰٪	۱۴/۷۸٪	۸/۴۷٪	۰/۶۸٪	۹/۵۱٪	۱/۶۲٪	۵/۱۶٪	۱۰/۱۴٪	۱/۰۶٪
اصفهان	۲۱/۵۳٪	۰/۰۷٪	۲۳/۴۱٪	۵/۲۵٪	۱۱/۸۳٪	۱۰/۹۱٪	۰/۸۸٪	۱۲/۴۶٪	۰/۷۲٪	۴/۱۵٪	۷/۷۵٪	۱/۰۵٪
البرز	۱۰/۲۵٪	۰/۱۹٪	۲۳/۰۵٪	۷/۴۵٪	۱۵/۶۹٪	۶/۳۹٪	۲/۱۴٪	۱۶/۸۸٪	۱/۷۱٪	۵/۸۵٪	۹/۵۰٪	۰/۹۰٪
ایلام	۱۲/۰۰٪	۰/۰۱٪	۳۹/۳۷٪	۱/۵۳٪	۷/۱۳٪	۷/۶۲٪	۰/۹۶٪	۱۰/۰۶٪	۲/۲۶٪	۵/۷۹٪	۱۲/۶۱٪	۰/۶۸٪
بوشهر	۱۷/۰۷٪	۰/۰۴٪	۲۴/۳۷٪	۲/۷۸٪	۱۴/۷۲٪	۳/۵۹٪	۱/۱۴٪	۱۱/۹۹٪	۱/۳۵٪	۶/۵۹٪	۱۳/۸۲٪	۲/۵۴٪
تهران	۸/۴۴٪	۰/۱۵٪	۲۲/۸۰٪	۷/۹۳٪	۲۲/۹۲٪	۵/۱۵٪	۱/۶۸٪	۱۵/۹۰٪	۱/۳۰٪	۴/۲۰٪	۸/۶۹٪	۰/۸۵٪
چهارمحال و بختیاری	۲۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۲۱/۹۹٪	۴/۷۲٪	۱۷/۲۱٪	۱۰/۵۵٪	۰/۲۰٪	۱۱/۸۲٪	۲/۱۲٪	۲/۸۱٪	۶/۵۵٪	۱/۹۴٪
خراسان جنوبی	۱۸/۳۴٪	۰/۰۷٪	۳۳/۰۵٪	۳/۴۸٪	۱۰/۸۹٪	۶/۱۴٪	۱/۳۸٪	۱۰/۰۹٪	۱/۸۵٪	۳/۱۲٪	۱۰/۲۹٪	۱/۲۹٪
خراسان رضوی	۱۱/۱۹٪	۰/۲۹٪	۱۹/۳۵٪	۵/۵۴٪	۱۶/۸۱٪	۹/۲۱٪	۳/۰۰٪	۱۶/۵۷٪	۰/۹۵٪	۵/۲۹٪	۱۰/۵۶٪	۱/۲۲٪
خراسان شمالی	۱۰/۰۶٪	۰/۰۱٪	۲۹/۲۲٪	۱/۸۷٪	۱۹/۰۲٪	۶/۹۵٪	۰/۶۰٪	۱۲/۴۱٪	۲/۱۰٪	۳/۱۶٪	۱۲/۴۴٪	۲/۱۶٪
خوزستان	۱۱/۶۱٪	۰/۵۷٪	۲۱/۲۳٪	۶/۹۱٪	۱۳/۱۶٪	۸/۸۳٪	۱/۶۴٪	۱۲/۴۴٪	۱/۵۵٪	۶/۳۴٪	۱۴/۹۲٪	۰/۸۱٪
زنجان	۱۰/۵۶٪	۰/۱۰٪	۳۵/۱۱٪	۵/۱۰٪	۱۰/۶۱٪	۷/۲۱٪	۰/۹۶٪	۱۱/۹۱٪	۱/۴۵٪	۳/۴۱٪	۱۲/۳۳٪	۱/۲۷٪
سمنان	۱۸/۸۵٪	۰/۰۴٪	۲۶/۸۴٪	۲/۹۱٪	۱۴/۴۲٪	۹/۶۶٪	۱/۲۱٪	۸/۴۳٪	۱/۸۵٪	۳/۱۴٪	۱۱/۴۹٪	۱/۱۶٪
سیستان و بلوچستان	۱۳/۸۳٪	۰/۰۱٪	۱۹/۷۷٪	۱/۸۱٪	۳۰/۰۲٪	۱۱/۲۵٪	۰/۴۶٪	۵/۰۹٪	۱/۶۷٪	۴/۲۲٪	۱۰/۴۴٪	۱/۴۵٪
فارس	۱۷/۴۱٪	۰/۰۲٪	۲۳/۳۸٪	۴/۲۷٪	۱۴/۰۷٪	۷/۷۷٪	۲/۵۴٪	۱۲/۶۲٪	۰/۹۹٪	۸/۱۲٪	۸/۰۸٪	۰/۷۲٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
قزوین	۱۳/۳۵٪	۰/۷۵٪	۲۸/۵۴٪	۵/۰۰٪	۱۳/۰۲٪	۷/۳۷٪	۱/۱۱٪	۱۲/۰۶٪	۱/۹۰٪	۵/۰۲٪	۱۰/۲۲٪	۱/۶۶٪
قم	۱۲/۳۰٪	۰/۰۱٪	۲۷/۸۴٪	۶/۷۴٪	۱۹/۰۶٪	۶/۱۹٪	۰/۳۶٪	۱۲/۹۰٪	۱/۳۵٪	۴/۱۴٪	۸/۳۳٪	۰/۷۹٪
کردستان	۱۱/۱۳٪	۰/۰۰٪	۲۵/۱۰٪	۳/۷۹٪	۲۶/۷۷٪	۶/۷۴٪	۱/۸۰٪	۸/۷۹٪	۱/۵۶٪	۴/۴۲٪	۹/۰۴٪	۰/۸۷٪
کرمان	۲۷/۵۷٪	۰/۱۱٪	۱۹/۷۹٪	۲/۲۲٪	۱۴/۲۶٪	۷/۷۶٪	۰/۴۸٪	۱۸/۴۶٪	۰/۷۴٪	۲/۱۲٪	۵/۷۰٪	۰/۷۹٪
کرمانشاه	۱۰/۳۹٪	۰/۰۰٪	۲۲/۷۲٪	۵/۶۷٪	۱۲/۵۰٪	۸/۹۰٪	۰/۴۳٪	۱۲/۶۲٪	۱/۷۸٪	۷/۱۳٪	۱۵/۹۲٪	۱/۹۵٪
کهگیلویه و بویراحمد	۳۷/۰۵٪	۰/۰۰٪	۲۸/۸۴٪	۴/۳۲٪	۱۲/۷۶٪	۴/۴۱٪	۰/۴۵٪	۷/۵۳٪	۳/۱۳٪	۲/۹۱٪	۷/۸۰٪	۰/۸۰٪
گلستان	۱۶/۴۱٪	۰/۰۷٪	۲۱/۵۸٪	۳/۴۴٪	۱۳/۴۲٪	۸/۱۴٪	۱/۴۹٪	۲۰/۳۵٪	۱/۷۶٪	۳/۶۷٪	۸/۳۴٪	۱/۳۴٪
گیلان	۱۲/۵۸٪	۰/۲۸٪	۱۷/۶۳٪	۹/۲۱٪	۱۵/۲۳٪	۱۰/۴۶٪	۱/۲۹٪	۱۲/۷۴٪	۲/۲۲٪	۶/۰۰٪	۱۰/۷۲٪	۱/۶۵٪
لرستان	۱۱/۶۰٪	۰/۰۰٪	۲۱/۴۸٪	۵/۹۸٪	۱۹/۲۸٪	۹/۳۰٪	۰/۳۰٪	۱۲/۹۱٪	۱/۷۴٪	۵/۸۶٪	۱۰/۶۵٪	۰/۹۰٪
مازندران	۱۱/۳۰٪	۰/۶۲٪	۲۲/۶۴٪	۷/۴۰٪	۱۴/۷۳٪	۸/۰۵٪	۱/۲۰٪	۱۵/۰۰٪	۱/۶۹٪	۵/۱۹٪	۱۰/۶۸٪	۱/۵۰٪
مرکزی	۱۳/۳۹٪	۰/۰۳٪	۲۲/۱۳٪	۴/۳۱٪	۲۲/۹۷٪	۷/۶۶٪	۰/۵۱٪	۱۲/۲۰٪	۲/۳۱٪	۵/۱۰٪	۸/۳۱٪	۱/۰۸٪
هرمزگان	۱۶/۳۳٪	۰/۰۱٪	۲۹/۱۸٪	۲/۹۲٪	۱۰/۶۱٪	۵/۵۷٪	۰/۵۲٪	۲۱/۶۱٪	۱/۰۰٪	۳/۲۴٪	۷/۹۶٪	۱/۰۷٪
همدان	۱۱/۴۸٪	۱/۳۳٪	۱۸/۴۴٪	۳/۳۷٪	۱۵/۰۹٪	۸/۴۸٪	۰/۲۷٪	۱۹/۸۵٪	۱/۵۸٪	۲/۹۶٪	۱۶/۲۸٪	۰/۸۷٪
یزد	۸/۶۱٪	۰/۰۳٪	۲۶/۰۳٪	۱/۹۱٪	۲۵/۴۶٪	۸/۶۴٪	۰/۴۴٪	۱۱/۳۱٪	۱/۰۳٪	۳/۰۳٪	۱۱/۸۷٪	۱/۶۴٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور برای مهر ۱۳۹۷ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

به پرداخت ملت پرداخت الکترونیک سامان آسان پرداخت پرشین
 تجارت الکترونیک پارسیان کارت اعتباری ایران کیش پرداخت الکترونیک سداد
 پرداخت الکترونیک پاسارگاد فن آوا کارت سایان کارت
 مبنا کارت آریا پرداخت نوین آراین الکترونیک کارت دماوند

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌ها- مهر ۱۳۹۷

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای مهر ۱۳۹۷ نشان می‌دهد.

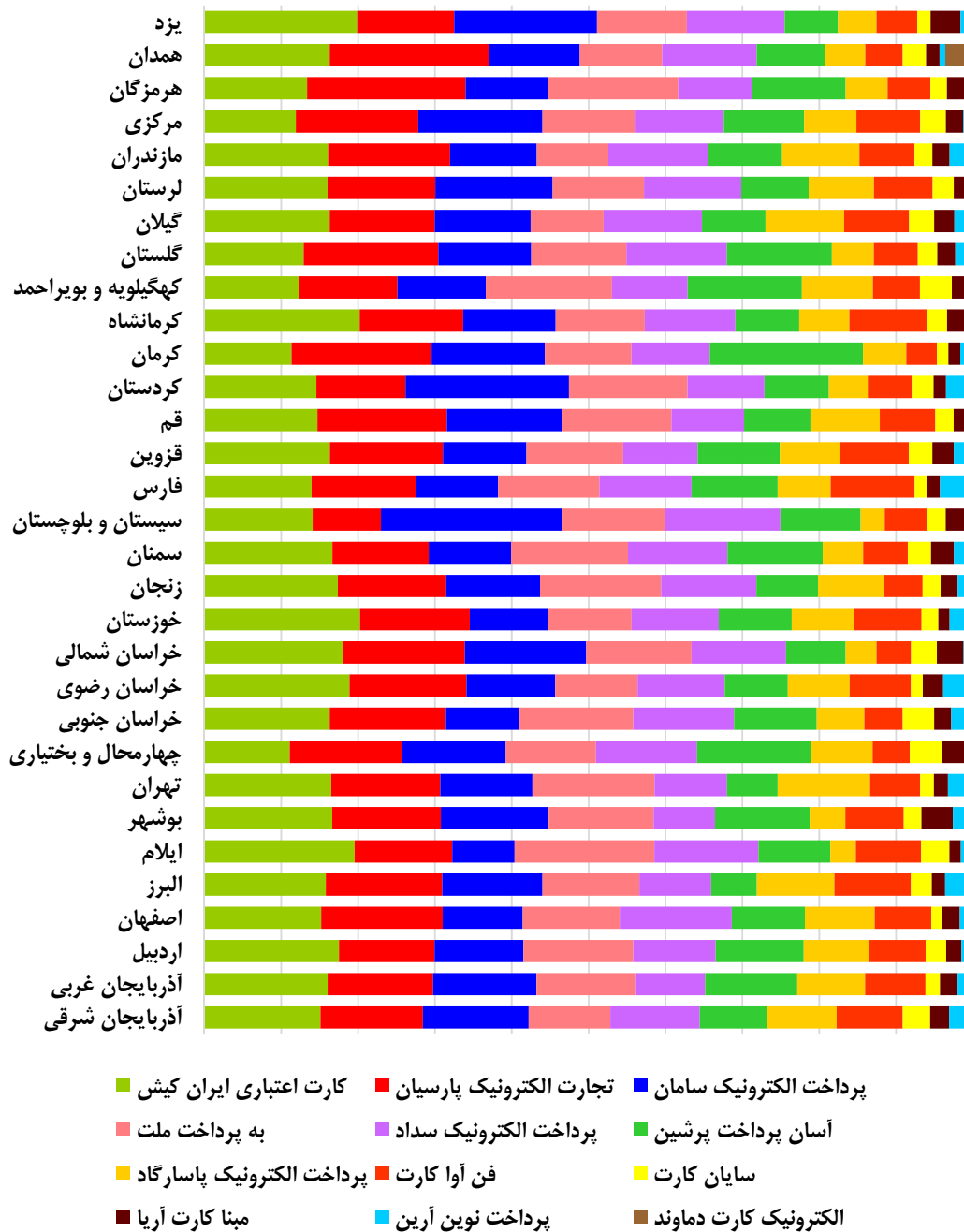
همانگونه که مشاهده می‌گردد شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش"، "تجارت الکترونیک پارسین" و "پرداخت الکترونیک سامان" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به میزان شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتهای فعال سیستمی قابل انتظار است.

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - مهر ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مینا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۸/۷۳٪	۰/۰۶٪	۱۰/۶۲٪	۹/۰۸٪	۱۳/۷۵٪	۱۱/۶۶٪	۳/۰۲٪	۱۳/۳۴٪	۳/۵۸٪	۸/۵۹٪	۱۵/۱۰٪	۲/۴۷٪
آذربایجان غربی	۱۱/۹۸٪	۰/۱۳٪	۱۲/۹۷٪	۸/۸۳٪	۱۳/۴۵٪	۸/۹۸٪	۱/۸۷٪	۱۳/۷۲٪	۱/۸۹٪	۷/۸۷٪	۱۶/۰۴٪	۲/۲۷٪
اردبیل	۱۱/۴۶٪	۰/۰۰٪	۱۴/۲۹٪	۸/۵۵٪	۱۱/۵۵٪	۱۰/۷۲٪	۱/۴۸٪	۱۲/۴۶٪	۲/۶۷٪	۷/۳۱٪	۱۷/۵۱٪	۲/۰۰٪
اصفهان	۹/۵۰٪	۰/۱۸٪	۱۲/۶۳٪	۹/۰۸٪	۱۰/۴۰٪	۱۴/۵۹٪	۱/۵۴٪	۱۵/۷۹٪	۱/۳۸٪	۷/۳۸٪	۱۵/۲۱٪	۲/۳۲٪
البرز	۵/۹۴٪	۰/۴۲٪	۱۲/۶۱٪	۱۰/۰۸٪	۱۳/۰۴٪	۹/۳۴٪	۳/۲۰٪	۱۵/۱۵٪	۲/۶۸٪	۹/۹۹٪	۱۵/۸۱٪	۱/۷۵٪
ایلام	۹/۳۵٪	۰/۰۰٪	۱۸/۱۸٪	۳/۳۰٪	۸/۱۰٪	۱۳/۵۶٪	۱/۵۷٪	۱۲/۷۱٪	۳/۶۹٪	۸/۵۱٪	۱۹/۵۵٪	۱/۴۸٪
بوشهر	۱۲/۳۱٪	۰/۱۸٪	۱۳/۶۸٪	۴/۶۴٪	۱۴/۰۱٪	۷/۹۸٪	۲/۴۲٪	۱۴/۱۳٪	۲/۲۹٪	۷/۶۱٪	۱۶/۶۴٪	۴/۱۰٪
تهران	۶/۶۰٪	۰/۳۱٪	۱۵/۸۷٪	۱۲/۰۰٪	۱۲/۰۱٪	۹/۴۳٪	۲/۹۴٪	۱۴/۱۸٪	۱/۷۶٪	۶/۵۴٪	۱۶/۵۱٪	۱/۸۵٪
چهارمحال و بختیاری	۱۴/۸۳٪	۰/۰۲٪	۱۱/۷۴٪	۸/۰۲٪	۱۳/۵۳٪	۱۳/۱۶٪	۰/۶۹٪	۱۴/۵۷٪	۴/۱۴٪	۴/۸۲٪	۱۱/۱۱٪	۳/۳۷٪
خراسان جنوبی	۱۰/۷۷٪	۰/۰۹٪	۱۴/۸۱٪	۶/۱۹٪	۹/۵۶٪	۱۳/۱۱٪	۲/۷۳٪	۱۵/۱۳٪	۴/۰۹٪	۴/۹۹٪	۱۶/۳۰٪	۲/۳۳٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
خراسان رضوی	۸/۲۱٪	۰/۴۲٪	۱۰/۷۴٪	۸/۰۷٪	۱۱/۵۳٪	۱۱/۳۳٪	۳/۴۶٪	۱۵/۲۲٪	۱/۵۴٪	۷/۹۷٪	۱۸/۸۸٪	۲/۶۳٪
خراسان شمالی	۷/۷۴٪	۰/۰۳٪	۱۳/۶۹٪	۴/۰۲٪	۱۵/۸۰٪	۱۲/۳۱٪	۱/۱۹٪	۱۵/۸۱٪	۳/۳۶٪	۴/۵۲٪	۱۸/۰۸٪	۳/۴۶٪
خوزستان	۹/۴۹٪	۰/۵۵٪	۱۰/۹۲٪	۸/۱۶٪	۱۰/۱۲٪	۱۱/۳۶٪	۲/۴۸٪	۱۴/۲۸٪	۲/۱۹٪	۸/۷۳٪	۲۰/۲۵٪	۱/۴۷٪
زنجان	۸/۰۴٪	۰/۱۵٪	۱۵/۷۵٪	۸/۵۰٪	۱۲/۲۱٪	۱۲/۴۱٪	۱/۸۳٪	۱۴/۱۱٪	۲/۳۵٪	۵/۰۸٪	۱۷/۳۷٪	۲/۲۱٪
سمنان	۱۲/۳۹٪	۰/۰۹٪	۱۵/۲۱٪	۵/۲۵٪	۱۰/۷۳٪	۱۲/۹۵٪	۲/۳۷٪	۱۲/۵۳٪	۳/۰۳٪	۵/۸۰٪	۱۶/۶۶٪	۲/۹۹٪
سیستان و بلوچستان	۱۰/۴۳٪	۰/۰۱٪	۱۳/۲۷٪	۳/۱۶٪	۲۳/۶۳٪	۱۵/۰۷٪	۰/۸۸٪	۸/۸۹٪	۲/۴۲٪	۵/۵۰٪	۱۴/۰۸٪	۲/۶۵٪
فارس	۱۱/۲۲٪	۰/۰۷٪	۱۳/۱۸٪	۶/۸۹٪	۱۰/۷۵٪	۱۱/۹۷٪	۴/۲۰٪	۱۳/۵۲٪	۱/۶۴٪	۱۰/۹۴٪	۱۳/۹۵٪	۱/۶۶٪
قزوین	۱۰/۷۱٪	۰/۷۲٪	۱۲/۶۰٪	۷/۷۶٪	۱۰/۸۶٪	۹/۶۷٪	۱/۷۵٪	۱۴/۷۳٪	۳/۰۶٪	۹/۰۲٪	۱۶/۳۲٪	۲/۸۰٪
قم	۸/۶۵٪	۰/۰۱٪	۱۴/۱۷٪	۹/۰۱٪	۱۵/۰۳٪	۹/۴۴٪	۰/۹۵٪	۱۶/۸۶٪	۲/۳۶٪	۷/۲۵٪	۱۴/۷۰٪	۱/۵۶٪
کردستان	۸/۳۹٪	۰/۰۰٪	۱۵/۴۲٪	۵/۰۶٪	۲۱/۲۷٪	۱۰/۰۰٪	۳/۵۰٪	۱۱/۵۹٪	۲/۸۲٪	۵/۷۳٪	۱۴/۵۹٪	۱/۶۳٪
کرمان	۱۹/۹۳٪	۰/۲۲٪	۱۱/۲۷٪	۵/۶۴٪	۱۴/۷۴٪	۱۰/۱۹٪	۱/۴۲٪	۱۸/۲۳٪	۱/۵۰٪	۳/۹۸٪	۱۱/۳۴٪	۱/۵۴٪
کرمانشاه	۸/۳۰٪	۰/۰۰٪	۱۱/۶۱٪	۶/۵۲٪	۱۲/۰۳٪	۱۱/۸۰٪	۰/۷۸٪	۱۳/۴۵٪	۲/۶۴٪	۱۰/۰۸٪	۲۰/۲۱٪	۲/۵۷٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۴/۸۷٪	۰/۰۰٪	۱۶/۴۲٪	۹/۲۵٪	۱۱/۴۹٪	۹/۸۴٪	۱/۰۸٪	۱۲/۸۴٪	۴/۱۶٪	۶/۱۰٪	۱۲/۲۹٪	۱/۶۶٪
گلستان	۱۳/۶۷٪	۰/۱۵٪	۱۲/۳۹٪	۵/۴۷٪	۱۲/۰۸٪	۱۳/۰۶٪	۲/۱۵٪	۱۷/۵۲٪	۲/۵۶٪	۵/۷۱٪	۱۲/۹۱٪	۲/۳۲٪
گیلان	۸/۲۸٪	۰/۴۲٪	۹/۴۷٪	۱۰/۲۳٪	۱۲/۴۷٪	۱۲/۸۱٪	۱/۹۹٪	۱۳/۶۹٪	۳/۲۵٪	۸/۴۵٪	۱۶/۳۰٪	۲/۶۴٪
لرستان	۸/۷۹٪	۰/۰۱٪	۱۱/۸۸٪	۸/۴۹٪	۱۵/۲۶٪	۱۲/۶۵٪	۰/۹۳٪	۱۴/۰۴٪	۲/۷۵٪	۷/۶۴٪	۱۶/۰۲٪	۱/۵۴٪
مازندران	۹/۶۹٪	۰/۹۹٪	۹/۳۴٪	۱۰/۰۶٪	۱۱/۲۷٪	۱۲/۹۲٪	۲/۰۴٪	۱۵/۸۶٪	۲/۳۳٪	۷/۱۶٪	۱۶/۱۰٪	۲/۲۴٪
مرکزی	۱۰/۴۴٪	۰/۱۰٪	۱۲/۱۲٪	۶/۸۰٪	۱۶/۱۴٪	۱۱/۴۹٪	۱/۱۴٪	۱۵/۹۴٪	۳/۳۳٪	۸/۳۰٪	۱۱/۹۱٪	۲/۲۸٪
هرمزگان	۱۲/۱۴٪	۰/۰۲٪	۱۶/۹۰٪	۵/۴۷٪	۱۰/۷۷٪	۹/۶۴٪	۱/۱۳٪	۲۰/۶۱٪	۲/۱۵٪	۵/۵۶٪	۱۳/۳۷٪	۲/۲۳٪
همدان	۸/۸۹٪	۳/۶۰٪	۱۰/۷۳٪	۵/۲۲٪	۱۱/۸۰٪	۱۲/۳۱٪	۰/۷۲٪	۲۰/۷۴٪	۳/۰۴٪	۴/۸۸٪	۱۶/۲۹٪	۱/۷۸٪
یزد	۶/۹۳٪	۰/۱۲٪	۱۱/۶۷٪	۵/۰۰٪	۱۸/۵۸٪	۱۲/۷۶٪	۱/۵۰٪	۱۲/۶۳٪	۱/۷۵٪	۵/۳۰٪	۱۹/۸۸٪	۳/۸۷٪

شکل ۹-۴ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره مهر ۱۳۹۷ را به تصویر می‌کشد.

شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها- مهر ۱۳۹۷

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوانهای فروشگاههای و تعداد تراکنشهای آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکتها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنشهای کارتخوان فروشگاههای به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاههای است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوانهای یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنشها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنشها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاههای، کارایی توزیع کارتخوانهای شرکتهای PSP را بررسی نموده و از این رو شرکتها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جابجایی مناسب کارتخوانها برای جذب تراکنشهای بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوانهای فروشگاههای فعال سیستمی برای هر یک از شرکتهای PSP در مهر ۱۳۹۷ محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاههای هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - مهر ۱۳۹۷

شرکت	کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی
	سهم از کل تراکنشهای کارتهای فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۴۳٪	۹/۳۸٪	۱/۴۳۲
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۸٪	۰/۳۳٪	۰/۵۴۷
به پرداخت ملت	۲۳/۱۸٪	۱۳/۰۲٪	۱/۷۸۱
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۶۹٪	۸/۵۸٪	۰/۶۶۳
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۲۶٪	۱۲/۵۷٪	۱/۳۷۴
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۶٪	۱۱/۲۴٪	۰/۶۷۳
پرداخت نوین آراین	۱/۴۴٪	۲/۳۵٪	۰/۶۱۴
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۱۸٪	۱۴/۷۲٪	۰/۹۶۴
سایان کارت	۱/۳۹٪	۲/۲۳٪	۰/۶۲۴
فن آوا کارت	۴/۸۶٪	۷/۳۳٪	۰/۶۶۳
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۷۲٪	۱۶/۰۹٪	۰/۶۰۴
مینا کارت آریا	۱/۱۰٪	۲/۱۷٪	۰/۵۰۷

در مهر ماه سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنشهای این شرکتها بر روی کارتهای آنها بیشتر از سهم تعداد کارتهای آنها از کل کارتهای کشورهای کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکتها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنشها به نسبت سایر شرکتها موفق‌تر عمل نموده‌اند. در این ماه به دلیل بالاتر بودن سرعت رشد تعداد کارتهای فعال سیستمی شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در مقابل افزایش تراکنشهای کارتهای آنها، شاخص اثربخشی در این شرکت با کاهش مواجه شده و مجدداً عددی کمتر از یک را نشان می‌دهد.

در جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی شهریور و مهر ۹۷ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۴-۱۶ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - شهریور و مهر ۹۷

شرکت	اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی		اختلاف
	شهریور	مهر	
آسان پرداخت پرشین	۱/۴۲۵	۱/۴۳۲	۰/۰۰۷
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۸۰	۰/۵۴۷	-۰/۰۳۲
به پرداخت ملت	۱/۷۷۲	۱/۷۸۱	۰/۰۰۸
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۵۸۰	۰/۶۶۳	۰/۰۸۳
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۹۳	۱/۳۷۴	-۰/۰۲۰
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۶۷۴	۰/۶۷۳	-۰/۰۰۱
پرداخت نوین آراین	۰/۶۳۲	۰/۶۱۴	-۰/۰۱۸
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۹۹۲	۰/۹۶۴	-۰/۰۲۸
سایان کارت	۰/۷۱۴	۰/۶۲۴	-۰/۰۹۱
فن آوا کارت	۰/۶۸۲	۰/۶۶۳	-۰/۰۱۹
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۰۵	۰/۶۰۴	-۰/۰۰۱
مینا کارت آریا	۰/۵۰۱	۰/۵۰۷	۰/۰۰۷

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود، میزان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در مهر ماه ۹۷ نسبت به ماه گذشته تغییرات چندانی نداشته است. با توجه به متغیر بودن روند رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد. جدول فوق نشان می‌دهد که اثربخشی شرکت "سایان کارت" با عددی برابر با منفی ۰/۰۹۱ بالاترین تغییر را داشته است.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حایز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به‌منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار باز تعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی را بر حسب ابزارهای کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار در مهر ماه ۹۷ محاسبه و ارائه می‌نماید.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - مهر ۱۳۹۷

شرکت	کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار		اثربخشی کارتهای تراکنش‌دار فروشگاهی تراکنش‌دار
	سهم از کل تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۴۳٪	۱۰/۲۷٪	۱/۳۰۸
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۸٪	۰/۲۹٪	۰/۶۱۸
به پرداخت ملت	۲۳/۱۸٪	۱۴/۱۲٪	۱/۶۴۱
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۶۹٪	۹/۲۳٪	۰/۶۱۶
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۲۶٪	۱۲/۹۶٪	۱/۳۳۲
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۶٪	۱۰/۷۶٪	۰/۷۰۳
پرداخت نوین آراین	۱/۴۴٪	۲/۱۰٪	۰/۶۸۹
تجارت الکترونیک پارسین	۱۴/۱۸٪	۱۳/۶۱٪	۱/۰۴۲
سایان کارت	۱/۳۹٪	۲/۲۰٪	۰/۶۳۲
فن آوا کارت	۴/۸۶٪	۶/۸۲٪	۰/۷۱۲
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۷۲٪	۱۵/۳۹٪	۰/۶۳۱
مینا کارت آریا	۱/۱۰٪	۲/۲۵٪	۰/۴۸۹

در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار علاوه بر شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین"، شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" نیز به عددی بالاتر از یک دست یافته‌است. این بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهای تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتهای هایشان از کل کارتهای تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

در ادامه در جدول ۴-۱۸ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP برای دو

جدول ۱۸-۴ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار هر شرکت - شهریور و مهر ۹۷

شرکت	اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار		اختلاف
	شهریور	مهر	
آسان پرداخت پرشین	۱/۳۱۰	۱/۳۰۸	-۰/۰۰۱
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۷۵	۰/۶۱۸	-۰/۰۵۷
به پرداخت ملت	۱/۶۴۲	۱/۶۴۱	-۰/۰۰۱
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۱۱	۰/۶۱۶	۰/۰۰۶
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۴۰	۱/۳۳۲	-۰/۰۰۸
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۰۰	۰/۷۰۳	۰/۰۰۲
پرداخت نوین آراین	۰/۶۵۸	۰/۶۸۹	۰/۰۳۱
تجارت الکترونیک پارسیان	۱/۰۳۲	۱/۰۴۲	۰/۰۱۰
سایان کارت	۰/۶۴۲	۰/۶۳۲	-۰/۰۱۰
فن آوا کارت	۰/۷۲۵	۰/۷۱۲	-۰/۰۱۳
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۲۸	۰/۶۳۱	۰/۰۰۳
مینا کارت آریا	۰/۵۰۳	۰/۴۸۹	-۰/۰۱۴

عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش دار در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با کاهش ۰/۰۵۷ واحدی رخ داده است.

۴،۳،۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر

یک از استان‌های کشور

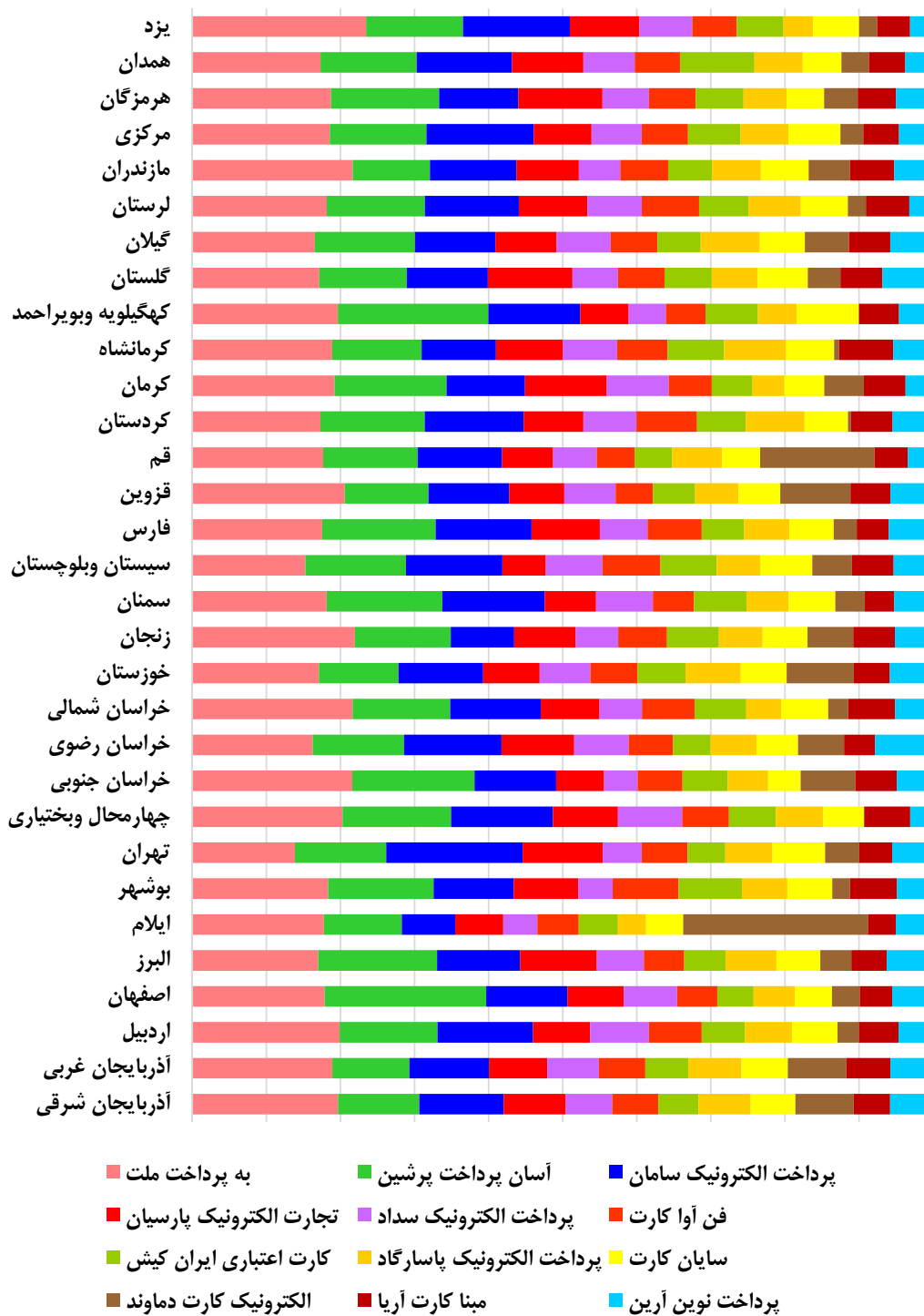
در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. عدد حاصل از شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت در هر یک از استان‌های کشور بیانگر میزان توانایی هر شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های در آن استان به نسبت متوسط آن استان می‌باشد. در جدول ۱۹-۴ این شاخص در مهر ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۱۹-۴ شاخص اثربخشی کارخوان های فروشگاه های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - مهر ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱/۲۲۴	۰/۸۷۶	۲/۱۹۳	۰/۷۸۶	۱/۲۶۷	۰/۷۰۰	۰/۶۴۶	۰/۹۳۴	۰/۶۷۲	۰/۶۹۱	۰/۶۰۵	۰/۵۴۹
آذربایجان غربی	۱/۱۲۱	۰/۸۴۸	۲/۰۳۷	۰/۷۷۴	۱/۱۵۹	۰/۷۵۱	۰/۶۲۲	۰/۸۴۷	۰/۶۷۴	۰/۶۷۷	۰/۶۲۶	۰/۶۴۲
اردبیل	۱/۳۱۱	۰/۲۸۹	۱/۹۷۲	۰/۶۳۲	۱/۲۸۰	۰/۷۹۰	۰/۴۶۱	۰/۷۶۳	۰/۶۰۶	۰/۷۰۶	۰/۵۷۹	۰/۵۳۱
اصفهان	۲/۲۶۶	۰/۳۸۹	۱/۸۵۳	۰/۵۷۸	۱/۱۳۷	۰/۷۴۸	۰/۵۷۳	۰/۷۸۹	۰/۵۲۰	۰/۵۶۲	۰/۵۱۰	۰/۴۵۴
البرز	۱/۷۲۷	۰/۴۵۰	۱/۸۲۸	۰/۷۳۸	۱/۲۰۳	۰/۶۸۵	۰/۶۷۱	۱/۱۱۴	۰/۶۳۸	۰/۵۸۶	۰/۶۰۱	۰/۵۱۶
ایلام	۱/۲۸۳	۳/۰۴۰	۲/۱۶۵	۰/۴۶۴	۰/۸۸۰	۰/۵۶۲	۰/۶۱۵	۰/۷۹۱	۰/۶۱۱	۰/۶۸۱	۰/۶۴۵	۰/۴۵۹
بوشهر	۱/۳۸۷	۰/۲۳۰	۱/۷۸۱	۰/۵۹۹	۱/۰۵۱	۰/۴۵۰	۰/۴۷۳	۰/۸۴۹	۰/۵۸۹	۰/۸۶۵	۰/۸۳۰	۰/۶۱۹
تهران	۱/۲۷۷	۰/۴۷۸	۱/۴۳۶	۰/۶۶۱	۱/۹۰۹	۰/۵۴۶	۰/۵۷۲	۱/۱۲۱	۰/۷۳۶	۰/۶۴۳	۰/۵۲۶	۰/۴۶۱
چهارمحال و بختیاری	۱/۳۵۶	۰/۰۰۰	۱/۸۷۳	۰/۵۸۸	۱/۲۷۲	۰/۸۰۲	۰/۲۸۵	۰/۸۱۲	۰/۵۱۲	۰/۵۸۳	۰/۵۸۹	۰/۵۷۵
خراسان جنوبی	۱/۷۰۳	۰/۷۶۳	۲/۲۳۱	۰/۵۶۲	۱/۱۳۹	۰/۴۶۹	۰/۵۰۶	۰/۶۶۷	۰/۴۵۳	۰/۶۲۶	۰/۶۳۱	۰/۵۷۸
خراسان رضوی	۱/۳۶۴	۰/۶۸۹	۱/۸۰۱	۰/۶۸۷	۱/۴۵۸	۰/۸۱۳	۰/۸۶۷	۱/۰۸۸	۰/۶۲۱	۰/۶۶۴	۰/۵۵۹	۰/۴۶۵
خراسان شمالی	۱/۲۹۹	۰/۲۶۶	۲/۱۳۴	۰/۴۶۵	۱/۲۰۴	۰/۵۶۵	۰/۵۰۶	۰/۷۸۵	۰/۶۲۴	۰/۷۰۰	۰/۶۸۸	۰/۶۲۵
خوزستان	۱/۲۲۳	۱/۰۳۲	۱/۹۴۴	۰/۸۴۷	۱/۳۰۰	۰/۷۷۷	۰/۶۶۳	۰/۸۷۱	۰/۷۰۶	۰/۷۲۶	۰/۷۳۷	۰/۵۵۵
زنجان	۱/۳۱۴	۰/۶۲۸	۲/۲۳۰	۰/۶۰۰	۰/۸۶۹	۰/۵۸۱	۰/۵۲۳	۰/۸۴۴	۰/۶۱۶	۰/۶۷۰	۰/۷۱۰	۰/۵۷۲
سمنان	۱/۵۲۱	۰/۳۸۷	۱/۷۶۵	۰/۵۵۴	۱/۳۴۴	۰/۷۴۶	۰/۵۱۱	۰/۶۷۳	۰/۶۱۳	۰/۵۴۰	۰/۶۸۹	۰/۳۸۷
سیستان و بلوچستان	۱/۳۲۵	۰/۵۲۲	۱/۴۸۹	۰/۵۷۲	۱/۲۷۱	۰/۷۴۶	۰/۵۲۲	۰/۵۷۲	۰/۶۸۸	۰/۷۶۶	۰/۷۴۱	۰/۵۴۸
فارس	۱/۵۵۱	۰/۳۱۴	۱/۷۷۳	۰/۶۱۹	۱/۳۰۹	۰/۶۴۹	۰/۶۰۵	۰/۹۳۴	۰/۶۰۵	۰/۷۴۲	۰/۵۷۹	۰/۴۳۷
قزوین	۱/۲۴۶	۱/۰۴۲	۲/۲۶۴	۰/۶۴۵	۱/۱۹۹	۰/۷۶۲	۰/۶۳۴	۰/۸۱۹	۰/۶۲۲	۰/۵۵۷	۰/۶۲۶	۰/۵۹۳
قم	۱/۴۲۲	۱/۷۱۸	۱/۹۶۵	۰/۷۴۸	۱/۲۶۸	۰/۶۵۵	۰/۳۷۷	۰/۷۶۵	۰/۵۷۱	۰/۵۷۱	۰/۵۶۶	۰/۵۰۴
کردستان	۱/۳۲۷	۰/۰۳۵	۱/۶۲۸	۰/۷۴۸	۱/۲۵۸	۰/۶۷۴	۰/۵۱۵	۰/۷۵۹	۰/۵۵۲	۰/۷۷۱	۰/۶۲۰	۰/۵۳۲
کرمان	۱/۳۸۳	۰/۴۹۰	۱/۷۵۶	۰/۳۹۴	۰/۹۶۸	۰/۷۶۲	۰/۳۳۹	۱/۰۱۳	۰/۴۹۱	۰/۵۳۳	۰/۵۰۳	۰/۵۱۵

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران گیش	مبنا کارت آریا
کرمانشاه	۱/۲۵۱	۰/۰۷۰	۱/۹۵۶	۰/۸۷۰	۱/۰۳۹	۰/۷۵۴	۰/۵۵۶	۰/۹۳۹	۰/۶۷۲	۰/۷۰۷	۰/۷۸۸	۰/۷۵۸
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۸۱۹	۰/۰۰۰	۱/۷۵۷	۰/۴۶۷	۱/۱۱۰	۰/۴۴۸	۰/۴۱۲	۰/۵۸۶	۰/۷۵۱	۰/۴۷۸	۰/۶۳۵	۰/۴۸۶
گلستان	۱/۲۰۰	۰/۴۴۹	۱/۷۴۲	۰/۶۲۸	۱/۱۱۱	۰/۶۲۳	۰/۶۹۵	۱/۱۶۱	۰/۶۸۸	۰/۶۴۲	۰/۶۴۶	۰/۵۷۷
گیلان	۱/۵۱۹	۰/۶۷۰	۱/۸۶۱	۰/۹۰۰	۱/۲۲۲	۰/۸۱۶	۰/۶۵۰	۰/۹۳۰	۰/۶۸۲	۰/۷۱۰	۰/۶۵۸	۰/۶۲۶
لرستان	۱/۳۲۰	۰/۲۴۳	۱/۸۰۸	۰/۷۰۴	۱/۲۶۴	۰/۷۳۵	۰/۳۱۹	۰/۹۲۰	۰/۶۳۴	۰/۷۶۷	۰/۶۶۵	۰/۵۸۳
مازندران	۱/۱۶۶	۰/۶۲۵	۲/۴۲۴	۰/۷۳۶	۱/۳۰۷	۰/۶۲۳	۰/۵۸۷	۰/۹۴۵	۰/۷۲۳	۰/۷۲۵	۰/۶۶۴	۰/۶۶۹
مرکزی	۱/۲۸۳	۰/۳۰۳	۱/۸۲۵	۰/۶۳۴	۱/۴۲۳	۰/۶۶۷	۰/۴۵۱	۰/۷۶۵	۰/۶۹۲	۰/۶۱۴	۰/۶۹۸	۰/۴۷۵
هرمزگان	۱/۳۴۴	۰/۴۲۰	۱/۷۲۶	۰/۵۳۴	۰/۹۸۵	۰/۵۷۸	۰/۴۵۹	۱/۰۴۹	۰/۴۶۷	۰/۵۸۳	۰/۵۹۵	۰/۴۷۸
همدان	۱/۲۹۰	۰/۳۶۹	۱/۷۲۰	۰/۶۴۷	۱/۲۷۸	۰/۶۸۹	۰/۳۷۲	۰/۹۵۷	۰/۵۲۱	۰/۶۰۶	۰/۹۹۹	۰/۴۸۷
یزد	۱/۲۴۳	۰/۲۳۱	۲/۲۳۱	۰/۳۸۱	۱/۳۷۰	۰/۶۷۷	۰/۲۹۵	۰/۸۹۵	۰/۵۹۰	۰/۵۷۱	۰/۵۹۷	۰/۴۲۳

دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسین" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در چندین استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر این شرکت‌ها به نسبت بیشتری از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی، تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده‌اند و این حاکی از جایابی مناسب‌تر این شرکت‌ها در توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های برای جذب تراکنش می‌باشد. همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۰ آمده است.

شکل ۱۰۴-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی شرکت های PSP به تفکیک هر استان - مهر ۱۳۹۷

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

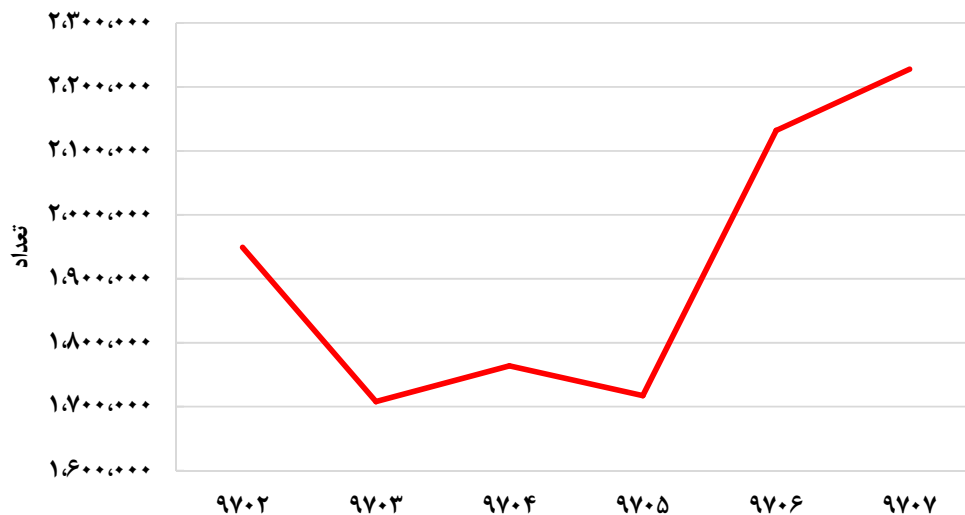
کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه گذشته مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۱۱-۴ طی اردیبهشت ماه تا مهر ماه ۹۷ ترسیم شده است.

شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی شش ماه گذشته

متأسفانه همانند ماه گذشته در مهر ماه نیز شبکه‌ی پرداخت الکترونیک با رشد ۴/۴۹ درصدی در تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی مواجه شده است. بر تعداد این نوع از کارتهای تمامی شرکت‌ها افزوده شده است. بالاترین افزایش در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" مشاهده می‌شود. به نظر می‌رسد تداوم وضعیت اقتصادی و رکود بازار در ماه‌های اخیر در کنار عملکرد افزایشی شرکت‌ها در تعریف کارتهای فروشگاهی جدید سبب بروز این امر باشد. همچنین جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد. این جدول مبین آن است که در ماه مهر ۹۷ سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۳۲/۱۹ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتهای کم تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

جدول ۲۰-۴ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - مهر ۱۳۹۷

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	شهریور	مهر	
آسان پرداخت پرشین	۱۸/۲۲٪	۱۹/۲۷٪	۱/۰۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۳۰/۹۵٪	۳۱/۶۱٪	۰/۶۶٪
به پرداخت ملت	۱۶/۷۲٪	۱۷/۱۳٪	۰/۴۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۴۸/۴۷٪	۵۶/۴۰٪	۷/۹۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۵/۳۵٪	۲۶/۷۶٪	۱/۴۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۳۳/۱۱٪	۳۵/۸۷٪	۲/۷۵٪
پرداخت نوین آراین	۳۶/۲۵٪	۳۶/۸۳٪	۰/۵۸٪
تجارت الکترونیک پارسین	۳۲/۷۹٪	۳۲/۹۴٪	۰/۱۵٪
سایان کارت	۲۷/۶۴٪	۲۵/۶۲٪	-۲/۰۲٪
فن‌آوا کارت	۳۲/۸۶٪	۳۴/۸۲٪	۱/۹۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۳۷/۱۷٪	۳۸/۲۴٪	۱/۰۷٪
مبنا کارت آریا	۳۶/۶۵٪	۳۸/۱۹٪	۱/۵۴٪
کل	۳۰/۷۱٪	۳۲/۱۹٪	۱/۴۹٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هریک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. متأسفانه در این ماه عملکرد عمده‌ی شرکت‌ها به‌گونه‌ای بوده است که بر عدد این شاخص در آن‌ها افزوده شده است. بیشترین افزایش با رقمی معادل ۷/۹۳ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" مشاهده می‌شود. بیش از ۵۶ درصد کل کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، از نوع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی گزارش شده‌اند. در مقابل آن کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت "به‌پرداخت ملت" با کسب سهمی معادل ۱۷/۱۳ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن، کمترین سهم به شمار می‌رود.

بررسی وضعیت بانک های صادر کننده و پذیرنده

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵.۱. سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و سهم هر بانک از بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

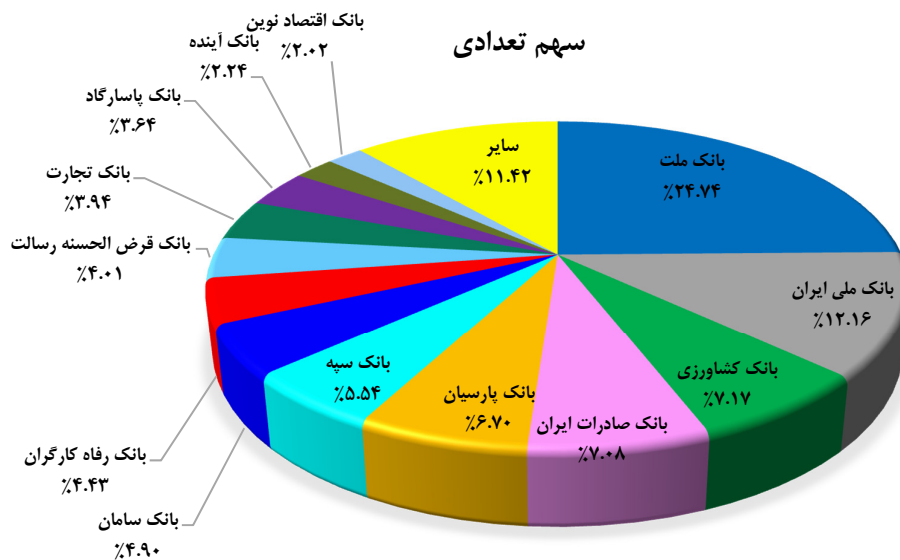
^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۵،۱،۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

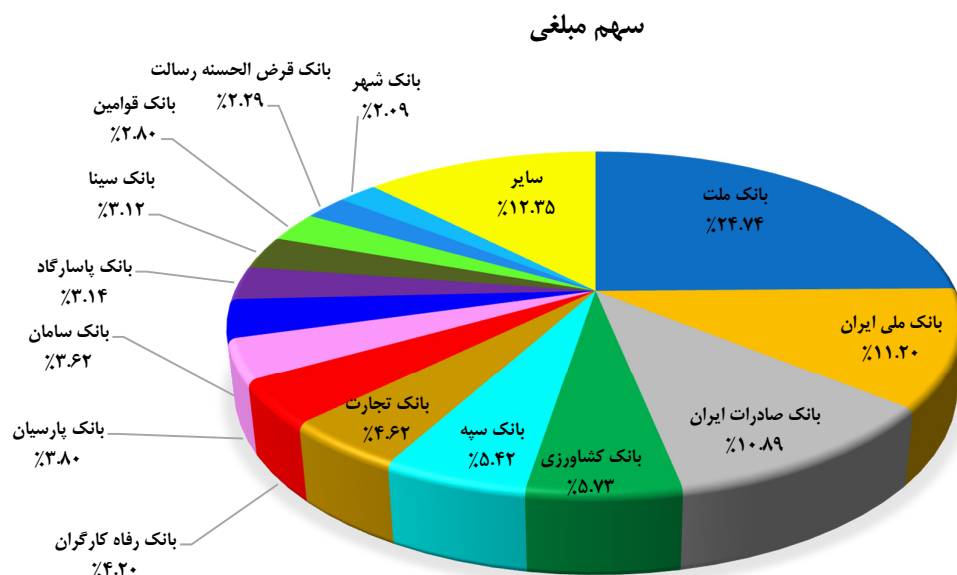
این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در مهر ماه ۹۷ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها بانک‌های با سهم تعدادی و مبلغی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - مهر ۱۳۹۷

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در مهر ماه ۹۷ را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - مهر ۱۳۹۷

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۴/۷۴ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۴/۷۴ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۰} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای مهر ماه ۹۷ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مهر ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش					سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارت‌خوان فروشگاه ی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارت‌خوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۴۱٪	۱۳/۵۸٪	۱/۰۴٪	۱/۴۲٪	۱/۶۳٪	۵/۱۲٪		
۲	بانک انصار	۱/۹۳٪	۰/۴۲٪	۰/۰۰٪	۱/۷۵٪	۰/۵۳٪	۰/۰۱٪		
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۶۷٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪		
۴	بانک آینده	۰/۹۸٪	۲/۵۲٪	۲۱/۰۱٪	۱/۹۶٪	۱/۲۳٪	۱۷/۳۱٪		
۵	بانک پارسیان	۵/۷۶٪	۲۲/۲۹٪	۷/۲۰٪	۳/۱۳٪	۱۰/۰۸٪	۸/۴۱٪		
۶	بانک پاسارگاد	۳/۹۹٪	۱/۵۵٪	۰/۰۹٪	۳/۲۷٪	۱/۹۵٪	۰/۱۷٪		
۷	بانک تجارت	۴/۳۵٪	۱/۲۱٪	۰/۱۱٪	۴/۷۴٪	۳/۵۵٪	۰/۱۰٪		
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۷۱٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪		
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪		

^{۳۰} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۴٪	۷/۶۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۹٪	۱/۱۷٪	۰/۰۲٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۸٪	۰/۳۲٪	۰/۰۲٪	۰/۳۵٪	۰/۲۹٪	۰/۱۳٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۸۹٪	۱/۴۶٪	۰/۰۵٪	۴/۱۶٪	۴/۶۸٪	۰/۸۲٪
۱۴	بانک سامان	۴/۸۶٪	۹/۴۰٪	۱/۵۳٪	۲/۹۸٪	۹/۶۷٪	۸/۹۹٪
۱۵	بانک سپه	۶/۲۱٪	۰/۱۷٪	۰/۱۱٪	۵/۸۲٪	۱/۷۹٪	۰/۰۸٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۵۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۷۳٪	۱/۴۰٪	۰/۰۰٪	۲/۷۶٪	۶/۶۲٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۰/۹۷٪	۰/۶۸٪	۰/۰۲٪	۰/۹۵٪	۱۳/۱۴٪	۰/۰۵٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۸۸٪	۱/۰۰٪	۰/۳۸٪	۱۱/۹۴٪	۱/۰۵٪	۰/۴۷٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۵۱٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۲/۵۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۱٪	۰/۸۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۴۳٪	۰/۱۲٪	۰/۲۶٪	۳/۰۸٪	۰/۲۵٪	۰/۱۹٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۹۵٪	۱/۸۵٪	۰/۰۸٪	۶/۲۵٪	۰/۸۳٪	۰/۳۰٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۵۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۵۶٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۵٪	۰/۳۷٪	۰/۰۰٪	۰/۱۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۸٪	۰/۱۴٪	۰/۰۱٪	۱/۴۴٪	۳/۴۱٪	۰/۰۱٪
۲۹	بانک ملت	۲۴/۱۸٪	۱۴/۳۸٪	۴۲/۱۸٪	۲۴/۴۵٪	۲۷/۳۶٪	۳۲/۶۸٪
۳۰	بانک ملی ایران	۱۰/۸۸٪	۱۸/۵۹٪	۲۵/۸۸٪	۱۱/۲۶٪	۱۰/۱۸٪	۲۵/۰۹٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۸۹٪	۰/۵۱٪	۰/۰۰٪	۰/۵۳٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش					سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش موبایلی
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش های ابزار کارتخوان فروشگاه به بانک های "ملت"، "ملی ایران"، "کشاورزی" و "صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک های "پارسیان"، "ملی ایران"، "ملت" و "اقتصاد نوین"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش های ابزار پذیرش موبایلی به بانک های "ملت"، "ملی ایران"، "آینده" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش های ابزار کارتخوان فروشگاه به بانک های "ملت"، "صادرات ایران"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک های "ملت"، "شهر"، "ملی ایران" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش های ابزار پذیرش موبایلی به بانک های "ملت"، "ملی ایران"، "آینده" و "سامان"

تعلق گرفته و این بانک ها به ترتیب در مکان های اول تا چهارم جای گرفته اند.

۵،۱،۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است که این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را با هر سهمی که بانک از کل شبکه پرداخت کارتی در کشور دارد فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی برای آن بانک پذیرنده را ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - مهر ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده						سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۶۲/۱۸٪	۳۴/۷۸٪	۳/۰۴٪	۸۸/۴۷٪	۱۰/۵۵٪	۰/۹۸٪			
۲	بانک انصار	۹۸/۷۳٪	۱/۲۶٪	۰/۰۱٪	۹۶/۹۸٪	۳/۰۲٪	۰/۰۰٪			
۳	بانک ایران زمین	۹۹/۹۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۹۸/۸۰٪	۱/۲۰٪	۰/۰۰٪			
۴	بانک آینده	۳۸/۹۲٪	۵/۸۰٪	۵۵/۲۸٪	۹۱/۵۸٪	۵/۹۴٪	۲/۴۸٪			
۵	بانک پارسیان	۷۶/۴۸٪	۱۷/۱۸٪	۶/۳۴٪	۷۴/۵۱٪	۲۴/۸۷٪	۰/۶۱٪			
۶	بانک پاسارگاد	۹۷/۶۴٪	۲/۲۰٪	۰/۱۵٪	۹۴/۱۶٪	۵/۸۲٪	۰/۰۱٪			
۷	بانک تجارت	۹۸/۲۴٪	۱/۵۹٪	۰/۱۷٪	۹۲/۷۹٪	۷/۲۰٪	۰/۰۱٪			
۸	بانک توسعه تعاون	۹۸/۸۵٪	۱/۱۴٪	۰/۰۱٪	۹۶/۳۶٪	۳/۶۴٪	۰/۰۰٪			
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۸۳٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۹٪	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪			
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۹۹/۵۸٪	۰/۳۳٪	۰/۰۹٪	۹۹/۸۰٪	۰/۱۸٪	۰/۰۳٪			
۱۱	بانک خاورمیانه	۸/۳۴٪	۹۱/۴۷٪	۰/۱۹٪	۴۳/۸۲٪	۵۶/۱۵٪	۰/۰۳٪			
۱۲	بانک دی	۹۳/۳۸٪	۶/۱۲٪	۰/۵۰٪	۹۲/۰۰٪	۷/۸۹٪	۰/۱۱٪			

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۸/۲۲٪	۱/۷۱٪	۰/۰۷٪	۸۹/۵۰٪	۱۰/۴۵٪	۰/۰۵٪
۱۴	بانک سامان	۸۸/۲۵٪	۹/۹۱٪	۱/۸۴٪	۷۴/۳۰٪	۲۵/۰۱٪	۰/۶۹٪
۱۵	بانک سپه	۹۹/۷۳٪	۰/۱۶٪	۰/۱۲٪	۹۶/۹۱٪	۳/۰۹٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۹/۸۳٪	۰/۱۶٪	۰/۰۱٪	۹۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۸۹/۹۱٪	۱۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۸۰/۱۱٪	۱۹/۸۹٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۹۵/۹۳٪	۳/۹۴٪	۰/۱۳٪	۴۰/۹۹٪	۵۹/۰۰٪	۰/۰۱٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۸/۹۵٪	۰/۷۳٪	۰/۳۲٪	۹۹/۰۸٪	۰/۹۱٪	۰/۰۱٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۹/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۰۷٪	۰/۹۳٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۶۲٪	۰/۳۳٪	۰/۰۵٪	۹۹/۷۸٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۹۸/۳۴٪	۰/۴۹٪	۱/۱۷٪	۹۹/۱۴٪	۰/۸۴٪	۰/۰۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۹۹/۸۹٪	۰/۰۸٪	۰/۰۳٪	۹۸/۰۶٪	۱/۹۴٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۹۸/۶۱٪	۱/۳۳٪	۰/۰۶٪	۹۸/۶۲٪	۱/۳۶٪	۰/۰۱٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۹/۸۰٪	۰/۱۷٪	۰/۰۳٪	۹۹/۴۰٪	۰/۶۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۶۸/۹۵٪	۳۱/۰۳٪	۰/۰۲٪	۹۶/۲۲٪	۳/۷۸٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۹۹/۱۲٪	۰/۸۱٪	۰/۰۶٪	۸۰/۳۰٪	۱۹/۷۰٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک ملت	۸۶/۹۳٪	۳/۰۰٪	۱۰/۰۶٪	۸۹/۲۸٪	۱۰/۳۶٪	۰/۳۷٪
۳۰	بانک ملی ایران	۷۹/۵۴٪	۷/۸۹٪	۱۲/۵۶٪	۹۰/۸۷٪	۸/۵۱٪	۰/۶۲٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۹۶/۸۲٪	۳/۱۸٪	۰/۰۰٪	۹۸/۸۳٪	۱/۱۷٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۷٪	۰/۶۳٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در مهر ۹۷ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک "ملی ایران" در مقام دوم، بانک "ملت" در مقام سوم و بانک "پارسیان" در مقام چهارم قرار گرفته‌اند.

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در مهر ۹۷ در تراکنش‌های بانک‌های کشور نیز همانند ماه‌های گذشته، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک‌های کشور به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از بانک "خاورمیانه" بانک‌های "اقتصاد نوین"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "پارسیان" به ترتیب در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در مهر ماه بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در کل به ترتیب ۲/۲۴ و ۰/۴۳ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی بوده و طی بررسی اعداد جدول ۵-۲ مشخص می‌گردد که بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاهی جذب هر بانک شده است.

۵,۱,۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هرچه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مهر ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۹۸۸۵	۱/۴۱۰۱	۱۳/۵۸۳۰	۱۳/۴۹۶۸	۱/۰۷۸۶	۱/۰۳۸۶
۲	بانک انصار	۳/۷۳۵۰	۱/۹۳۲۶	۰/۴۲۴۸	۰/۱۸۰۵	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۱۸
۳	بانک ایران زمین	۰/۳۸۵۵	۰/۶۲۰۹	۰/۰۰۶۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۴	بانک آینده	۰/۹۶۴۷	۰/۹۸۲۲	۲/۵۱۸۱	۶/۳۴۰۹	۲۱/۰۱۲۹	۴۴۱/۵۴۴۰
۵	بانک پارسیان	۳۳/۲۱۹۲	۵/۷۶۳۶	۲۲/۲۹۰۱	۴۹۶/۸۴۸۷	۷/۱۹۶۸	۵۱/۷۹۳۸
۶	بانک پاسارگاد	۱۵/۹۵۸۴	۳/۹۹۴۸	۱/۵۵۲۱	۲/۴۰۹۰	۰/۰۰۸۸	۰/۰۹۳۸
۷	بانک تجارت	۱۸/۹۳۰۳	۴/۳۵۰۹	۱/۲۱۱۳	۱/۴۶۷۲	۰/۰۱۲۴	۰/۱۱۱۳
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۵۵۹۶	۰/۷۴۸۱	۰/۱۴۹۱	۰/۰۲۲۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۸
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۵۲	۰/۰۰۰۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۸۰۱	۰/۲۸۳۱	۰/۰۱۶۰	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۳۸	۰/۰۰۰۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۰۱۷	۰/۰۴۰۷	۷/۶۹۲۴	۵۹/۱۷۳۴	۰/۰۱۳۸	۰/۰۰۰۲
۱۲	بانک دی	۰/۰۷۸۱	۰/۲۷۹۴	۰/۳۱۵۵	۰/۰۹۹۵	۰/۰۲۲۵	۰/۰۰۰۵
۱۳	بانک رفاه کارگران	۲۳/۹۳۲۳	۴/۸۹۲۱	۱/۴۶۴۷	۲/۱۴۵۳	۰/۰۵۳۵	۰/۰۰۲۹
۱۴	بانک سامان	۲۳/۶۴۶۷	۴/۸۶۲۸	۹/۴۰۰۳	۸۸/۳۶۴۹	۱/۵۲۷۹	۲/۳۳۴۶
۱۵	بانک سپه	۳۸/۵۷۵۳	۶/۲۱۰۹	۰/۱۶۷۲	۰/۰۲۸۰	۰/۱۱۲۳	۰/۰۱۲۶
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۶۱۹	۰/۲۴۸۷	۰/۰۰۶۷	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۰
۱۷	بانک سینا	۰/۵۲۸۱	۰/۷۲۶۷	۱/۴۰۴۲	۱/۹۷۱۸	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۰
۱۸	بانک شهر	۰/۹۳۵۶	۰/۹۶۷۲	۰/۶۸۴۰	۰/۴۶۷۹	۰/۰۱۹۰	۰/۰۰۰۴
۱۹	بانک صادرات ایران	۶۲/۱۰۲۰	۷/۸۸۰۵	۱/۰۰۴۶	۱/۰۰۹۲	۰/۳۸۱۲	۰/۱۴۵۳
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۷۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲۰/۲۹۸۷	۴/۵۰۵۴	۰/۰۸۰۰	۰/۰۰۶۴	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۰۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۰۴۲	۰/۹۵۰۹	۰/۰۵۴۶	۰/۰۰۳۰	۰/۰۰۷۳	۰/۰۰۰۱
۲۳	بانک قوامین	۲/۰۴۴۸	۱/۴۳۰۰	۰/۱۲۲۵	۰/۰۱۵۰	۰/۲۵۷۱	۰/۰۶۶۱
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۲۵۲	۰/۱۵۸۷	۰/۰۰۲۳	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۷	۰/۰۰۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۹۵۴۷	۶۳/۲۷۷۱	۱/۸۴۸۵	۳/۴۱۶۸	۰/۰۷۷۰	۰/۰۰۵۹
۲۶	بانک گردشگری	۰/۵۴۱۸	۰/۳۹۳۵	۰/۰۱۶۳	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۲۵	۰/۰۰۰۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۴۷۵	۰/۰۰۲۳	۰/۳۶۷۸	۰/۱۳۵۳	۰/۰۰۰۲	۰/۰۰۰۰
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۸۱۸	۰/۹۶۳۹	۰/۱۳۸۶	۰/۰۱۹۲	۰/۰۰۹۶	۰/۰۰۰۱
۲۹	بانک ملت	۲۴/۱۸۳۵	۵۸۴/۸۴۲۰	۱۴/۳۸۴۷	۲۰۶/۹۲۰۹	۴۲/۱۷۷۳	۱,۷۷۸/۹۲۷۶
۳۰	بانک ملی ایران	۱۰/۸۷۶۴	۱۱۸/۲۹۵۳	۱۸/۵۸۶۹	۳۴۵/۴۷۲۸	۲۵/۸۷۶۵	۶۶۹/۵۹۵۱
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۸۹۳۷	۰/۷۹۸۷	۰/۵۰۵۴	۰/۲۵۵۴	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۳۷۷	۰/۰۰۱۴	۰/۰۰۱۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۳۶۰	۰/۲۸۷۳	۰/۰۰۱۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۱۵۷	۰/۱۷۲۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۲۷۷۹	۰/۰۷۷۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۱,۰۱۷/۹۶۷۲	-	۱,۴۰۱/۲۷۰۷	-	۲,۹۴۵/۵۲۸۹

ملاحظه می‌شود که در مهر ۱۳۹۷، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۲,۹۴۵/۵۲۸۹ به‌دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بسیار بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب اعداد ۱,۰۱۷/۹۶۷۲ و ۱,۴۰۱/۲۷۰۷ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این ارقام مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این دو ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند.

در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در مهر ماه ۹۷ نسبت به شهریور ماه ۹۷ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - شهریور و مهر ۹۷

HHI	کارتخوان فروشگاه			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	شهریور ۹۷	مهر ۹۷	نرخ رشد	شهریور ۹۷	مهر ۹۷	نرخ رشد	شهریور ۹۷	مهر ۹۷	نرخ رشد
شاخص H-H	۱,۰۳۱/۶۲۸۸	۱,۰۱۷/۹۶۷۲	-۱/۳۲٪	۱,۵۶۸/۶۸۸۸	۱,۴۰۱/۲۷۰۷	-۱۰/۶۷٪	۲۹۴۶/۰۲۳۴	۲۹۴۵/۵۲۸۹	-۰/۰۲٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در حوزه هر سه ابزار پذیرش در مهر ماه نسبت به شهریور ماه ۹۷ نرخ رشد منفی وجود داشته است و این به معنای نزدیک شدن بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها در هر کدام از ابزارهای پذیرش به بازار رقابتی می‌باشد. نکته دیگر اینکه این تغییرات سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار پذیرندگی هیچ ابزاری نشده است.

۵.۲. سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۱} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۵.۲.۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۲}، کارت اعتباری^{۳۳} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۴} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در مهر ماه ۱۳۹۷، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۹۲،۵۸۳،۸۸۹ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۸۹،۷۷۱،۵۲۲ عدد و سهم تعدادی ۹۶/۹۶ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۸۳،۲۰۰ عدد و سهم ۰/۰۹ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۱ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

۳۲ Debit card

۳۳ Credit card

۳۴ Prepaid

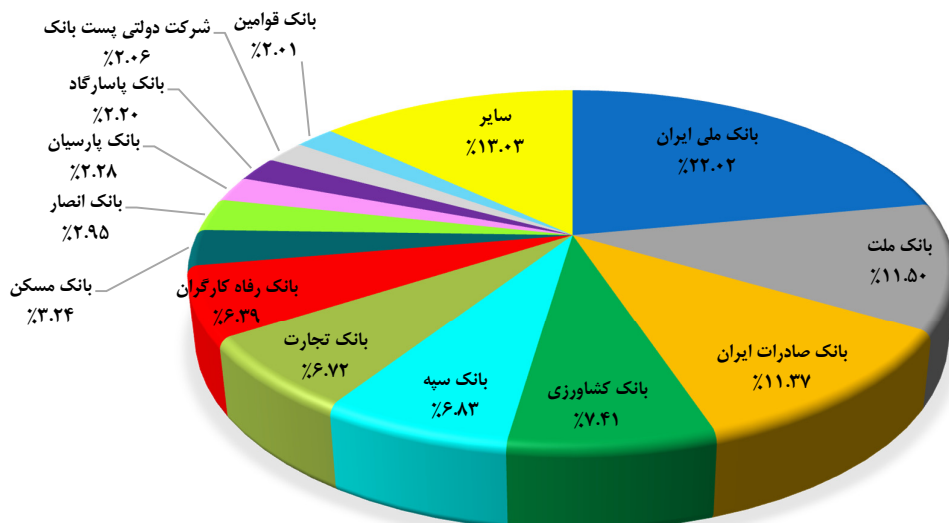
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مهر ۹۷

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
شهریور ۱۳۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۳,۱۳۱,۳۱۸	۶۵,۵۷۸	۸۸,۳۹۵,۹۲۵	۹۱,۵۹۲,۸۲۱
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۴۲٪	۰/۰۷٪	۹۶/۵۱٪	-
مهر ۱۳۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۲,۷۳۹,۱۶۷	۸۳,۲۰۰	۸۹,۷۷۱,۵۳۲	۹۲,۵۸۳,۸۸۹
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۲/۹۵٪	۰/۰۹٪	۹۶/۹۶٪	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار در مهر ماه نسبت به شهریور ماه	-۱۲/۸۴٪	۲۶/۸۷٪	۱/۵۶٪	۱/۰۸٪

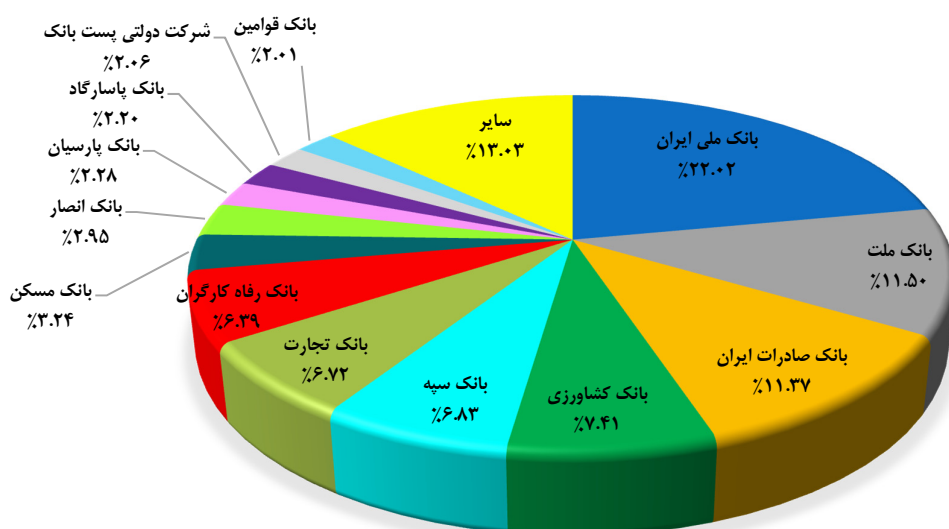
همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مهر ۹۷ نسبت به شهریور ماه، نرخ رشد معادل ۱/۰۸ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در دو دسته کارت‌های اعتباری و برداشت مثبت و در دسته کارت هدیه و بن کارت منفی بوده است.

۵,۲,۲ سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش دار

طی مهر ماه ۱۳۹۷ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

شکل ۳-۵ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - مهر ۱۳۹۷

ملاحظه می‌شود که در مهر ماه ۹۷ بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها بانک‌های با سهم تعدادی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای مهر ماه سال ۱۳۹۷ در جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران"؛ بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "شرکت دولتی پست بانک" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "شهر" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مهر ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۲/۱۶٪	۱/۰۵٪	۲/۰۷٪
۲	بانک انصار	۰/۵۵٪	۳/۰۰٪	۱/۳۹٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۱٪	۰/۴۱٪	۰/۴۷٪
۴	بانک آینده	۰/۰۱٪	۱/۲۰٪	۶/۲۹٪
۵	بانک پارسیان	۰/۱۲٪	۱/۶۹٪	۲۱/۶۷٪
۶	بانک پاسارگاد	۱/۷۲٪	۲/۱۸٪	۲/۷۸٪
۷	بانک تجارت	۱/۱۶٪	۶/۷۷٪	۵/۱۳٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۵٪	۰/۸۶٪	۰/۷۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۰٪	۰/۳۷٪	۰/۲۸٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۲۸٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۳٪	۰/۴۷٪	۰/۴۲٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۴٪	۶/۴۴٪	۵/۰۶٪
۱۴	بانک سامان	۴/۶۰٪	۰/۹۰٪	۳/۶۶٪
۱۵	بانک سپه	۹/۵۶٪	۶/۸۷٪	۵/۳۳٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۷٪	۰/۶۹٪
۱۷	بانک سینا	۲/۹۵٪	۰/۶۷٪	۰/۸۲٪
۱۸	بانک شهر	۱/۹۰٪	۱/۶۷٪	۷/۲۵٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱/۶۹٪	۱۱/۵۵٪	۵/۸۳٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۷۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۸٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۶۷٪	۰/۸۲٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۱۵٪	۰/۹۶٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۲/۰۳٪	۱/۳۳٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۱۲٪	۰/۷۱٪
۲۵	بانک کشاورزی	۱/۶۱٪	۷/۵۳٪	۳/۵۳٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۳۶٪	۰/۲۴٪	۰/۲۷٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۶٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۳۱٪	۱/۲۰٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۵۹/۸۹٪	۱۱/۵۹٪	۷/۲۱٪
۳۱	بانک ملی ایران	۳/۱۲٪	۲۲/۳۵٪	۱۱/۸۵٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۵/۷۹٪	۲/۱۱٪	۰/۲۳٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۱۸٪	۰/۹۰٪	۱/۴۳٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۵۷٪	۰/۲۳٪	۰/۰۳٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۰/۳۳٪	۰/۴۱٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۳۵ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۵۹/۸۹ درصد متعلق به بانک "ملت" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۲۱/۶۷ درصد متعلق به بانک "پارسیان" بوده است.

۵,۲,۴. سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارتهای بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارتهای بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای مهر ماه ۹۷ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - مهر ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۱۸٪	۹۴/۱۶٪
۲	بانک انصار	۰/۰۲٪	۹۸/۶۰٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۰٪	۹۶/۶۱٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۸۶/۲۹٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۰٪	۷۱/۹۴٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۷٪	۹۶/۲۰٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۲٪	۹۷/۷۴٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۰۸٪	۹۷/۵۱٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۴/۳۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۰٪	۹۷/۷۴٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۱/۵۹٪	۹۵/۵۵٪
۱۲	بانک دی	۰/۰۴٪	۹۷/۳۱٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۷/۶۶٪
۱۴	بانک سامان	۰/۴۲٪	۸۸/۶۳٪
۱۵	بانک سپه	۰/۱۳٪	۹۷/۵۷٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۲/۷۱٪
۱۷	بانک سینا	۰/۳۹٪	۹۶/۰۱٪
۱۸	بانک شهر	۰/۰۹٪	۸۸/۲۸٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۰/۰۱٪	۹۸/۴۷٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۲/۰۸٪	۸۹/۹۵٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۸/۵۴٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۷/۵۴٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۹۸/۰۵٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۸۴/۴۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۰۲٪	۹۸/۵۸٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۱۴٪	۹۶/۵۳٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۳/۷۷٪	۲۶/۲۳٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۸/۹۱٪	۱/۰۹٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۶۸/۴۲٪	۳۱/۵۸٪
۳۰	بانک ملت	۰/۴۷٪	۹۷/۶۸٪	۱/۸۵٪
۳۱	بانک ملی ایران	۰/۰۱٪	۹۸/۴۰٪	۱/۵۹٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۲۵٪	۹۹/۴۲٪	۰/۳۲٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۷/۴۲٪	۲/۵۸٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۲٪	۹۵/۴۳٪	۴/۵۵٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۳٪	۹۹/۴۰٪	۰/۳۷٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۹۶/۲۸٪	۳/۷۲٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵,۲,۵. اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت های صادر شده، از کارت های تراکنش دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۸-۵ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکش دار - مهر ۱۳۹۷

ردی ف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۴/۶۴۹۴	۲/۱۵۶۳	۱/۰۴۷۶	۱/۰۹۷۵	۲/۰۷۱۳	۴/۲۹۰۲
۲	بانک انصار	۰/۳۰۷۰	۰/۵۵۴۱	۲/۹۹۵۸	۸/۹۷۴۸	۱/۳۸۶۳	۱/۹۲۱۸
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۹۶	۰/۴۰۸۹	۰/۱۶۷۲	۰/۴۷۱۹	۰/۲۲۲۷
۴	بانک آینده	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۷۲	۱/۲۰۲۸	۱/۴۴۶۷	۶/۲۸۵۹	۳۹/۵۱۳۱
۵	بانک پارسیان	۰/۰۱۵۰	۰/۱۲۲۶	۱/۶۸۹۸	۲/۸۵۵۴	۲۱/۶۷۴۷	۴۶۹/۷۹۱۴
۶	بانک پاسارگاد	۲/۹۵۴۱	۱/۷۱۸۸	۲/۱۷۹۰	۴/۷۴۸۲	۲/۷۷۹۸	۷/۷۲۷۴
۷	بانک تجارت	۱/۳۵۰۸	۱/۱۶۲۳	۶/۷۷۰۲	۴۵/۸۳۶۳	۵/۱۲۵۴	۲۶/۲۷۰۲
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۵۶۹۷	۰/۷۵۴۸	۰/۸۵۶۷	۰/۷۳۳۹	۰/۶۹۶۷	۰/۴۸۵۴
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۸۸	۰/۰۰۰۱	۰/۰۱۷۵	۰/۰۰۰۳
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۳۶	۰/۳۶۹۸	۰/۱۳۶۷	۰/۲۸۱۴	۰/۰۷۹۲
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۷۹۱	۰/۲۸۱۳	۰/۰۱۵۶	۰/۰۰۰۲	۰/۰۱۵۴	۰/۰۰۰۲
۱۲	بانک دی	۰/۰۵۲۷	۰/۲۲۹۶	۰/۴۷۲۷	۰/۲۲۳۴	۰/۴۲۳۴	۰/۱۷۹۳
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰۲۰	۰/۰۴۴۵	۶/۴۳۹۷	۴۱/۴۷۰۰	۵/۰۶۴۹	۲۵/۶۵۳۰
۱۴	بانک سامان	۲۱/۱۳۵۷	۴/۵۹۷۴	۰/۹۰۰۷	۰/۸۱۱۲	۳/۶۶۲۲	۱۳/۴۱۱۸
۱۵	بانک سپه	۹۱/۴۸۷۴	۹/۵۶۴۹	۶/۸۷۱۳	۴۷/۲۱۵۴	۵/۳۳۴۴	۲۸/۴۵۵۶
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۲۴	۰/۲۶۷۳	۰/۰۷۱۵	۰/۶۹۱۷	۰/۴۷۸۴
۱۷	بانک سینا	۸/۶۹۹۷	۲/۹۴۹۵	۰/۶۶۸۲	۰/۴۴۶۵	۰/۸۲۳۳	۰/۶۷۷۷
۱۸	بانک شهر	۳/۶۱۵۵	۱/۹۰۱۴	۱/۶۷۲۷	۲/۷۹۷۸	۷/۲۴۹۶	۵۲/۵۵۶۳
۱۹	بانک صادرات ایران	۲/۸۶۳۹	۱/۶۹۲۳	۱۱/۵۴۹۹	۱۳۳/۴۰۰۳	۵/۸۳۲۴	۳۴/۰۱۶۹
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۵۲۵۳	۰/۷۲۴۸	۰/۰۲۹۰	۰/۰۰۰۸	۰/۰۸۴۶	۰/۰۰۷۲
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۶۷۴۷	۲/۸۰۴۵	۰/۸۱۵۰	۰/۶۶۴۳
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۱۵۲۵	۱/۳۲۸۳	۰/۹۵۶۳	۰/۹۱۴۵
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۲/۰۳۴۷	۴/۱۴۰۰	۱/۳۲۸۸	۱/۷۶۵۷
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۱۱۷۰	۰/۰۱۳۷	۰/۷۱۱۷	۰/۵۰۶۵

ردی ف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si
۲۵	بانک کشاورزی	۱/۶۰۹۴	۲/۵۹۰۱	۷/۵۳۳۷	۵۶/۷۴۱۱	۳/۵۲۹۹	۱۲/۴۶۰۵
۲۶	بانک گردشگری	۰/۳۶۳۰	۰/۱۳۱۸	۰/۲۳۵۳	۰/۰۵۵۴	۰/۲۶۶۹	۰/۰۷۱۲
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۵۹۰	۰/۰۰۳۵
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۳/۳۰۸۵	۱/۱۹۶۸	۱/۴۳۲۴
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۱۸	۰/۰۰۰۰
۳۰	بانک ملت	۵۹/۸۸۹۴	۳۰۵۸۶/۷۴۳۰	۱۱/۵۸۶۵	۱۳۴/۲۴۷۰	۷/۲۱۱۲	۵۲/۰۰۱۰
۳۱	بانک ملی ایران	۳/۱۱۷۸	۹/۷۲۰۶	۲۲/۳۴۸۰	۴۹۹/۴۳۵۳	۱۱/۸۴۸۲	۱۴۰/۳۷۸۸
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۵/۷۹۲۱	۳۳/۵۴۸۰	۲/۱۰۷۳	۴/۴۴۰۷	۰/۲۲۴۴	۰/۰۵۰۴
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۲۰۸	۰/۰۰۰۴	۰/۰۱۸۱	۰/۰۰۰۳
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۱۷۹۱	۰/۰۳۳۱	۰/۹۰۳۹	۰/۸۱۵۳	۱/۴۱۶۶	۲/۰۰۶۸
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۵۷۲۱	۰/۳۲۷۳	۰/۳۳۱۰	۰/۰۵۳۴	۰/۰۲۸۱	۰/۰۰۰۸
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۳۲۶۴	۰/۱۰۶۵	۰/۴۱۴۵	۰/۱۷۱۸
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۳،۷۷۱/۴۰۰۴	-	۱،۰۰۷/۵۶۱۸	-	۹۱۸/۱۶۶۸

ملاحظه می‌شود که در مهر ماه ۹۷، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در هر سه دسته "کارت اعتباری"، "کارت هدیه و بن کارت" و "برداشت" رشد مثبت وجود داشته است. "کارت هدیه و بن کارت" با نرخ رشد مثبت ۷/۷۸ درصدی در مهرماه ماه همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰) قرار گرفته است که بدان معناست که همچنان سهم بازار بانک‌های صادر کننده در صدور "کارت هدیه و بن کارت" پراکندگی متناسبی داشته و دارای استاندارد بوده و محیط رقابتی می‌باشد.

همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" نرخ رشد مثبت ۲۹/۴۹ درصد را داشته و این شاخص برای دسته "کارت اعتباری" همچنان در طبقه "تمرکز بالا" و در حیطه انحصار قرار دارد. بالاترین سهم در مهر ماه ۹۷ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "شرکت دولتی پست بانک" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مهر ماه نسبت به شهریور ماه ۹۷ در جدول ۹-۵ ارائه شده است.

جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - شهریور و مهر ۹۷

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت	
	شهریور ۹۷	مهر ۹۷	نرخ رشد	شهریور ۹۷	مهر ۹۷	نرخ رشد	شهریور ۹۷	مهر ۹۷
شاخص HHI	۲,۹۱۲/۶۰۱۶	۳,۷۷۱/۴۰۰۴	۲۹/۴۹٪	۱,۰۰۴/۴۴۳۲	۱,۰۰۷/۵۶۱۸	۰/۳۱٪	۸۵۱/۹۱۷۳	۹۱۸/۱۶۶۸
								۷/۷۸٪

با توجه به اطلاعات جدول ۹-۵ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در مهرماه در حوزه صدور "کارت برداشت" در کشور رشد مثبت ۰/۳۱ درصدی داشته است که این به معنی دور شدن اندک از رقابت در بین بانک‌های صادر کننده است.

"کارت هدیه و بن کارت" با وجود رشد مثبت ۷/۷۸ درصدی، همچنان در طبقه "رقابتی" باقی مانده که بیشترین سهم در صدور این دسته از کارت‌های تراکنش‌دار (هدیه و بن کارت) به بانک‌های "پارسیان"، "ملی" ایران" و "شهر" تعلق گرفته است.

۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

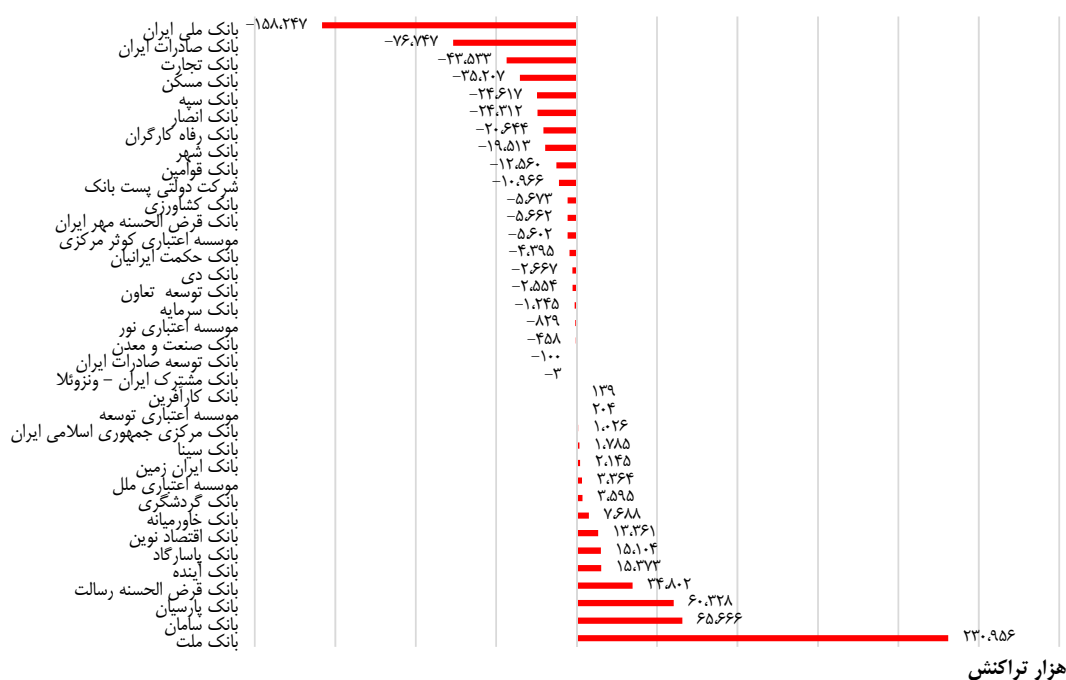
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - مهر ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۹٪	۲/۰۲٪	۱/۲۸٪	۱/۴۵٪
۲	بانک انصار	۳/۰۶٪	۱/۷۴٪	۲/۴۰٪	۱/۶۳٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۴٪	۰/۵۵٪	۰/۶۰٪	۰/۶۲٪
۴	بانک آینده	۱/۴۱٪	۲/۲۴٪	۲/۵۸٪	۱/۹۳٪
۵	بانک پارسیان	۳/۴۴٪	۶/۷۰٪	۲/۶۲٪	۳/۸۰٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۸۲٪	۳/۶۴٪	۲/۷۰٪	۳/۱۴٪
۷	بانک تجارت	۶/۲۹٪	۳/۹۴٪	۴/۷۸٪	۴/۶۲٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۱٪	۰/۶۷٪	۰/۷۰٪	۰/۶۷٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۴۹٪	۰/۲۵٪	۰/۲۶٪	۰/۲۰٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۳٪	۰/۴۳٪	۰/۰۲٪	۰/۲۰٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۱٪	۰/۲۷٪	۰/۵۲٪	۰/۳۴٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۵۵٪	۴/۴۳٪	۴/۱۳٪	۴/۲۰٪
۱۴	بانک سامان	۱/۳۵٪	۴/۹۰٪	۱/۷۴٪	۳/۶۲٪
۱۵	بانک سپه	۶/۸۷٪	۵/۵۴٪	۵/۵۵٪	۵/۴۲٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۹٪	۰/۲۲٪	۰/۴۱٪	۰/۴۸٪
۱۷	بانک سینا	۰/۶۲٪	۰/۷۲٪	۰/۶۴٪	۳/۱۲٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱۸	بانک شهر	۱/۹۵٪	۰/۹۰٪	۲/۶۸٪	۲/۰۹٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۲۴٪	۷/۰۸٪	۱۱/۹۱٪	۱۰/۸۹٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۱۳٪	۴/۰۱٪	۲/۲۶٪	۲/۲۹٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۱۶٪	۰/۸۵٪	۱/۳۴٪	۰/۷۷٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۹۷٪	۱/۲۹٪	۲/۵۹٪	۲/۸۰٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۳٪	۰/۱۴٪	۰/۲۰٪	۰/۲۴٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۴۸٪	۷/۱۷٪	۶/۰۰٪	۵/۷۳٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۹٪	۰/۴۸٪	۰/۶۲٪	۰/۵۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۶٪	۰/۰۱٪	۰/۱۲٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۹٪	۰/۸۸٪	۳/۱۸٪	۱/۶۲٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۲/۲۴٪	۲۴/۷۴٪	۱۹/۷۱٪	۲۴/۷۴٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۰/۷۲٪	۱۲/۱۶٪	۱۶/۰۵٪	۱۱/۲۰٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۴۱٪	۰/۸۲٪	۰/۷۰٪	۰/۴۹٪
۳۳	مؤسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۳۴	مؤسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۷۸٪	۰/۴۸٪	۰/۵۹٪	۰/۳۱٪
۳۵	مؤسسه اعتباری ملل	۰/۱۹٪	۰/۳۷٪	۰/۳۰٪	۰/۳۹٪
۳۶	مؤسسه اعتباری نور	۰/۲۹٪	۰/۲۵٪	۰/۸۶٪	۰/۳۰٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در مهرماه ۹۷ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی" اختصاص یافته است.

در ادامه شکل ۴-۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

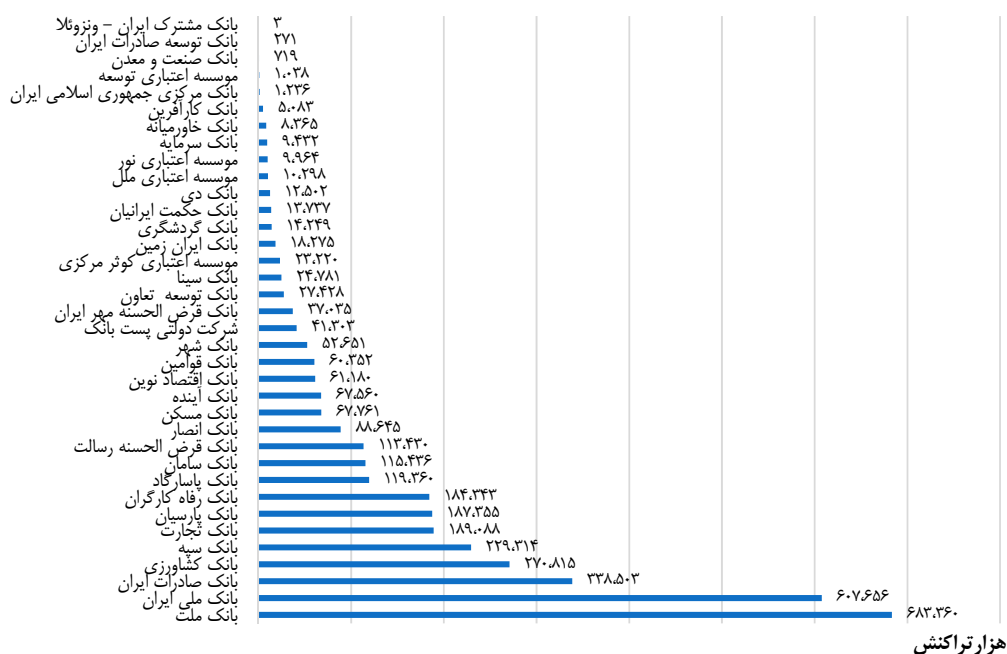

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۷

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر این موضوع برعکس است. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد

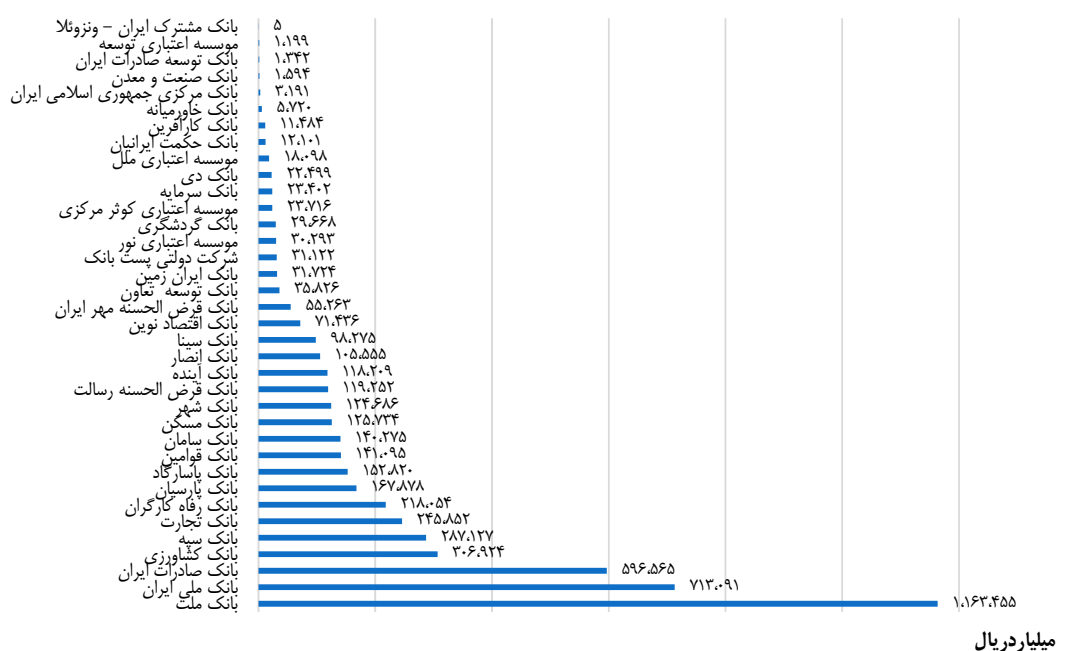
تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "بانک مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در مهر ۱۳۹۷ در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۵} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۶} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۷} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - مهر ۱۳۹۷

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی مهر ۹۷ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی را به خود اختصاص داده است.

^{۳۵} Turnover

^{۳۶} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۷} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌ها در بانک در کدام جهت بوده است و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مهر ۱۳۹۷

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، "سینا"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "صادرات ایران"، و "انصار" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در

حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" "صادرات ایران" و "انصار" به سمت بانک‌های "ملت"، "سینا"، "پارسیان" و "سامان" در حال انتقال است.

۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده‌گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده‌گیری، چشم‌پوشی شده است.

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۱۱-۵ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در مهر ماه ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده با ۰/۰۷ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (شهریور ماه) میزان ۸۸/۹۳ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با مبلغ ۲۱/۳۲ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "خاورمیانه" با مبلغ ۱۹۱/۳۹ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - مهر ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (مهر ۹۷)
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۲۱/۳۲
۲	بانک سینا	۲۵/۲۳
۳	بانک صنعت و معدن	۲۷/۰۸
۴	بانک قوامین	۴۲/۶۶
۵	بانک سرمایه	۴۸/۶۲
۶	بانک مسکن	۴۹/۹۲
۷	بانک آینده	۵۱/۴۶
۸	بانک صادرات ایران	۶۳/۰۰
۹	بانک کارآفرین	۶۴/۹۱
۱۰	موسسه اعتباری نور	۷۴/۷۲
۱۱	بانک دی	۷۹/۱۴
۱۲	بانک ملی ایران	۸۳/۱۰
۱۳	موسسه اعتباری ملل	۸۳/۲۵

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (مهر ۹۷)
۱۴	بانک ملت	۸۴/۱۰
۱۵	بانک تجارت	۸۴/۶۸
۱۶	بانک ایران زمین	۸۷/۶۹
۱۷	بانک سپه	۹۲/۴۰
۱۸	بانک گردشگری	۹۶/۸۹
۱۹	بانک توسعه تعاون	۹۸/۲۲
۲۰	بانک انصار	۱۰۰/۱۵
۲۱	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۰۵/۷۹
۲۲	بانک اقتصاد نوین	۱۰۹/۴۷
۲۳	بانک شهر	۱۰۹/۴۸
۲۴	بانک حکمت ایرانیان	۱۱۰/۱۷
۲۵	بانک پاسارگاد	۱۱۱/۶۹
۲۶	بانک رفاه کارگران	۱۱۳/۰۳
۲۷	بانک کشاورزی	۱۱۳/۳۸
۲۸	بانک سامان	۱۳۷/۳۲
۲۹	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱۴۰/۹۴
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۱۴۴/۹۴
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۱۴۵/۴۸
۳۲	بانک پارسیان	۱۴۶/۳۱
۳۳	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۵۷/۶۹
۳۴	بانک خاورمیانه	۱۹۱/۳۹
	کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۸۸/۹۳

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۸/۹۸ برابر است. یعنی بانک "خاورمیانه" به نسبت هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۸/۹۸ برابر بانک

"توسعه صادرات ایران" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "توسعه صادرات ایران"، "سینا"، "صنعت و معدن" و "قوامین" در مهر ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۵,۴,۱,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲، میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صدهزار ریال شده است.

جدول ۱۲-۵ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشنده با احتساب هزینه اجاره بها - مهر ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (مهر ۹۷)
۱	بانک سینا	۵۸/۷۰
۲	بانک صنعت و معدن	۸۱/۷۰
۳	بانک توسعه صادرات ایران	۸۴/۳۵
۴	بانک قوامین	۹۹/۸۱
۵	بانک خاورمیانه	۱۰۰/۲۰
۶	بانک سرمایه	۱۱۲/۲۹
۷	بانک آینده	۱۳۵/۷۸
۸	بانک مسکن	۱۳۶/۹۷
۹	بانک کارآفرین	۱۴۷/۲۴
۱۰	بانک صادرات ایران	۱۵۴/۱۹
۱۱	موسسه اعتباری نور	۱۷۳/۹۸
۱۲	بانک ملی ایران	۱۷۴/۸۳
۱۳	بانک تجارت	۱۷۸/۰۱
۱۴	بانک سپه	۱۸۲/۶۶
۱۵	بانک گردشگری	۱۸۳/۶۵
۱۶	بانک ایران زمین	۱۸۷/۵۷
۱۷	بانک توسعه تعاون	۱۸۹/۹۵
۱۸	موسسه اعتباری ملل	۱۹۲/۱۸
۱۹	بانک ملت	۱۹۲/۵۲
۲۰	بانک رفاه کارگران	۱۹۶/۱۴
۲۱	بانک دی	۲۰۶/۸۴
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۰۷/۵۳
۲۳	بانک شهر	۲۲۰/۱۴
۲۴	بانک کشاورزی	۲۳۶/۴۸
۲۵	بانک انصار	۲۴۰/۲۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (مهر ۹۷)
۲۶	بانک سامان	۲۶۰/۳۸
۲۷	بانک قرض الحسنه رسالت	۲۸۳/۰۲
۲۸	موسسه اعتباری توسعه	۲۸۹/۸۳
۲۹	بانک پاسارگاد	۳۰۱/۴۱
۳۰	شرکت دولتی پست بانک	۳۰۹/۹۷
۳۱	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۳۱۶/۴۵
۳۲	بانک اقتصاد نوین	۳۳۶/۴۸
۳۳	بانک پارسیان	۴۲۵/۵۸
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۶۴۲/۹۷
	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه	۱۹۸/۴۳

ملاحظه می‌گردد که احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشنده منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۱۹۸/۴۳ ریال را در مهر ماه ۹۷ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در مهر ماه ۹۷ بانک "سینا" با پرداخت ۵۸/۷۰ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۸۱/۷۰ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "حکمت ایرانیان" با ۶۴۲/۹۷ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب بانک "پارسیان" با ۴۲۵/۵۸ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و بانک "اقتصاد نوین" با ۳۳۶/۴۸ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود، حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست، جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صد هزار

ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندانی می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های kartی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای مهر ماه ۹۷ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - مهر ۱۳۹۷

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (مهر ۹۷)
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۱۶/۳۰
۲	بانک شهر	۳۴/۸۹
۳	بانک صنعت و معدن	۳۹/۹۸
۴	بانک خاورمیانه	۸۲/۳۴
۵	بانک کارآفرین	۹۰/۱۳
۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۱۲/۶۰
۷	بانک پارسیان	۱۱۶/۸۰
۸	موسسه اعتباری نور	۱۲۸/۶۵
۹	موسسه اعتباری ملل	۱۳۶/۰۱
۱۰	بانک سینا	۱۶۷/۶۳
۱۱	بانک گردشگری	۱۷۲/۵۹
۱۲	بانک آینده	۱۸۲/۶۲
۱۳	بانک صادرات ایران	۲۰۲/۹۵
۱۴	بانک پاسارگاد	۲۰۷/۳۴
۱۵	بانک دی	۲۲۹/۸۷
۱۶	بانک سامان	۲۳۹/۰۹

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (مهر ۹۷)
۱۷	بانک ملت	۲۶۸/۱۳
۱۸	بانک سرمایه	۲۸۱/۴۴
۱۹	بانک رفاه کارگران	۳۰۸/۳۴
۲۰	بانک قوامین	۳۲۱/۰۵
۲۱	بانک تجارت	۳۴۷/۹۹
۲۲	بانک ایران زمین	۳۹۷/۲۷
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴۰۶/۸۸
۲۴	بانک مسکن	۴۳۸/۰۶
۲۵	بانک اقتصاد نوین	۴۴۶/۶۴
۲۶	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۴۶۳/۳۶
۲۷	بانک قرض الحسنه رسالت	۴۷۶/۳۲
۲۸	بانک سپه	۴۹۴/۲۰
۲۹	موسسه اعتباری توسعه	۵۲۲/۶۵
۳۰	بانک انصار	۵۸۰/۵۲
۳۱	بانک ملی ایران	۵۹۱/۲۲
۳۲	بانک توسعه تعاون	۶۱۷/۳۸
۳۳	بانک کشاورزی	۹۱۰/۰۲
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۱۰۴۰/۶۷
۳۵	شرکت دولتی پست بانک	۱۰۱۷۳/۲۲
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۳۰۵/۳۰

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در مهرماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۳۰۵/۳۰ ریال (۸/۰۴ درصد نرخ رشد منفی نسبت به شهریور ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در مهر ماه ۹۷، بانک " توسعه صادرات ایران" با

۱۶/۳۰ ریال و پس از آن بانک "شهر" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب با ۳۴/۸۹ و ۳۹/۹۸ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۱،۱۷۳/۲۲ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "حکمت ایرانیان" با مبلغ ۱،۰۴۰/۶۷ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد و بانک "کشاورزی" با مبلغ ۹۱۰/۰۲ ریال سومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از دارندگان کارت‌های صادر شده توسط بانکشان دریافت کرده‌اند.

۶. جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی مهر ماه ۱۳۹۷ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به مرداد ماه ۱۳۹۶ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۳۹۷ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های مهر ماه ۱۳۹۷ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۱،۸۴۸ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۲،۶۱۷ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۰/۳۱ و ۶/۹۱ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در مهر ماه ۱۳۹۷ با رشد ۰/۰۹- درصدی به نزدیک به ۸،۹۸۰ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۷/۰۶ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۱۰/۵۱ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۲/۴۳ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های مهر ماه ۱۳۹۷ با ۸۸/۹۳ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۲/۱۲ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۰۱، هر ابزار پذیرش موبایلی ۹۸ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲۳۷ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۷ و ۲/۵۷ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۱/۴۴ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۵۰۵ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱،۱۶۰ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۳۰/۹۸ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول مهر ماه ۱۳۹۷ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۲۷/۵۵ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی مهر ماه ۱۳۹۷ به ترتیب در اختیار استان های یزد، تهران و بوشهر می باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۳۹/۶۳ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می باشد.

شاخص دهکی مهر ماه ۱۳۹۷ در قیاس با شهریور، ۹/۸۱ درصد افزایش داشته است و در قیاس نقطه به نقطه ۳۳/۲۳ درصد افزایش در شاخص دهکی را شاهد می باشیم. این میزان افزایش شاخص دهکی مهر ماه ۱۳۹۷ نسبت به شهریور ماه به سبب افزایش ۷/۷۴ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد - ۱/۸۹ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می باشد.

۲۶/۸۱ درصد تراکنش های ابزار کارتخوان فروشگاهی معادل ۴۴۰،۵۷۲،۵۵۳ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۸/۴۲ درصد تراکنش ها معادل ۶۳۱،۴۱۸،۲۲۶ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۲۸/۸۸٪ درصد معادل ۴۷۴،۶۷۴،۴۰۷ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می باشند.

بخش سوم: شاخص های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه گیری شده اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش ها نشان می دهد که عمده ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

در مهر ماه ۱۳۹۷ تعداد کل تراکنش های ناموفق نسبت به شهریور با رشد ۱/۵۰ درصدی مواجه بوده است. تعداد خطاهای گروه های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۳/۱۷ درصدی، ۵/۳۳ درصدی، ۸/۷۶ درصدی، ۳۱/۹۲- درصدی و ۰/۵۴ درصدی همراه بوده است.

میزان دسترس پذیری محاسبه شده مهر ماه ۱۳۹۷ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۷ درصد می باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه شهریور بدون تغییر می باشد و همچنین میزان دسترس پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در مهر ماه ۱۳۹۷، ۹۸/۷۰ درصد می باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در شهریور ماه رشد ۰/۵۲ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۱۰ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در مهر ماه نیز چون گذشته شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. اختلاف سهم بازار مبلغی این شرکت با سهم بازار دومین شرکت دارنده‌ی بازار مزبور، یعنی "پرداخت الکترونیک سامان" بیش از یازده درصد گزارش می‌شود. هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست ولیکن در مولفه سهم مبلغی، بین دو شرکت "فن‌آوا کارت" و "آسان پرداخت پرشین" جابجایی صورت پذیرفته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در مهر ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده‌است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است. همچنین در ماه جاری شرکت "پرداخت نوین آرین" در سهم تعدادی و شرکت "آسان پرداخت پرشین" در سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در این ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" پوشش داده شده است.

در مهر ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌یان" با رقم ۰/۰۳۲ درصد، جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. در این ماه شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" بالاترین رقم شاخص فوق را نشان می‌دهد. بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "به پرداخت ملت" رخ داده و بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "الکترونیک کارت دماوند" تعلق داشته است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آرین"، "آسان پرداخت پرشین" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های کاهش و در دو ابزار دیگر افزایش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نیست چراکه وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن تنها در بازار سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت نوین آرین" و سپس تا حدودی دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار سرویس‌های خرید و مانده‌گیری حکایت دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در مهر ماه، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۱۶/۰۹ درصد بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب دو شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۶۵/۶۸ درصد و "به‌پرداخت ملت" با ۹۰/۲۸ درصد بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با ۱۵/۳۹ درصد بالاترین سهم را به خود اختصاص داده‌است. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۹ درصد از سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار، در این زمینه از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است. شرکت "به‌پرداخت ملت" بگونه‌ای عمل نموده که با ۸۳/۳۸ درصد بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش-دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. این شرکت‌ها به همراه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در چندین استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

در مهر ماه تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی با رشد مواجه شده و نرخ رشد مثبت ۴/۴۹ درصد را ثبت نموده‌اند. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه نیز کمترین رقم این شاخص با عددی معادل ۱۷/۱۳ درصد به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" مشاهده می‌شود. بیش از ۵۶ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به طور کلی در ماه مهر سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۳۲/۱۹ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. به نظر می‌رسد تداوم وضعیت اقتصادی و رکود بازار در ماه‌های اخیر در کنار عملکرد افزایشی شرکت‌ها در تعریف کارتخوان‌های فروشگاه‌های جدید سبب بروز این امر باشد.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در مهر ماه ۹۷ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان دهنده تمرکز بالادر بازار این ابزار بوده است. میزان این شاخص در بازار ابزارهای "کارتخوان فروشگاه‌های" و "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مهرماه نسبت به شهریور ماه رشد مثبت ۸/۱ درصدی داشته است. نرخ رشد در دسته کارت‌های "هدیه و بن کارت" منفی و در دسته کارت‌های "برداشت" و "اعتباری" مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مهر ماه ۱۳۹۷، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملی ایران"، بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک "پارسیان" و بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملت" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در هر سه دسته کارت با رشد مثبت مواجه بوده است. "کارت هدیه و بن کارت" همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰)، "کارت اعتباری" همچنان در طبقه "تمرکز بالا" و "کارت هدیه و بن کارت" در طبقه تمرکز "ملازم" قرار گرفته اند.

در ادامه این بخش مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش های صادر کنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک صورت گرفته است. بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش های صادر شده و پذیرش شده در مهر ماه ۹۷ به بانک های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و "کشاورزی" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش های شاپرک، مشاهده می گردد که سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش های پذیرش شده و بانک های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک ها در هر دو نقش صادر کنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش های صادره هر بانک با تعداد تراکنش های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می دهد که به ترتیب بانک های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده اند و کمترین سهم به بانک "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادر کنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش های پذیرش شده هر بانک با تراکنش های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سینا" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک های "ملی ایران"، "مسکن" و "صادرات ایران"، بیشترین اختلاف منفی در این

خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "صادرات ایران" به سمت بانک‌های "ملت"، "سینا" و "سامان" در حال انتقال است.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخت شده است. به طور متوسط در مهر ماه ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده با ۰/۰۷ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (شهریور ماه) میزان ۸۸/۹۳ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با مبلغ ۲۱/۳۲ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "خاورمیانه" با مبلغ ۱۹۱/۳۹ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۱۹۸/۴۳ ریال را در مهر ماه ۹۷ به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. در مهر ماه ۹۷ بانک "سینا" با پرداخت ۵۸/۷۰ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "حکمت ایرانیان" با ۶۴۲/۹۷ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صدهزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده و با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در مهرماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۳۰۵/۳۰ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در مهر ماه ۹۷، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۱۶/۳۰ ریال پایین‌ترین مبلغ کارمزد و "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۱,۱۷۳/۲۲ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۰۷. واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

^{۳۸} Service Type

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

تراکنش خطای شاپرک

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت دینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از دینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشنده‌ای، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشنده‌ای^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۴۸} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۰}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاهی^{۵۲}، نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۰} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

^{۵۳} Web-Mobile

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۵}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۶}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۷}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارتهای برون خط^{۵۹} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول

نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۰}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سوییچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده-ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۱}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت} \\ = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت}} \\ \text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل تراکنش‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌های بیش از سهم تعداد تراکنش‌های آن شرکت از کل تراکنش‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازدهی بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

^{۶۱} Reconciliation Account (RA)

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$۱۰۰ * \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$۱۰۰ * \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

^{۶۴} Nominal Value

^{۶۲} Quasi money

^{۶۳} Demand deposits

سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه $\bar{t}$
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه $\bar{t}$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهک ها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهم از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش ها
متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها = شاخص توزیع مبلغی دهکی

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تباری بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال- هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 90/59	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/97	▼
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 1/22	▲
Shaparak network error	% 0/30	▼
Issuer error	% 11/79	▼
Cardholder Error	% 86/17	▲
Business error	% 0/51	▲
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/70	▲
Shaparak sensed availability	% 99/97	▶
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/022	▼
percent change of reconciliation account transactions	% -37/50	▼

4

Electronic card payment network market indices in Oct 2018

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/781	▲
The lowest effectiveness	Mabna Card Arya	0/507	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Pardakht Novin Arian	% 0/457	▲
The lowest ratio	Mabna Card Arya	% 0/032	▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Pardakht Electronic Pasargad	% 56/40	▲
The Lowest ratio	Beh Pardakht Mellat	% 17/13	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share

The highest value share of transactions	% 24/71 Behpardakht Mellat	▼	% 24/74 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions	% 21/12 Behpardakht Mellat	▲	% 24/74 Bank Mellat	▼

The highest value share of transactions in each terminal

Internet Payment Gateway	% 32/54 Pardakht Electronic Saman	▼	% 27/36 Bank Mellat	▲
Mobile Payment Gateway	% 35/65 Asan Pardakht Persian	▲	% 32/68 Bank Mellat	▼
EFTPOS	% 24/55 Behpardakht Mellat	▼	% 24/45 Bank Mellat	▼

The highest numerical share of transactions in each of terminals

Internet Payment Gateway	% 29/62 Asan Pardakht Persian	▲	% 22/29 Parsian Bank	▼
Mobile Payment Gateway	% 33/44 Pardakht Novin Arian	▼	% 42/18 Bank Mellat	▼
EFTPOS	% 23/18 Behpardakht Mellat	▼	% 24/18 Bank Mellat	▼

Herfindahl-Hirschman Index

Internet Payment Gateway	1,983	▲	1,401	▼
Mobile Payment Gateway	2,926	▲	2,946	▼
EFTPOS	1,430	▼	1,018	▼

The highest share of issuing banks in number of active cards

Prepaid card	Parsian Bank	% 21/67	▲
Credit card	Bank Mellat Iran	% 59/89	▲
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/35	▲

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 15/46	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/86	▲
Value of transactions as a percentage of GDP	% 119/02	▼

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	1,847,870,110	▲
Value of transactions	2,617,250,808 mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Oct compared to Sep)	% 6/91	▲
Monthly real growth of value of transactions (Oct compared to Sep)	% 2/23	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 82/71	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	% 33/46	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 5/16	▲
Mobile Payment Gateway	% 5/90	▼
EFTPOS	% 88/93	▲

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 95/52	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 4/48	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 82/12	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 12/65	▼
Balance Inquiry	% 5/23	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,505/28	▼
EFTPOS	1,159/97	▼
Mobile Payment Gateway	187/14	▲
Internet Payment Gateway	158/18	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	30/98	▲
EFTPOS	27/55	▲
Mobile Payment Gateway	1/83	▼
Internet Payment Gateway	1/60	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,476,923 Tehran	▼
The most change in the number of active EFTPOS terminals	-20,441 Tehran	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/166 Yazd	▼
The most number of EFTPOS transactions per capita	39/63 Hormozgan	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	975/25	▲
---	--------	---

شرکت تجار الکترونیکی پرداخت کارت ایران

آدرس وبگاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هر گونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است

